

„Търговска банка Д“ АД

**Доклад за дейността
и декларация за корпоративно
управление на банката**

**Доклад на независимите
одитори**

**Индивидуален годишен
финансов отчет**

**към 31 декември 2017 г.
в съответствие с МСФО**

„Търговска банка Д“ АД

**Доклад за дейността
и декларация за корпоративно
управление на банката за 2017 г.**

Надзорен съвет:

**Фуат Гювен
Бахатин Гюрбюз
Валери Борисов Борисов**

Управителен съвет:

**Анна Иванова Аспарухова
Мартин Емилов Ганчев
Пламен Иванов Дерменджиев
Валентина Димитрова Борисова
Захари Димитров Алипиев**

Изпълнителни директори:

**Анна Иванова Аспарухова
Мартин Емилов Ганчев**

**Ръководител отдел Финансова отчетност
и врид Директор дирекция планиране,
контрол и финансова отчетност:**

Милена Дунева

Главен счетоводител:

Мариела Пейкова

**Директор дирекция правна и главен
юрисконсулт:**

Теодора Матеева

Адрес на управление:

**гр. София
бул. „Ген. Тотлебен” № 8**

Одитори:

АФА ООД

БЕЙКЪР ТИЛИ КЛИТУ И ПАРТНЬОРИ ООД

ДОКЛАД ЗА ДЕЙНОСТТА

И

ДЕКЛАРАЦИЯ ЗА КОРПОРАТИВНО УПРАВЛЕНИЕ

НА

ТЪРГОВСКА БАНКА Д АД

за 2017 г.

март 2018

I. Профил на банката

Търговска Банка Д АД е акционерно дружество, притежаващо универсален банков лиценз за извършване на банкова дейност на територията на страната и на сделки в чужбина.

Основната дейност на банката през 2017 г. е свързана с привличане на депозити от клиенти, предоставяне на кредити на бизнес клиенти и граждани, обслужване на разплащания на клиенти в страната и в чужбина, сделки с ценни книжа, извършване на репо-сделки на междубанковия пазар, сделки с чуждестранна валута, издаване на акредитиви и гаранции и други финансови услуги в България.

II. Собственост и управление

Към 31.12.2017 г. капиталът на банката е собственост на г-н Фуат Гювен, който притежава пряко 66,7 % от капитала, а останалите 33,3 % - чрез компанията ФОРТЕРА АД с ЕИК 175194303.

ТЪРГОВСКА БАНКА Д АД има двустепенна система на управление с Надзорен и Управителен съвети. Надзорният съвет (НС) избира членовете на Управителния съвет (УС), одобрява овластяването на изпълнителни членове - Изпълнителни директори, и определя възнаграждението на членовете на УС.

Към 31 декември 2017 г. Надзорният съвет на Банката е в състав:

- Фуат Гювен – Председател на НС;
- Бахатин Гюрбюз – член на НС;
- Валери Борисов Борисов – член на НС.

Към 31 декември 2017 г. съставът на Управителния съвет е:

- Анна Иванова Аспарухова – Председател на УС и Изпълнителен директор;
- Мартин Емилов Ганчев - Член на УС и Изпълнителен директор;
- Пламен Иванов Дерменджиев – Член на УС;
- Валентина Димитрова Борисова – Член на УС;
- Захари Димитров Алипиев – Член на УС.

1. Настъпили промени в управлението и по регистрацията на “Търговска банка Д” АД през 2017 година

През периода 01.01.2017 год. – 31.12.2017 год. са извършени промени в управлението и по регистрацията на Банката, както следва:

С решение на Надзорния съвет на ТЪРГОВСКА БАНКА Д АД от 28.09.2017 г. са избрани двама нови членове на Управителния съвет на ТЪРГОВСКА БАНКА Д АД – Валентина Димитрова Борисова и Захари Димитров Алипиев. Същите са вписани в АВ – Търговски регистър по партидата на банката на 08.11.2017 г.

С решение на Общото събрание на акционерите на ТЪРГОВСКА БАНКА Д АД от 01.12.2017 г. г-жа Емел Гювен е освободена от длъжността „Член на Надзорния съвет на ТЪРГОВСКА БАНКА Д АД“ и за член на Надзорния съвет е избран г-н Фуат Гювен. Тези обстоятелства са вписани в АВ – Търговски регистър по партидата на банката на 29.12.2017 г.

С решение на Надзорния съвет от 29.12.2017 г. г-н Фуат Гювен е избран за Председател на Надзорния съвет на банката.

2. Информация за лицата, управляващи и представляващи Банката

Към 31.12.2017 г. Банката има двама изпълнителни директори и петима членове на Управителния съвет:

- г-жа Анна Иванова Аспарухова – Председател на Управителния съвет и Изпълнителен директор;
- г-н Мартин Емилов Ганчев – Член на Управителния съвет и Изпълнителен директор;
- г-н Пламен Иванов Дерменджиев – Член на Управителния съвет;
- г-жа Валентина Димитрова Борисова – Член на УС;
- г-н Захари Димитров Алипиев – Член на УС.

Съгласно изискванията на Закона за кредитните институции, разпоредбите на Устава на “Търговска банка Д” АД и търговската регистрация на дружеството, банката се представлява от всички членове на УС колективно или заедно от двама изпълнителни директори.

Изпълнителните директори и членовете на УС нямат участие в акционерния капитал на Банката.

3. Информация по чл. 39, т. 6 от Закона за счетоводството и чл. 187д и чл. 247 от Търговския закон

- 3.1 по чл. 39, т. 6 от ЗС – не е приложимо;
- 3.2 по чл. 187д от ТЗ – не е приложимо;
- 3.3 по чл. 247, ал. 2 от ТЗ:

- т. 1 - Възнагражденията, получени общо през 2017 г. от членовете на НС и УС на Банката, са в размер на 1,330 хил. лева;
- т. 2 - Няма такива сделки през 2017 год.;
- т. 3 - Не съществуват ограничения на правата на членовете на съветите да придобиват акции и облигации на дружеството (Банката);
- т. 4 – По наше най-добро знание участията на членовете на НС и УС на Банката като неограничено отговорни съдружници, притежаването на повече от 25 % от капитала на други дружества, както и участието им в управлението на други дружества или кооперации като прокуристи, управители или членове на съвети са:

Валери Борисов Борисов – Член на НС (за периода от 01.01.2017 до 31.12.2017 г.):

1. Елкабел АД, ЕИК 102008573 – Член на Надзорния съвет;
2. Адвокатско дружество "Борисов и Борисов", БУЛСТАТ 175640079 – управляващ;
3. Интерюс ООД, ЕИК 831644428 – съдружник с дял в капитала повече от 25 %.

Емел Гювен – Член на НС (за периода от 01.01.2017 до 29.12.2017 г.):

1. Варна мода, ЕИК 121063663 – Член на Съвета на директорите;
2. Елкабел АД, ЕИК 102008573 – Член на Надзорния съвет;
3. Гама Инвест АД, ЕИК 831283821 – Член на Съвета на директорите;
4. Алфа Дери Конфексион Туризъм, Турция – Член на Съвета на директорите.

Фуат Гювен – Член на НС, избран за Председател на НС (за периода от 29.12.2017 г. до 31.12.2017 г.):

1. Фортера АД, ЕИК 175194303, гр. София, бул. «Черни връх» № 12 – краен собственик на капитала, Председател на Съвета на директорите и Изпълнителен директор;
2. Гама Инвест АД, ЕИК 831283821, гр. София, бул. «Черни връх» № 12 – краен собственик на капитала чрез «БРАТЯ ВАСИЛЕВИ» ООД, Председател на Съвета на директорите и Изпълнителен директор;
3. Елкабел АД, ЕИК 102008573, гр. Бургас, ул. «Одрин» № 15 - акционер с около 95 % участие в капитала и Председател на Надзорния съвет;
4. Аидатур АД, ЕИК 836143710, гр. Хасково, пл. "Атлантически" № 1 – член на Съвета на директорите и Изпълнителен директор, краен собственик на капитала;

5. Варна мода АД, ЕИК 121063663, гр. София, бул. «Черни връх» № 12 – Председател на Съвета на директорите и Изпълнителен директор, краен собственик на капитала;
6. ЕТ Магазин Шипка Фуат Гювен, Република Турция, вкл. чрез място на стопанска дейност в Република България;
7. Емелда Дери Ве Текстил Санай Дъш Тиджарет Лимитид Ширкети, Република Турция, вкл. чрез място на стопанска дейност в Република България, рег. № на Търговска камара, Истанбул 281 558 – 229 140, Истанбул, Зейтинбурну, Казлъчешме, Демирхане Джаддеси, Бешкардешлер Сок 8-10 – мажоритарен съдружник и управител;
8. Магазин Шипка Фуат Гювен ООД, ЕИК 175205415, гр. София, бул. «Черни връх» № 12 – действителен /краен/ собственик на капитала чрез ЕТ «Магазин Шипка – Фуат Гювен», Турция и чрез «ФОРТЕРА» АД, както и управител;
9. Емелда ЕООД, ЕИК 175205365 гр. София, бул. «Черни връх» № 12 – краен собственик на капитала и управител;
10. Тракия 97 ЕООД, ЕИК 126073031, гр. Свиленград, кв. Гарата, Свободна безмитна зона – едноличен собственик на капитала и управител;
11. Стил 93 ООД, ЕИК 831303003, гр. София, бул. «Черни връх» № 12 – краен собственик на капитала чрез «БРАТЯ ВАСИЛЕВИ» ООД и управител;
12. Елефорс ООД, ЕИК 131237742, гр. София, бул. «Черни връх» № 12 - краен собственик на капитала чрез «БРАТЯ ВАСИЛЕВИ» ООД и управител;
13. Кърджали-Табак АД, ЕИК 108024351, гр. Кърджали, ул. „Републиканска” № 1– косвено акционерно участие чрез Аидатур АД, член на Съвета на директорите и Изпълнителен директор;
14. ШИПКА-ФУАТ-ГЮВЕН-ВАРНА ООД, ЕИК 000100591, гр. Варна, к.к. СВ.СВ.Константин и Елена, Търговски център обособена част от СВ.СВ.Константин и Елена АД - краен собственик на капитала чрез «БРАТЯ ВАСИЛЕВИ» ООД и управител;
15. Свиленград-Газ АД, ЕИК 200462966, гр. Свиленград, пл. Свилен, х-л Свилен, ет. 1, ап. 2 – мажоритарен акционер;
16. Елкабел – Ко ЕООД /в ликвидация/, ЕИК 102208556, гр. Бургас, ул. «Одрин» № 15 – косвено дялово участие чрез Елкабел АД;
17. Свиленград Газ Сервиз ЕООД, ЕИК 201025058, гр. Свиленград, пл. Свилен, х-л Свилен, ет. 1, ап. 2 – едноличен собственик на капитала и управител;

18. БРАТЯ ВАСИЛЕВИ ООД, ЕИК 010752510, гр. София, район Изгрев, бул. Щерю Атанасов № 5 – собственик на капитала – лично и чрез Ле Рой Ентърпрайсиз Лимитед, Лондон, Обединено Кралство Великобритания и Северна Ирландия и управител на дружеството;
19. Елкабел Кипър Лимасол АД, Кипър;
20. „Алфа Дери Конфексион Туризъм”, Турция, регистрирано в търговския регистър на Република Турция, Турция, град Истанбул, кв. Зейтинбурну, Казлъ чешме 8-10, Бешкардешлер 2, мажоритарен дял от капитала;
21. „Интер Ким Петрол Ве Петрокимия” ЕООД, Турция, гр. Истанбул, мажоритарен дял от капитала;
22. „Плас Ким Петрол Ве Петрокимия Юрунлери Дъш Тидж.” ООД, Турция, гр. Истанбул, мажоритарен дял от капитала;
23. „Бета Туристик Тесислер Ишл.” ООД, Турция, гр. Истанбул, мажоритарен дял от капитала;
24. „Фрегат” АО, гр. Москва, кв. Измайлово, бул. „Уралска” №1, едноличен собственик на капитала;
25. Ле Рой Ентърпрайсиз Лимитед, Лондон, Обединено Кралство Великобритания и Северна Ирландия – собственик на капитала и управител на дружеството.

Мартин Емилов Ганчев - Член на Управителния съвет и Изпълнителен директор (за периода 01.01.2017 – 31.12.2017 г.):

1. «Д ЛИЗИНГ» ЕАД, ЕИК 203159604 – Председател на Съвета на директорите, за периода от 01.01.2017 до 17.05.2017, когато е заличен като член на Съвета на директорите на «Д ЛИЗИНГ» ЕАД.

*Забележка: «Д ЛИЗИНГ» ЕАД е дъщерно дружество на ТЪРГОВСКА БАНКА Д АД.

Пламен Иванов Дерменджиев - Член на Управителния съвет (за периода 01.01.2017 – 31.12.2017 г.):

1. "ФОНД ЗА УСТОЙЧИВО ГРАДСКО РАЗВИТИЕ" ЕАД, ЕИК 202033232 – Член на Надзорния съвет.

- т. 5 – По наше най-добро знание през 2017 год. няма сключени договори по чл. 240б от Търговския закон.

4. Адрес

Седалището и адресът на управление на „Търговска банка Д” АД е в гр. София, Столично община, район “Красно село”, бул. „Ген. Тотлебен” № 8.

5. Отговорност на ръководството

Съгласно българското законодателство Ръководството на "Търговска банка Д" АД е задължено да изготвя годишни финансови отчети за всяка финансова година, които да отразяват достоверно имущественото и финансово състояние на Банката към края на съответния отчетен период, както и финансовите резултати за този период.

При изготвянето на тези отчети Ръководството потвърждава, че:

- използваната счетоводна политика е подходяща и е прилагана последователно;
- направените необходими преценки и предложения са в съответствие с принципа на предпазливостта;
- са използвани последователно приложимите счетоводни стандарти по закон;
- годишният финансов отчет е изготвен на принципа на действащо предприятие.

Ръководството декларира, че:

- където е необходимо, е направило най-добри приблизителни преценки и решения;
- се е придържало към всички Международни стандарти за финансови отчети, приложими съгласно националното счетоводно законодателство за банките в България;
- годишният финансов отчет разкрива състоянието на Банката с разумна степен на точност;
- е предприело всички възможни мерки за опазване на активите на Банката и предотвратяване на измами.

III. Съучастия и членство в организации

- Асоциация на банките в България;
- Българска фондова борса – София АД;
- Борика-Банксервиз АД;
- Централен депозитар АД;
- MasterCard International;
- S.W.I.F.T.;
- European Payments Council - SEPA Credit Transfer Scheme;
- Асоциация за сигурност на банковите разплащания (БАСКР);
- Българско-турска търговско-индустриална камара (БУЛТИШАД);
- Дружество на български и турски бизнесмени (БУЛТИШ);
- Североизточна Българо -Турска търговско индустриална камара;
- Българска Стопанска Камара;
- Конфедерация на работодателите и индустриалците в България (КРИБ).я

Търговска банка Д АД участва или е агент в следните платежни системи и доставчици на платежни услуги:

- Банкова организация за разплащания с използване на карти (БОРИКА);
- Банкова интегрирана система за електронни разплащания (БИСЕРА и БИСЕРА7-EUR);
- Системата за брутен сетълмент в реално време (РИНГС);
- Трансевропейска автоматизирана система за брутен сетълмент на експресни преводи в евро в реално време (TARGET2);
- Агент на WESTERNUNION;
- Агент на EasyPay.

IV. Дъщерни дружества

Търговска Банка Д АД притежава три дъщерни дружества:

„Д Застрахователен Брокер” ЕООД

През 2013 г. Търговска Банка Д АД придоби 100 % от дружествените дялове на еднолично дружество с ограничена отговорност „Виза Консулт ЕООД“. Банката е направила промени в търговското му наименование на „Д Застрахователен брокер” ЕООД и адреса на управление гр. София, р-н Красно село, бул. Ген. Тотлебен №8. Дружеството е с предмет на дейност: застрахователен брокер, осъществяване на посредничество по възлагане при сключване на застрахователни и презастрахователни договори и свързаните с тях консултантски услуги.

„Д Имоти” ЕООД

Дружеството е учредено през месец октомври 2013 г. от Търговска банка Д АД. Същото е със седалище и адрес на управление гр. София, р-н Красно село, бул. Ген. Тотлебен №8. Предметът на дейност включва покупко-продажби на недвижими имоти, проектиране, обзавеждане строеж на недвижими имоти с цел продажба, отдаване под наем. Към 31 декември 2017 г. дружеството е с акционерен капитал от 10 х. лв. В края на 2017 г., Търговска Банка Д е извършила плащане, свързано с увеличение на основния капитал на дъщерното дружество в размер на 4.09 млн. лв., който капитал към 31.12.2017 г. все още не е бил регистриран в Търговския регистър.

„Д Лизинг” ЕАД

„Д Лизинг” ЕАД е създадено през 2014 г. и е регистрирано като финансова институция с пълен лиценз от БНБ. Д ЛИЗИНГ ЕАД е учредено като акционерно дружество с едноличен собственик на капитала ТЪРГОВСКА БАНКА Д АД. Към 31 декември 2017 г. дружеството е с акционерен капитал от 1.2 млн. лева.

V. Клонова мрежа

В съответствие с чл.39 т.7 от закона за счетоводството Банката представя структурните звена и промените, които са правени през 2017 година.

През 2017 са направени структурни промени в клоновата мрежа във връзка с приемане на новия продажбено-ориентиран бизнес модел, съгласно който Банката осъществява своите функции с 58 структурни звена, в това число: ЦУ, 5 Регионални Финансови Центъра (РФЦ), 32 Финансови Центъра(ФЦ), 8 Офиса и 12 Изнесени работни места (ИРМ), разположени в различни градове на страната. Регионалните финансови центрове функционират като регионални центрове(РЦ), насочени към работата в сегмент средни и големи корпоративни клиенти- РЦ София, РЦ Пловдив, РЦ Бургас, РЦ Варна и РЦ Плевен.

VI. Финансови показатели

В съответствие с чл.39. т 1 и 2 от закона за счетоводството Търговска банка Д АД представя финансови и нефинансови показатели, представящи развитието на банката.

През 2017 г. „Търговска банка Д“ АД продължи да посреща успешно предизвикателствата, свързани с високата конкуренция на банковия пазар в България и трудностите, произтичащи от силно лимитираната бизнес активност. Банката успя не само да устои на въздействието на трудната макроикономическа среда, но и да се фокусира върху променящите се нужди на клиентите, като предложи конкурентни продукти и услуги. През годината “Търговска банка Д” АД успя да насочи своята бизнес стратегия основно към:

- продължаване на работата по оптимизиране на управлението на активите и пасивите;
- увеличаване на броя на корпоративните и индивидуалните клиенти и обема на операциите;
- по-нататъшно повишаване на качество и ефективността от предлаганите банкови услуги и продукти, свързани с основните банкови операции – привличане на депозити и предоставяне на финансиране по различни проекти на клиенти;
- оптимизиране и повишаване качеството на кредитния портфейл
- повишаване на ефективността при управление на риска;
- предоставяне на конкурентно обслужване чрез развитие на информационните технологии;

ОСНОВНИ ФИНАНСОВИ ПОКАЗАТЕЛИ

Финансови резултати (хил.лв)	2016	2017
Нетен доход от лихви	21 163	20 325
Нетен доход от такси и комисионни	7 560	9 373
Нетен доход от търговски операции	9 008	4 992
Други доходи от дейността, нетно	3 002	1 827
Оперативен доход	40 733	36 517
Административни разходи за дейността	(22 267)	(23 066)
Резултат преди обезценка	18 466	13 451
Нетни загуби за обезценка финансови активи	(17 024)	(1 408)
Нетни загуби от обезценка на нефинансови активи	(449)	(110)
Печалба преди данък върху печалбата	993	11 933

Балансови показатели (хил.лв)	2016	2017
Общо Активи	725 842	758 500
Предоставени кредити и аванси на клиенти (брутни)	394 393	425 063
Вземания от банки	45 966	38 386
Ценни книжа	137 742	118 394
Задължения към клиенти	620 767	640 346
Задължения към банки	10 014	8 836
Собствен капитал	91 917	103 359

Основни съотношения (%)	2016	2017
Съотношение кредити спрямо депозити	63.5	66.4
Балансови провизии спрямо кредити	9.5	9.2
Съотношение разходи/приходи	54.7	63.2
Нетен лихвен марж	2.9	2.7
Съотношение на обезценка към кредити	4.3	0.3
Възвръщаемост на активите	0.1	1.6
Възвръщаемост на собствения капитал	1.1	11.5
Обща капиталова адекватност	19.1	19.6
Коефициент на ликвидни активи	34.5	33.5

През 2017 г. банка отчита добри финансови резултати, като печалбата преди данъци се увеличава и достига 11,9 мил. лева спрямо 0,9 мил. лева за 2016 г.

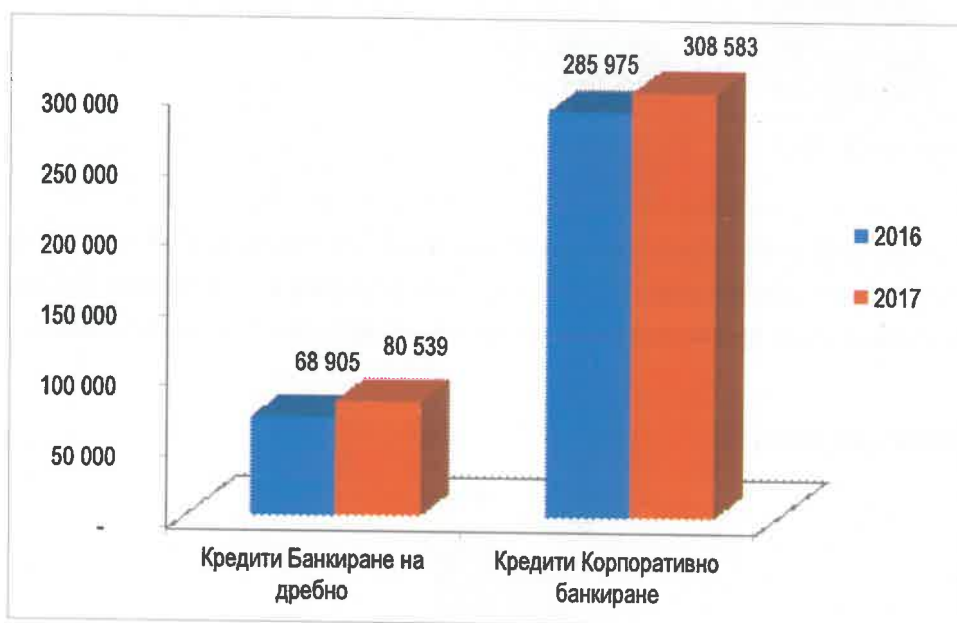
Това оказва позитивно влияние върху показателите за рентабилност, като възвръщаемостта на капитала достига 11,5%, а възвръщаемостта на активите 1,6%

Общият размер на активите на Търговска банка Д към края на 2017 година достигна 759 милиона лева като отбелязва увеличение спрямо 2016 година от 4%.

Брутният размер на предоставените кредити и аванси на клиенти нараства с 8% или 30,7 млн. лева на годишна база. Размерът на привлечените средства от клиенти към 31.12.2017 година е 640 млн. лева или увеличение с 3% на годишна база.

Вземанията от банки намаляват със 7.6 млн. лева или 16% на годишна база, обусловено от значителната ликвидност на Банката и търсенето на възможност за оптимално ефективно управление на ликвидността.

Предоставени кредити

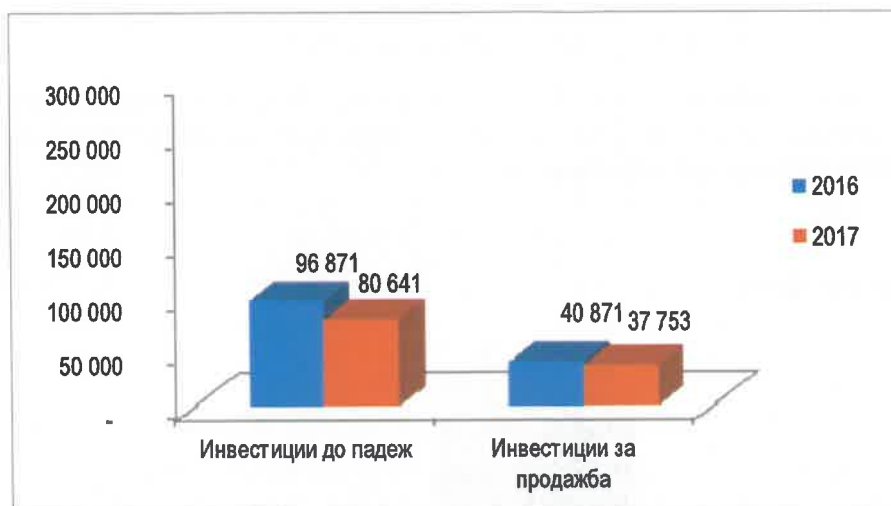
*Корпоративно банкиране включва бюджетни и публични клиенти (изключени съдебни и присъдени)

*Банкиране на дребно включва граждани и малки бизнес клиенти (изключени съдебни и присъдени)

През 2017 година дялът на корпоративните кредити на Банката представлява 73% от портфейла на Банката. Корпоративният портфейл бележи ръст на годишна база от 8% или 22,6 млн. лв.

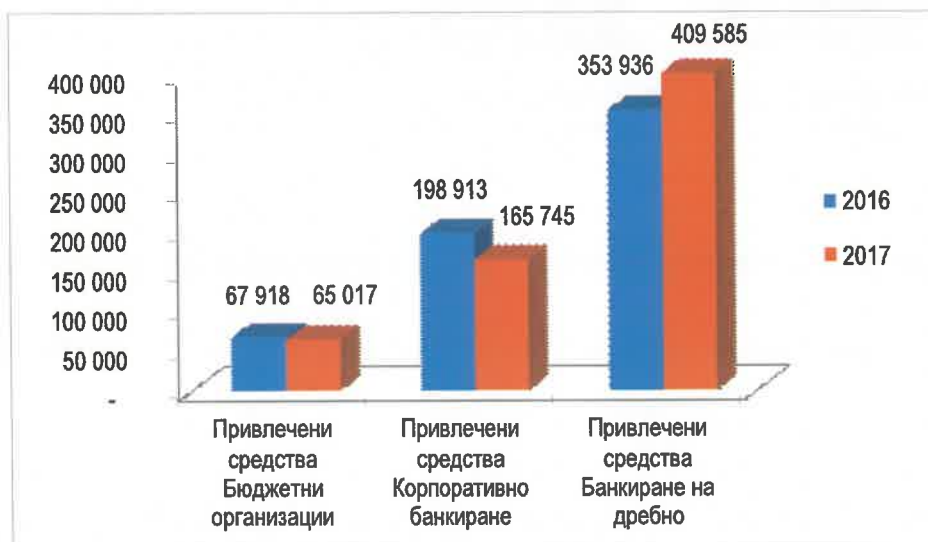
Кредитите Банкиране на дребно нарастват с 16,9% на годишна база. Потребителските и жилищните кредити бележат ръст съответно 3,6 млн. лева и 7,5 млн. лева.

Ценни книжа

През 2017 година Банката намалява портфейла си от ценни книжа с 19 млн. лева, като намалението в книжа, класифицирани като държани до падеж е в размер на 16 млн. лева и намаление с 3 млн. лева при книжата, категоризирани като държани за продажба.

Привлечени средства

Привлечените средства в корпоративно банкиране намаляват на годишна база в размер на 17% или 33 млн. лева. През 2017 година Банката коригира лихвените проценти в посока намаление с цел позициониране на средни нива за банковата система. Паралелно с това, Банката се стреми да води балансирана политика по отношение на управлението на активите и пасивите, с цел оптимизация на постигнатите резултати.

Привлечените средства от бюджетни организации намаляват с 2,9 млн. лева на годишна база.

Увеличението в привлечените средства Банкиране на дребно на годишна база е 55,6 млн. лева или 16%. През 2017 година Банката намали лихвените проценти по привлечени средства на граждани и юридически лица в съответствие с наблюдаваните пазарни тенденции през 2017 година.

Оперативен доход

Оперативният доход на банката през 2017 година достигна 36,5 млн. лева .

За отчетения период приходите от лихви се понижават до 23,8 млн. лева., като най-голямо е намаление на лихвените приходи от портфейла от ценни книжа държани до падеж 0,7 мил. лева. Спад е отчетен и в приходите от лихви по кредити, които отразяват пазарните тенденции за намаление на лихвените проценти предлагани от банката.

Нетния доход от такси и комисионни нараства на годишна база с 24% или 1,8 млн. лева. Нарастване е отчетено в приходите от такси и комисионни свързани с клиентски сметки, платежни операции и услуги свързани с кредитна дейност.

Другите доходи от дейността, нетно отчитат намаление за периода до 1,1 млн. лева, за което основно влияние оказват продажбата на инвестиционни имоти и други активи за продажба.

Оперативни разходи

Оперативните разходи на Банката са строго контролирани като през 2017 година нарастват с 0,8 мил. лв. спрямо 2016.

Разходите за персонал през 2017 година нарастват с 8% на годишна база.

Административните разходи нямат съществена промяна спрямо 2016 г.

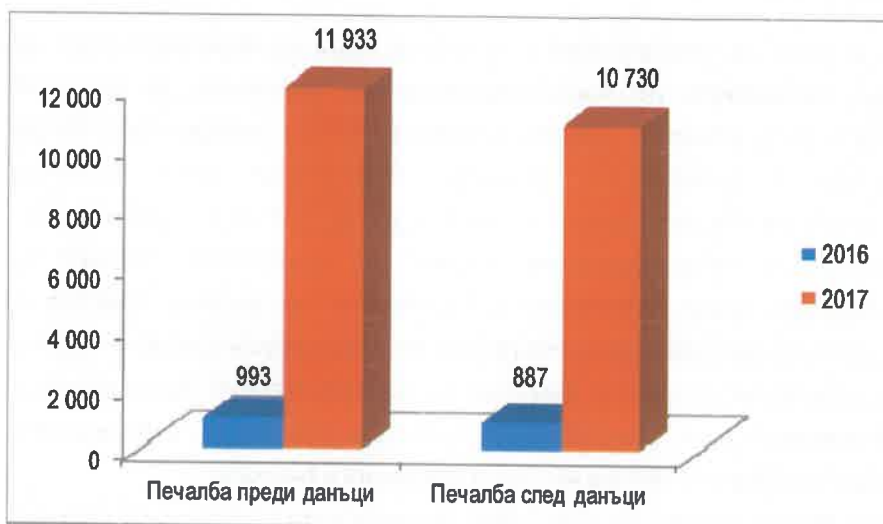
Допълнителни одиторски услуги

Одиторските дружества, извършващи одит на годишния счетоводен отчет на Банката (индивидуален и консолидиран), допълнително ще извършат през м.април 2018 г. ангажимент по договорени процедури съгласно МСССУ 4400 ще издадат и Доклад за фактически констатации във връзка с надеждността на системите за вътрешен контрол по чл.76, ал. 7, т.1 от Закона за кредитните институции и Наредба 14, чл. 5 за съдържанието на одиторския доклад за надзорни цели към 31 декември 2017 г.(АФА ООД е издало такъв доклад за Банката и към 31 декември 2016 г. през м. април 2017 г.). АФА ООД допълнително извършва и услуги по преглед за съответствие на преводи на Банката както за 2016 г. (през 2017 г.), така и за 2017 г. (през 2018 г.).

Разходи за обезценка

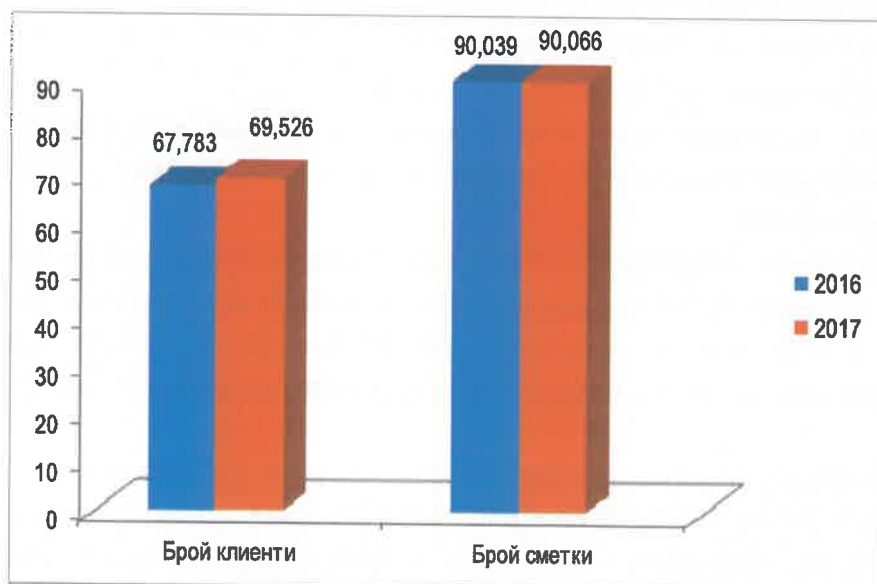
Отчетените разходи за обезценка на финансови активи през 2017 г. са в размер на 1,4 мил. лева, като отчитан намаление на годишна база.

Нетен резултат

През 2017 година Търговска банка Д успява да увеличи многократно нетният си резултат и да подобри основните показатели за рентабилност и ефективност.

Брой клиенти и сметки

През 2017 година броят клиенти на банката нараства с 3%, брой на активни сметки остава на нива близки до миналогодишните.

VII. Управление на риска

В съответствие с чл.39 т 8 от закон аз счетоводството, банката представя политиката си по отношение на управлението на рисковете и експозицията на предприятието към съответния риск.

1. Кредитен риск

Кредитен риск и риск от контрагента е текущият или потенциален риск за приходите и капитала, възникващ от невъзможността на длъжника да изпълни изискванията, по който и да е сключен договор с банката и/или невъзможността да действа в съответствие с договорните условия. Кредитният риск включва транзакционния риск, риска от обезпечението (остатъчен риск), държавния риск и риск от концентрация. Кредитният риск произтича основно от кредитната дейност на Банката, включващи Корпоративно банкиране и Банкиране на дребно. Банката е изложена на кредитен риск, произтичащ от други дейности, като например инвестиции в дългови ценни книжа, търговски дейности, капиталови пазари и други споразумения. Кредитният риск е най-големият риск, пред който Банката е изправена. Той е управляван и се контролира чрез централизирани специални рискови звена в Банката.

Транзакционният риск се отнася до отделните кредити и по същество се оценява вероятността кредитополучател да бъде в състояние да изплати задължението си, както и на крайната загуба в случай на неплатежоспособност на кредитополучателя след като бъде реализирано обезпечението по кредита и бъдат приложени други смекчаващи фактори.

Рискът от обезпечението най-вече се състои от:

- Риск от рязък спад в стойността на обезпеченията;
- Обезпеченията стават неликвидни и непродаваеми;
- Недостатъчни процедури или неизпълнение на правилните стъпки, потвърждаващи приложимостта на договорите за обезпечение във всички относими юрисдикции.

Риск от влошаване на кредитния рейтинг или финансовото състояние на кредитополучател е текущият или потенциален риск за приходите и капитала на Банката, възникващ в следствие на влошаване на финансовото състояние на кредитополучател и/или намаляване на вътрешната или външна кредитна оценка на кредитополучател.

Рискът от концентрация засяга експозициите (преки или непреки), които могат да възникнат в рамките на отделна категория риск или между различни категории риск в Банката и които могат да предизвикат: достатъчно големи загуби, застрашаващи финансовото състояние и/или способността на Банката да поддържа основните си дейности или съществена промяна в рисковия профил на банката.

Банката определя рискът от концентрация като един от важните потенциални източници на големи загуби, които могат да окажат съществено влияние върху финансовия ѝ резултат и капитала.

Рискът от концентрация се разглежда както от гледна точка на балансовите експозиции на Банката, така и от гледна точка на задбалансовите ѝ експозиции и експозиции, произтичащи от различните финансови инструменти. Рискът от концентрация по актива е тясно свързан с кредитния риск, анализиран и измерван като част от общия процес на управление на кредитния риск, но може да се прояви във всеки друг вид риск.

Банката структурира нивата на кредитния риск, който поема, чрез поставяне на определени лимити за приемлив риск по отношение на един кредитополучател или група кредитополучатели, по отношение на отрасли. Експозицията към банки и финансови институции, се ограничава допълнително чрез подлимити, обхващащи балансовите и задбалансовите експозиции. Ефективната диверсификация на кредитния портфейл на Банката е основен приоритет.

Управлението на специфичния кредитен риск се осъществява от Провизионния съвет на Банката и се наблюдава от Управителния съвет. Функцията по управление на кредитния риск осигурява прилагането на подходяща политика и съответствието на тази политика със свързаните процедури и контроли за текущо наблюдение на всеки вид кредитна експозиция.

Ръководството на "Търговска банка Д" АД текущо следи кредитния риск от концентрация на финансовите активи по сектори на икономиката, а така също и по отделни контрагенти на база на утвърдени лимити. Регулаторните лимити и вътрешното банковите лимити за максимални експозиции към едно лице и икономически свързани лица, в т. ч. към банки-контрагенти се оценяват и анализират периодично. Общата кредитна експозиция към отделен отрасъл като процент от общия кредитен портфейл се проследява периодично и се разглежда от Управителния съвет на Банката.

Максималната експозиция към кредитен риск на банката, включваща финансови активи, признати в отчета за финансовото състояние и условни ангажименти, отчетени задбалансово е оповестена в *Приложение № 3.1 Кредитен риск* към индивидуалния годишен финансов отчет на банката за 2017 г.

2. Пазарен риск

Пазарен риск е рискът, при който стойността на даден инструмент се колебае в резултат на промени в пазарните цени, независимо дали тези промени са причинени от фактори, характерни за отделните инструменти или за техния издател (контрагент), или от фактори, отнасящи се до всички инструменти търгувани на пазара и вероятността, тези промени да повлияят отрицателно на финансовото състояние на Банката. Най-често срещани рискови фактора за пазарен риск са лихвените проценти, валутните курсове,

цените на борсовите стоки, цените на капиталовите съучастия и други пазарни променливи. Пазарният риск може да е функция на един, на няколко или на всички фактори и в много случаи той може да е изключително сложен.

Една от целите на "Търговска банка Д" АД е да се определи нивото на пазарния риск, който институцията е готова да поеме. Рисковият апетит по отношение на пазарния риск следва да се оценява с оглед запазване на капитала на институцията, както и възможността за излагане на други рискове. Основната насока е да се увеличи възвращаемостта, като същевременно експозициите изложени на пазарен риск се поддържат в или под предварително определено ниво.

Банката е дефинирала рисковата рамка по отношение на сделките и инвестициите във финансови инструменти чрез въвеждане на лимити по видове финансови инструменти, лимити по контрагенти, лимити по държави, VaR лимит за портфейла от ценни книжа, лимит за модифицирана дюрация, индивидуални лимити. Бенчмаркът отразява дългосрочната инвестиционна стратегия по отношение на комбинацията между пазарен и кредитен риск, който ръководството е склонно да поеме за постигане на поставените пред банката инвестиционни цели. Управлението на пазарния риск има за цел да:

- предпазва Банката срещу непредвидени пазарни загуби и допринася за стабилността на печалбата чрез независими идентификация, оценка и разбиране на пазарните рискове, присъщи на бизнеса;
- разработване на прозрачна, обективна и последователна информация за пазарния риск, като основа за начина за вземане на решения;
- определят рамката и минималния стандарт за контрол и управление на пазарния риск в цялата банка;
- осигуряване на съответствие с нормативните изисквания на местни и чуждестранни регулатори;
- създаване на рамка, която в крайна сметка ще позволи на Банката да получи конкурентно предимство чрез основано на риска вземане на решения.

2.1. Лихвен риск

Лихвен риск е текущият или потенциален риск от промяна на дохода и капитала на Банката в резултат на неблагоприятно изменение в лихвените проценти. Той се изразява във възможността приходите на Банката да бъдат намалени или разходите да бъдат увеличени в резултат на настъпили изменения в нивата на основните лихвени скали.

Банката е изложена на лихвен риск, когато лихвената чувствителност на нейните активи не съответства на лихвената чувствителност на пасивите. Посредством управлението на лихвения риск Банката се стреми към стабилизиране на разликата между лихвените приходи и лихвените разходи, с цел осигуряване адекватна рентабилност и висока стойност, при приемливо ниво на риск. Разглеждането на

лихвения риск от гледна точка както на дохода, така и на икономическата стойност е с особена важност. Променливостта на доходите е отправна точка за лихвения анализ, тъй като значително намаление в доходите може да застраши нивото на капиталовата адекватност. Измерването на ефекта върху икономическата стойност (настоящата стойност на очакваните нетни входящи парични потоци в банката), обаче дава по-изчерпателна представа за потенциалните дългосрочни ефекти върху цялостната експозиция на банката. Разликата между лихвочувствителните активи и лихвочувствителните пасиви в отделните матуритетни зони е така наречения метод на дисбаланс или GAP.

В зависимост от конкретните условия се използват следните подходи при управлението на лихвения риск, прилагайки метода на дисбаланса :

- Балансираност - осигуряване на паритет между лихвочувствителните активи и пасиви на банката;
- Преструктуриране на портфейлите от активи и пасиви при възникването на циклични изменения на лихвените проценти;
- Определяне размера на лихвените проценти, както и техния вид (фиксиран или променлив), по активите и пасивите на банката в зависимост от тенденциите на развитие на вътрешния и международни финансови пазари.
- Експозицията на банката по отношение на лихвения риск към 31.12.2017 година е оповестен в *Приложение № 3.2.1. Лихвен риск* от приложенията към индивидуалния годишен финансов отчет на банката към 31.12.2017 г.

2.2. Валутен риск

Валутният риск е риск от настъпване на загуби, свързани с позициите на банката в чуждестранна валута. Тези позиции предизвикват специфичен риск, произтичащ от равнището на обменния курс на различните видове валути спрямо националната валута. Той се определя от обстоятелството, че когато Банката има открита позиция в чуждестранна валута (активите във валута не са равни на пасивите в същата валута), процесът на преценка на същите формира положителни или отрицателни курсови разлики за Банката. Банката контролира валутния риск чрез стриктен ежедневен мониторинг и система от лимити.

Експозицията на банката по отношение на валутния риск към 31.12.2017 година е оповестен в *Приложение № 3.2.2. Валутен и ценови риск* от приложенията към индивидуалния годишен финансов отчет на банката към 31.12.2017 г.

2.3. Ликвиден риск

Ликвидният риск представлява риска от невъзможността на Банката да посрещне текущите и потенциалните си задължения, свързани с плащания, когато те са дължими, без да понесе неприемливи загуби.

За да управлява риска, Банката поддържа във всеки момент високо ликвидни активи в различни валути. Контролът и следенето на общата ликвидност се извършват текущо от Комитета за управление на активите и пасивите в Банката (КУАП).

Експозицията на банката по отношение на ликвидния риск към 31.12.2017 година е оповестен в *Приложение № 3.3. Ликвиден риск* от приложенията към индивидуалния годишен финансов отчет на банката към 31.12.2017 г.

3.Операционен риск

Операционен риск е рискът от загуба, произтичаща от неадекватни или не добре функциониращи вътрешни процеси, хора и системи, или от външни събития, в резултат на вътрешни измами, външни измами, неподходящи практики по отношение на заетостта и/или на безопасността на работното място, клиенти, продуктови или бизнес практики, повреди или унищожаване на материални/нематериални активи, повреди в ИТ системата, телекомуникациите или други технологии и системи, неизправности или грешки в изпълнението на операции, въвеждане, обработка или доставка. Операционният риск включва ИТ риск, правен риск и риск от неспазване на правилата.

ИТ риск е текущият или потенциален риск за приходите и капитала, възникващ от неадекватни информационни технологии и процеси, в смисъл на цялостност и последователност на информационните потоци и възможността за тяхното управление и контрол, или възникващ от неадекватна ИТ стратегия и политика или от неадекватна употреба на тези технологии в Банката.

Правен риск и риск от неспазване на правилата са текущият или потенциален риск за приходите и капитала, възникващ от нарушение или неспазване на закони, правила, указания, споразумения, препоръчани практики и етични стандарти.

В банката функционира и се надгражда актуализирана през 2017г., вътрешна система за анализ и оценка на операционния риск, включваща вътрешно нормативна уредба и специализиран вътрешен орган - Комисията за оценка на рисковите събития, отговорен за координацията на дейностите по управление на операционния риск и подпомагащ процеса за постигане на ефективност и ефикасност на контролната среда в банката. Основната цел при управлението на операционните рискове е да опази (съхрани) активите на банката и нейната репутация и да осигури организационна и финансова оптимизация (ефикасност). Управлението на риска следва да гарантира, че се осигурява ефективно прилагане на рисковата рамка и че има добре дефинирани стъпки. Целта е да се подпомогне по-добре процеса на вземане на решения чрез добро разбиране на рисковете и тяхното вероятно влияние. Банката се стреми да създаде и поддържа системен и последователен подход за идентифициране и управление на риска; да актуализира и надеждно имплементира рамката на риска, в съответствие с най-добрите практики и законодателни изисквания; да предвиди и осигури превенция на рисковете и свеждането им до минимум; да създаде условия за спазване на здравословни, безопасни условия на труд и равно третиране интересите на служителите; да осигури достатъчност

ТЪРГОВСКА БАНКА Д АД
на застрахователното покритие и спазване на изискванията за съответствие с действащата нормативна уредба; да предприеме мерки по предотвратяване на щети, загуби, наранявания, смърт, както и намаляване на цената на риска; да осигури начини и възможности за споделяне, повишаване на осведомеността и обучение на всички служители в банката относно идентифициране на рисковете и тяхното въздействие.

Експозицията на банката по отношение на операционния риск към 31.12.2017 година е оповестена в *Приложение № 3.4. Управление на собствения капитал* от приложенията към индивидуалния годишен финансов отчет на банката към 31.12.2017 г.

Попечителска дейност

Банката съхранява активи от името на клиентите си в качеството си на инвестиционен посредник. Както е оповестено в Приложение 2.26 (Основни елементи на счетоводната политика) към индивидуалния финансов отчет на Банката, такива активи не се представят в отчета за финансовото състояние, защото те не представляват актив на Банката. В приложение 3.4. *Доверени активи на отговорно пазене* към индивидуалния финансов отчет е оповестено, че Банката извършва попечителска дейност в съответствие с изискванията на Наредба 38 на КФН.

VIII. Оперативна дейност

1. Корпоративно банкиране

През изминалата 2017 година, в резултат на вече изградената през предходни години гъвкавост и екипност, дирекция Корпоративно банкиране продължи добрите практики, наложени през последните 3-4 години в банката. Запази своята ефективност и високо качество и бързина на работа, с цел продължаване развиването на корпоративния портфейл на банката, при поддържане приемливи нива на риск.

Бяха разгледани и одобрени общо 215 бр. кредитни сделки, от които общ брой предоговаряния на съществуващи експозиции - 110 бр. и общ брой нови кредитни предложения - 105 бр. Корпоративно банкиране договори и изработи нов обем кредити и банкови гаранции на корпоративни клиенти, одобрен от компетентните органи на банката, в размер общо на 155,7 милиона лева. От тях, ефективно усвоени до края на годината са 107,2 милиона лева, а оставащи за усвояване през 2018 година са кредити в размер на 24,95 млн. лв.

Натискът на пазара от гледна точка цена на кредитния ресурс, не подмина и Търговска Банка Д АД. Пряк резултат от него е, че през 2017 Банката имаше предсрочни погашения по няколко големи експозиции, общо в размер на 31,72 млн. лв., което рефлектира върху непостигане на планираните обеми. Предсрочните погашения, от друга страна, повлияха положително пряко върху доходността на банката, следствие от плащане на съответните такси за предсрочно погасяване.

В резултат на кредитния процес, портфейлът за среден и голям корпоративен сегмент на банката, в края на 2017г., достигна общ размер от 279,6 млн. лв. Нетният годишен ръст на кредитния портфейл на Големи и Средни Корпоративни клиенти е в размер на 26,1 млн. лв. или 10,3%, спрямо резултатите от края на 2016г.

Разпределението на портфейла между голям и среден сегмент е в пропорция 27%/73%. В числа, разпределението е както следва:

- Големи корпоративни клиенти – 76,1 млн. лв
- Средни корпоративни клиенти – 203,5 млн. лв

Разпределението не е променено като съотношение спрямо 2016 г. и кореспондира с политиката за диверсификация на риска и недопускане на големи концентрации. Успоредно с постигане на задоволителен ръст, банката продължава да поддържа умерено ниво на риск апетит, без да се наблюдават необичайни и неуправляеми влошавания в качеството на портфейла.

В подкрепа увеличение на продажбите, през изминалата 2017г. Банката допълни продуктовото портфолио с два нови стандартизирани кредитни продукта и подобри кредитните продукти, насочени към целеви клиенти. Целта на новите продукти е да предложат максимално бърза и улеснена процедура за разглеждане, одобрение и усвояване на кредитите – получаване на оценка на обезпечението е в рамките само на 1 ден.

Актуализирането на земеделския кредит срещу субсидии е резултат от новите възможности, правила и законодателни промени, оптимизирането на процесите и правомощията. В допълнение към него, беше създаден продажбен инструмент – калкулатор, улесняващ продажбата и изчисляване размера на допустимото финансиране.

За подобряване процеса на кредитиране и намаляване на документалната тежест за клиентите, беше осигурен достъп до новата електронна услуга на НАП, което увеличи възможността за извършване на проверки в публични регистри. Освен улесняване за клиента постигнахме възможност и за ускоряване на одобрението на кредитните сделки.

Продължихме да анализираме приходите от такси и комисиони на банката, като предлагаме промени за постигане на по-висока доходност, при запазване на добро позициониране на пазара.

През цялата година имаше силно изразена тенденция за намаляване на лихвените нива по депозитни и спестовни продукти на всички участници в бизнес процесите в страната – включително и корпоративния бизнес, което наложи изготвяне на чести анализи и преразглеждане на лихвените условия по депозитните продукти на банката. Следствие на действията след почти ежемесечни изготвяния на пазарни анализи и анализ на падежната структура на депозитите на конкурентните банки в страната и вътре в ТБД АД, се постигна намаление на разходите за лихви с 12%, чрез ефективно управление на депозитите на продуктово ниво и прилагане на лихвени нива, които стимулират привличане на нови средства.

В средата на 2017г., банката успешно внедри нов интернет сайт, с модерен дизайн, в подкрепа на търсенето на продуктите на Корпоративно банкиране и за улеснение на отдалеченото банкиране.

С цел скъсяване времето за вземане на решения и усвояване на одобрените кредитни предложения, Корпоративно банкиране извърши детайлен анализ на времевия график на предложенията – от първи разговори и постъпване на молба от страна на клиента до финално подписване на договори за кредит и усвояване. В резултат, бе предложена оптимизация в процеса на вземане на решения по кредитни предложения, която бе финално одобрена от Надзорния съвет на банката, с която ще предложим по-бързи и адекватни решения на своите клиенти, при запазване качеството на анализ и преценка на кредитоспособността им.

За предстоящата 2018 година, дирекция Корпоративно банкиране си поставя още по-амбициозни цели, а именно – нетно нарастване на кредитния портфейл с близо 23%, достигайки размер от близо 330,0 милиона лева. Успоредно със стръмното увеличаване на обемите, през предстоящата година ще работим и по цялостно изпълнение на поставените планове за нетна лихвена доходност, и най-вече доходност от такси и комисионни.

За постигане на горепосочените цели, екипът на дирекция Корпоративно банкиране, ще се ръководи както от предоставяне на висококачествено и гъвкаво обслужване на текущите си клиенти, които се очаква през предстоящата 2018 година допълнително да разрастват своите бизнес начинания, така и от привличане на клиенти, ползващи разнообразни банкови продукти, с потенциал за транзакционен бизнес. Ще поставим акцент върху нарастване броя на продуктите, ползвани от един клиент и повишаване интензитета на банкиране от страна на клиентите. Секторите, с добри перспективи и възможности за развитие през 2018 година, които Корпоративно банкиране ще таргетира, са програми по субсидии, свързани със селското стопанство, хранително-вкусова промишленост, инфраструктурни програми, проекти, обслужващи сектор химическа и фармацевтична индустрия, както и земеделски производители – клиенти с история в банката. Традиционно, Корпоративно банкиране ще развива добрия си опит и практики в сектори строителство и туристически бизнес, където има доказани постижения.

2. Банкиране на дребно

През 2017г. в Банката продължи успешното развитие на сегмент Банкиране на дребно. Чрез реорганизация на структурните звена се имплементира нов бизнес модел в клонова мрежа, който позволи да се въведе унифициран продажбен подход при обслужване на клиентите във всички локации. С въвеждане на новия модел и включване на повече функционалности в длъжностите на всички служители в клонова мрежа се предостави възможност за по-качествено обслужване на съществуващите клиенти с проактивни продажби на нови продукти и услуги. През годината продължиха усилията за

подобряване на процесите и продуктите, както и за увеличаване на търговската активност в цялата клонова мрежа. През 2017 г. се автоматизира процеса на одобрение и регистрация на кредитните карти за физически лица.

Проведени бяха срещи-презентации в градовете в страната със засилен интерес в областта на жилищното кредитиране с настоящи и потенциални партньори/посредници, пред които се презентираха новите условия и текущата кампания за жилищен кредит Наш дом, условията за потребителските кредити, кредитни карти и пакети за ФЛ на „Търговска банка Д“ АД. На организиранияте срещи в градовете извън гр. София присъстваха около 40 човека за всяка локация, за гр. София приблизително 90 представители на най-известните агенции и фирми за посредничество в съответния град, благодарение на което се реализира имиджова реклама и добро позициониране на местните пазари за жилищно кредитиране пред целева група клиенти.

През изминалата година бе увеличен броя на ново отпуснатите кредити при високо ниво на качество на кредитния портфейл. Беше постигнато годишно нарастване на кредитния портфейл в Банкиране на дребно в размер на 12,6 млн. лева или 19%.

Пазарът на кредитни продукти за физически лица, през изминалата година, се характеризираше с увеличено търсене на кредити за покупка на недвижими имоти, в следствие на намалените лихвени нива по депозитни продукти и умерено търсене на кредити за текущи нужди, при висока конкуренция между финансовите институции и намаляващи лихви по кредитните продукти. С цел запазване на добър ритъм на продажби и увеличаване на кредитният портфейл приложихме мерки, които бяха свързани с намаляване на лихвените нива по основните видове кредити и предлагане на специални оферти за отделни групи клиенти, с които се целеше и увеличаване на кръстосаните продажби. През годината бе отчетено нарастване в броя и обема на ново отпуснатите кредити в двата основни портфейла – жилищни и потребителски кредити за физически лица. При жилищните кредити нарастването е със 7,5 млн. лева или 36%, а при потребителските кредити – с 3,6 млн. лева или 15% спрямо предходната 2016г.

През цялата година имаше силно изразена тенденция за намаляване на лихвените нива по депозитни и спестовни продукти за физически лица, което наложи изготвянето на чести анализи и преразглеждане на лихвените условия по нашите депозитни продукти. Въпреки намаляването на лихвите бе постигнато увеличение на привлечените средства със 18% или 60,4 млн. лева към края на 2017г. В резултат на оптимизирането на лихвените проценти по привлечените средства през цялата година разходите за лихви са с 12% или 0,3 млн. лв. по-малко в сравнение с предходната година.

През 2017 г. увеличихме броя и обема на новоотпуснатите кредити в сегмент Малък бизнес, но поради погашения през годината от целеви групи клиенти, не успяхме да реализираме планираният ръст на портфейла. Въпреки това беше постигнат ръст на годишна база в размер на 8% или 1,8 млн. лв. Увеличихме обема на отпуснатите нови кредити с 11% спрямо предходната година, а броят на активните клиенти с 7%.

За изпълнение на целите в сегмент Малък бизнес банката продължи търговските си инициативи за насърчаване и увеличаване на продажбите в клоновата мрежа, като това беше подкрепено с подобряване на кредитните продукти насочени към целеви сектори и различни кампании за увеличаване на кръстосаните продажби. Привлечените средства по разплащателни сметки и депозити от клиенти малък бизнес компании се увеличиха с 12.8 млн. лева или 23% на годишна база.

В подкрепа на увеличение на продажбите допълнихме продуктовото портфолио в сегмента с два нови стандартизирани кредитни продукта и подобрихме кредитните продукти, насочени към целеви клиенти.

Създаването на микрокредити е част от стратегията ни за оптимизиране на кредитния процес - оптимално улеснена процедура, съкратена документация и бързо одобрение.

Актуализирането на земеделския кредит срещу субсидии е резултат от новите възможности, правила и законодателни промени, оптимизирането на процесите и правомощията. В допълнение към нея беше създаден продажбен инструмент – калкулатор, улесняващ продажбата и изчисляване размера на допустимото финансиране.

За подобряване процеса на кредитиране и намаляване на документалната тежест за клиентите беше осигурен достъп до новата електронна услуга на НАП, което увеличи възможността за извършване на проверки в публични регистри. Освен улесняване за клиента постигнахме възможност и за ускоряване на одобрението на кредитните сделки.

Годината беше динамична по отношение на промените в лихвените нива. През 2017г. Банката актуализира лихвите си многократно при почти ежемесечно изготвяне на пазарни анализи и анализ на падежната структура на депозитите в банката. Банката постигна намаление на разходите за лихви с 12% чрез ефективно управление на депозитите на продуктово ниво и прилагане на лихвени нива, които стимулират привличане на нови средства.

През трето тримесечие на 2017 г. успешно внедрихме мотивационна схема за допълнително финансово стимулиране на служителите в клонова мрежа, като основен инструмент за насърчаване на продажбената активност. Тази мотивационна схема послужи като основен инструмент за трайното нарастване броя на продажбите на продуктите на банката от сегменти „Физически лица” и „Малък бизнес”.

През второто тримесечие на годината, банката внедри четири нови услуги, обединени под общо название „ПЕРИОДИЧНИ ПРЕВОДИ”. Услугите целят по-пълно задоволяване на клиентските нужди и създаване на възможност за дистанционно управление на сметката чрез автоматизация на често повтарящи се плащания. Четирите услуги включват следните функционалности: фиксиран периодичен превод, покриване на вноски по кредитна карта, определяне на желана от клиента максимална или минимална наличност по дадена негова сметка.

Банката разработи „ПАКЕТНИ ПРОГРАМИ ЗА ФИЗИЧЕСКИ ЛИЦА”, като през м. юни 2017 г. пусна в продажба нови продукта - ПАКЕТ МОДЕРАТО и ПАКЕТ АЛЕГРО. Пакетите

включват ползването на банкови и комуникационни услуги при преференциални цени срещу заплащане на месечна абонаментна такса. Във второто полугодие Банката организира две кампании за продажба на потребителски и жилищни кредити при които кредитът беше предложен в комбинация с пакетна програма.

През 2017 г. беше разработена и нова услуга за клиентите - Автоматично плащане на битови сметки, която дава възможност клиентът да погасява месечните си задължения за комунални услуги като ток, телефон, вода, телевизия, интернет или други, без да се налага да посещава банката или каса на съответния търговец. Новата услуга може да се ползва от всички разплащателни и спестовни сметки на клиента.

Продължихме да анализираме приходите от такси и комисиони на банката, като предлагаме промени за постигане на по-добра доходност при запазване на добро позициониране на пазара. През 2017 г. беше изцяло променена политиката на банката за таксуване на валутните разплащания. Разработихме таксуване по диапазони на размера на преводите при диференцирано таксуване на трите възможни вальора за изпълнение на преводите.

В средата на 2017г. банката успешно внедри нов интернет сайт с модерен дизайн, материалите.

Започна работа по създаване на Център за обслужване на клиенти по телефона (Кол център), чрез който ще се канализират текущите обаждания на клиенти към банката. Беше сформиран екип и започна обучение на служителите. Реализацията на този център ще доведе до повишаване на качеството на обслужване на клиентите, унифициране на нивото и оптимизация на заетостта на служителите в клонова мрежа.

През изминалата година се създаде зона за VIP обслужване в сградата на централно управление на банката, която е предназначена за клиенти с възможност за развитие на бизнес отношения с банката, в т.ч. собственици, управители на фирми, и физически лица, поддържащи по - високи депозитни и кредитни експозиции. Основна цел на услугата е да превърне „Търговска банка Д“ във водеща обслужваща банка на избрани клиенти с високи доходи и потенциал за бизнес развитие, ползвайки възможно най-богата гама от банковите продукти и услуги.

През 2017 година Банката следва успешно одобрената стратегията за развитие на картовия бизнес, с цел задоволяване на потребностите на клиентите и оптимизиране на процесите. Бяха реализирани следните дейности с MasterCard, Борика АД и вътрешнобанкови проекти:

Прехвърляне на ключовете от системата на „Борика“ АД за чип криптограма MasterCard за прехвърляне на ключове (CVC1/CVC3/AAV) към Stand In на MasterCard.

Стартиране на проект по сертифициране на M Chip Advance чип за банкови карти съгласно изискване на MasterCard, които въвеждат задължение за използване на чип M/Chip Advance след 01 януари 2018г. Новата функционалност предоставя по-висока сигурност и е задължителна за всички банки-издатели от Европа.

Стартиране на проект с MasterCard и „Борика“ АД за изпълнение на изискванията за ползване на платформа Automatic Billing Updater (ABU), която осигурява поддръжка на актуална информация за картодържателите и цели намаляване на откази на неприсъствени трансакции във връзка с изтекъл срок на валидност или промени в други параметри на картата. По този начин се подобрява клиентското удовлетворение при пазаруването в интернет при абонаментни плащания и поръчките по телефон. Задължително е използване на платформата за банките от България след 01.01.2018 г.

Извършена е промяна по ревизиран стандарт относно изпращане на информация за трансакция извършени в BG - Global Collection Only Data Collection - рапортуване на всички трансакции, реализирани на територията на България, за които клиринг и сетълмент не се осъществяват от мрежата на MASTERCARD. Трансакциите следва да бъдат подавани с маркиране им като collection only.

Удължаване на валидността на ключове в Борика за услугата 3 D secure.

Изготвяне на проектна документация - описание на функционалности свързани с услуги в направление картов бизнес по проект Кол център на Банката и изграждане на връзка с цел идентификация на клиентите в Борика АД в извънработно време на банката.

Включване в проект Национална Картова Схема на Борика АД. Банката подписа споразумение за участие, което предоставя възможност за обработка на карти на НКС на устройства на Банката и допълнително възможност за издаване на карти след инициране на проект и последваща успешна сертификация, както и участие в Съвета на участниците на НКС, което дава предимство тъй като банката би имала информация, относно развитието на проекта.

Обогатяване на обхвата на услуги предоставяни на ПОС терминал с преавторизация, No Show трансакция и Advance deposit трансакции.

Проведе се съвместна кампания с MasterCard за активизиране използваемостта на картовите продукти - "Навсякъде с теб! По-малко граници, повече свобода."

Участие в кампания с Mastercard and store.bg с цел увеличаване на трансакции в интернет.

Участие в кампания с Mastercard – активизиране на безконтактни плащания - Disneyland Paris 25th Anniversary.

Проведено бе обучение на директорите и служители във ФЦ- кредитните специалисти, фронт офис служители и отговорни счетоводители, относно картови продукти и специфика при ползване и въвеждане в БИС Банкер.

Извършена бе подмяна на устройства при съществуващи клиенти във връзка с въвеждане на безконтактните плащания.

Броя на АТМ терминалите към 31 декември 2017 г. инсталирани и работещи е 70, което позволява на банката да осигури тази услуга в повече от 61 населени места на страната.

“Търговска банка Д” АД предлага на своите клиенти услугата cash advance (теглени на пари в брой от ПОС терминали в банкови офиси) в 50 локации на банката, както и услугата плащане на 175 ПОС терминала в търговски обекти и общини при 135 търговци.

3. Публични клиенти

Като част от структурата на Търговска Банка Д АД, отдел Публични клиенти и финансови институции (ПКФИ) осъществява взаимоотношения на Банката с клиенти, възложители по смисъла на Закона за обществените поръчки, Правилника за реда за упражняване правата на държавата в търговските дружества с държавно участие в капитала и други приложими актове, регламентиращи правния ред по осъществяване на публичните процедури.

Целите на отдела за 2017 г. бяха постигане на ръст в този сектор по отношение на кредитен портфейл и привлечен ресурс, така и като клиентска база - като брой и по обем.

Повишаване броя на публичните клиенти, освен към обемите на специфичния за отдела бизнес, допринасят и за повишаване ръста на продажби на продукти за физически лица. В публичните процедури за комплексно обслужване се създават реални предпоставки за нарастване на обемите и в други сегменти, както по постигане на договорености за настоящи и прогнозни бъдещи сделки за възложителите, така и по обслужване на служителите им в пълната гама продукти за индивидуални клиенти – сметки, картови продукти, депозити, кредити, инвестиционни услуги и др.

През 2017г. бяха достигнати заложените обеми при кредитирането, в условията на чувствително динамичния и променен ценови пазар. Банката успя да задържи клиенти с предоставено финансиране при предходните високи лихвени нива, посредством предоговарянето им при нива, съответни на пазара. В допълнение, при високите стандарти на качество на обслужване от страна на банката – както по отношение на квалифицирани консултации при избор на кредитни продукти, така и по отношение на гъвкавост и бързина при одобрение на кредитните предложения, подписване на договори и усвояване на средства, се реализираха кредитни сделки при условия на нормативно допустимо директно договаряне.

През 2017г. звеното участва във всички процедури, обявени и допустими за участие, като спечели повече от половината от тях. Средният лихвен процент по кредити беше запазен, спрямо предвидения бюджет.

По отношение на привлечен ресурс, размерът на привлечените средства през 2017 г. е 97,7 млн. лева.

Отдел ПКФИ осъществява непрекъснат процес по договаряне на съответстващо на пазара понижаване на лихвите по съществуващи сметки на своите вложители. Независимо от методичното понижаване на лихвите по сметки на публични клиенти, отливът на средства е овладян, а лоялността на клиентите – стабилизирана. Важно е да се отбележи спецификата и динамиката на пазара при лихвите по привлечени средства, което до голяма степен влияе на процеса по увеличение на новопривлечени клиенти,

ТЪРГОВСКА БАНКА Д АД
респ. ресурс. В тази връзка, както и предвид методичното понижаване на лихви по сметки на съществуващи клиенти – логичен е спадът в привлечения ресурс спрямо 2016 г., но също така – прогнозирането е било обективно, предвид изпълнението на бюджет 2017 в частта по привлечен ресурс, над бюджета за годината.

4. Финансови пазари и инвестиции

През изминалата 2017 финансова година банката работа по осигуряване на ликвидност и инвестиране на свободните средства, осигуряване на оперативната ликвидност, необходима за текущите разплащания чрез сделки на паричния пазар.

Банката продължи да поддържа относително висок портфейл от ценни книжа, като към края на отчетния период общият обем на притежаваните от банката ценни книжа е малко под 120 млн. лв.

През изминалата 2017 г. основен приоритет в областта на инвестициите беше намаляване на чувствителността на портфейла към пазарни рискове. Новите инвестиции бяха насочени в краткосрочни инструменти с по-висока доходност. Бяха инвестирани 14 млн. лв. в краткосрочни синдикирани кредити към банки.

В областта на валутната търговия 2017 г. също беше много успешна, нетният резултат от тази дейност възлиза на 4,97 млн. лв.

През изминалата година продължи работата по обслужване на клиенти в качеството ѝ на инвестиционен посредник. В тази област бяха реализира няколко големи репо сделки, които донесоха допълнителен доход от 172 хил. лв.

През годината основен приоритет беше адаптирането на дейността към изискванията на MIFID II и MIFIR II. За целта беше изготвен и реализиран Проект MIFID II/MIFIR, с който беше основно ревизирана и преработена цялата вътрешно нормативна база регламентираща дейността на банката в качеството ѝ на инвестиционен посредник. Бяха набелязани и осъществени организационни промени, както и се поставиха основите за по-добра автоматизация на процесите в областта на инвестиционните услуги.

IX. Планове за развитие

В съответствие с чл.39 т.4 от Закона за счетоводството Банката представя очакваното стратегическо развитие през 2018 година.

Търговска банка Д АД предвижда:

- Устойчив ръст и развитие на банката
- Формиране и поддържане на имидж на сериозен играч на банковия пазар
- Осъществяване на пълна синергия между Корпоративно банкиране и Банкиране на дребно, активизиране на кръстосаните продажби
- Модернизация на съществуващите и създаването на нови продукти и услуги, съответстващи на нуждите на клиентите

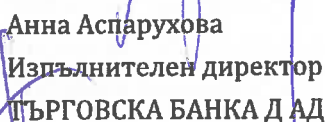

- Създаване и поддържане на устойчива връзка с клиентите, изграждане на лоялност и добавена стойност
- Доразвиване на алтернативните канали за дистрибуция за привличането на допълнителен бизнес, инициативи и продажбени кампании, маркетингова подкрепа
- Подобряване на вътрешната организация, с цел достигане на пазарните стандарти по отношение на процесите и одобренията на кредитните сделки
- Интензивно обучение на служителите и отлично ниво на обслужване на клиентите.

Х. Събития след датата на финансовите отчети в съответствие с чл. 39 т. 3 от Закона за счетоводството

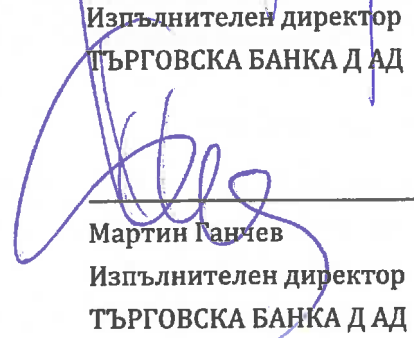
На 13.12.2017 г на основание чл.148, ал.1, т.2 от Търговския закон е взето решение от Едноличния собственик на капитала на "Д Имоти" ЕООД за увеличение на капитала на Дружеството чрез записване на нови 818 (осемстотин и осемнадесет) дяла, всички по 5,000 лв. Увеличението на капитала се извършва чрез парична вноска в размер на 4,090 хиляди лева. Вписването в Търговския регистър на увеличението на капитала на дъщерното дружество Д Имоти ЕООД е извършено на 11.01.2018 година.

След датата на изготвяне на отчета не са настъпили други събития, които да имат ефект върху финансовите отчети на банката към 31.12.2017 година.

_____

Анна Аспарухова
Изпълнителен директор
ТЪРГОВСКА БАНКА Д АД

_____

Мартин Ганчев
Изпълнителен директор
ТЪРГОВСКА БАНКА Д АД

Състав и функциониране на административните, управителните и надзорни органи и техните комитети

Търговска Банка Д АД има двустепенна форма на управление. Общото събрание на акционерите избира Надзорен съвет, който от своя страна избира членовете на Управителния съвет, Изпълнителните директори и определя тяхното възнаграждение.

Управителен съвет - отговаря за цялостната организация и ефективното функциониране на системата за управление на риска в Банката както и насоките за нейното развитие; определя нивото на „рисковия апетит“ на Банката, утвърждава всички политики, правила и процедури, отнасящи се до управлението на риска, утвърждава система от лимити с цел смекчаване на основните банкови рискове и поддържане ниво на риска в желаните граници;

Изпълнителни директори - организират работата по правилното прилагане на възприетата политика по управлението на рисковете и спазването на утвърдените лимити за дейностите, за които пряко отговарят, контролират работата на отделните структурни звена по отношение анализа и оценката на риска.

Комитет по риска - Надзорният съвет на банката изпълнява функциите на Комитет по риска, като съветва и дава указания на Управителния съвет на банката във връзка с цялостната текуща и бъдеща стратегия по отношение на риска и склонността на банката към поемане на риск и подпомага контрола върху изпълнението ѝ от висшия ръководен персонал.

Комитет за управление на активите и пасивите - орган за управление на ликвидността, компетентен да подготвя планове за действие в случаи на непредвидено изтичане на парични средства, дължащо се на неочаквани събития или неблагоприятни обстоятелства, като отчита възможното въздействие на алтернативни сценарии по отношение на Банката или на пазара като цяло, както и комбинация от тях; извършва текущ контрол и анализ на капиталовата адекватност на Банката и при необходимост предлага на УС проект на решение за промяна на структурата на активите и пасивите и възможностите за диверсификацията им; разглежда всички политики, правила, процедури и лимити отнасящи се до управлението на всички видове риск и ги предлага за одобрение на Управителния съвет, анализира текущото състояние на активите и пасивите на “Търговска банка Д” АД, наблюдава, рисковете свързани с управление на ликвидността на Банката и пазара на финансови инструменти и предлага конкретни мерки в случай на отклонение от приетите лимити или при извънредни ситуации;

Кредитен комитет - постоянно действащ колективен орган, чиято основна дейност е насочена към оценка на кредитния риск, произтичащ от конкретни кредитни сделки или обща кредитна експозиция на лице или група свързани лица и одобрение на параметрите

по тях в рамките на своите компетенции, като със своите предложения и решения съдейства за увеличаване на кредитния портфейл чрез ефективен подбор на кредитните сделки. Анализира качеството на кредитния портфейл и тенденциите в неговото развитие;

Провизионен съвет - специализиран консултативен и контролен орган към УС на Банката, чиято основна дейност е насочена към минимизиране на риска от загуби на Банката, посредством системата за наблюдение, оценка, класифициране и провизиране на рисковите експозиции; извършва оценка и класификация на рисковите експозиции; взема решения за проценти за загуба от обезценка по МСС 39 и риск от загуба по всяка класифицирана рискова експозиция и по портфейлите от редовни експозиции със сходни рискови характеристики; взема решения за преструктуриране на рискови експозиции и предлага на УС тяхното одобрение;

Комисия за оценка на рискови събития - специализиран вътрешен орган на ръководството на Търговска банка Д АД в областта на управлението и контрола на операционния риск; взема решения за окончателно регистриране на настъпили оперативни събития, извършва оценка на евентуално възникналите загуби, анализира регистрираните в счетоводните регистри данни;

Комисия по разглеждане на жалби, сигнали и възражения постоянно действащ вътрешно-банков орган, който отговаря за разглеждане на жалби, сигнали и възражения, подадени до Търговска банка Д АД, като обсъжда, анализира и взема решения по случаите, с които е сезиран;

Комитет за управление на плана за действие в кризисни ситуации - отговаря за изготвянето на "План за действие в кризисни ситуации" в Банката, отговаря за избора на методика за тест на плана за непрекъсваемост, отговаря за цялостната организация и провеждането на тестове, извършва анализи по възможностите за извършване на застраховки с цел възвръщане на загубите при рискове, които не могат да бъдат контролирани изцяло.

Координационна група по прилагане на мерките срещу изпиране на пари, финансиране на тероризъм и специализиран нормативен контрол, Комитет по условията на труд, Одитен комитет.

Политика на многообразие, прилагана по отношение на административните, управителните и надзорните органи

Политиката за осигуряване на разнообразие при подбор на членовете на управителния съвет на Търговска банка Д АД описва законите изисквания към членовете на Управителния съвет, вкл. изпълнителните членове на Управителния съвет на банката, представени са изискванията, целящи осигуряване на разнообразие при подбора на членовете на Управителния съвет на банката, заложи са и подробно

ТЪРГОВСКА БАНКА Д АД
описани критерии, на които е необходимо да отговарят и качествата, които е необходимо да притежават членовете на ръководния орган на банката.

Основни характеристики на системите за вътрешен контрол и управление на риска на предприятието във връзка с процеса на финансово отчитане

Вътрешната контролна система на финансовото отчитане и отчетност на Търговска банка Д АД е разработена в резултат на проучвания на добри отчетни и контролни практики в България и на големи международни групи, както и при спазване на националните законови изисквания, вкл. за листвани на регулирани пазари компании и групи. Тя е в постоянен процес на наблюдение от страна на ръководството и на доразработване и усъвършенстване.

Вътрешната контролна система на финансовото отчитане и отчетност на Банката представлява комплекс от поведенчески и технически принципи, правила, средства, процедури и контролни действия, които са специално разработени и приспособени към спецификата на банката, нейната дейност и отчетна система. Тя е насочена към:

- осигуряване на текущо наблюдение и насочване на отчетните дейности спрямо техните цели и очакванията на различните ѝ потребители, и постигане на необходимата им ефективност и ефикасност, вкл. при използването на заетите ресурси; и
- осигуряване на адекватно и своевременно адресиране на установени бизнес рискове, които имат влияние върху финансовата, управленска и оперативна отчетност.

По-специално, тя е разработена по начин, който да създава комфорт на ръководството, че:

- банката спазва приложимите законови изисквания в областта на счетоводството, отчетността и другите пряко свързани с тях области, и особено изискванията на Закона за счетоводството и Международните стандарти за финансово отчитане;
- в банката се спазват инструкциите и насоките на висшето ръководство по отношение на отчетността и документацията;
- налице е изискваната ефективност и ефикасност на финансово-счетоводния процес, вкл. консолидационния и документалната обоснованост;
- налице е висока степен на сигурност по опазването и поддържането на активите на банката, вкл. и превенция от измами и грешки; и
- налице е осигуряване на достоверна, качествена и своевременна финансова и оперативна информация за вътрешни и външни потребители.

Основните компоненти на вътрешната контролна система относно финансовото отчитане и отчетност включва:

- възприемане и спазване на етичните принципи и правила на поведение, които са приети с Етичния кодекс на Търговска банка Д АД и по отношение на финансовото отчитане и отчетност и всички свързани с нея процеси, процедури и действия на целия персонал на банката;
- разработване и определяне на оптимална структура от звена, ангажирани в процесите, свързани с финансовата отчетност, с ясно дефинирани отговорности и делегации, правомощия и задължения, вкл. чрез разработени писмени вътрешни документи;
- разработване на политики за подбор, обучение и развитие на персонала, зает в процесите на счетоводството и финансовата отчетност;
- разработване, внедряване и поддържане на контролни процедури и правила за всеки етап от процесите, свързани със счетоводството, финансовото отчитане и отчетност, с приоритетно постепенно въвеждане на формализирани писмени процедури; и
- разработване на процедури по идентифициране, наблюдение и управление на рисковете, свързани със счетоводството, финансовото отчитане и отчетност, вкл. разработването на адекватни мерки и действия за тяхното минимизиране;
- разработване и поддържане на адекватна организация на информационната система, вкл. контроли за достъп, въвеждане, обработка и извличане на данни, промени в системата, разпределение на отговорностите на заетите в нея лица, както и съхранение и опазване на целостта и истинността на данните в системата.

Контролна среда

Етични принципи и правила свързани с процесите на счетоводство, финансовото отчитане и отчетност

Ръководството на различните нива на Търговска Банка Д АД е въвело и постоянно наблюдава спазването на етични ценности като почтеност, независимост и обективност като фундаменти на професионалното поведение на всички лица, заети в процесите, свързани със счетоводството и финансовото отчитане в банката. Те се явяват рамката, спрямо която е изградена контролната среда, и които са повлияли върху ефективността на проектирането на модела, администрирането и текущото наблюдение на останалите компоненти на вътрешния контрол в областта на счетоводната дейност и финансовата отчетност. Почтеността и етичното поведение са продукт на установените общи етични и поведенчески стандарти на банката. Те са ясно комуникирани с целия финансово-счетоводен и контролен персонал, както и те непрекъснато се утвърждават на практика.

Етичните принципи, които ръководят професионалното поведение и които следва да се спазват от всички лица, ангажирани пряко или косвено в счетоводната дейност и процесите по и свързани с финансовото отчитане са: обективност; безпристрастност; независимост; консервативност; прозрачност; методологическа обоснованост; последователност и използване на независими експерти. Тези принципи се прилагат на

всички етапи на финансовото отчитане при: избор на счетоводна политика; счетоводно приключване; изготвянето и прилагането на приблизителни счетоводни оценки и изготвянето на публични и управленски финансови отчети, на други публични доклади и документи, съдържащи и финансова информация.

Етичният кодекс регулира и се отнася до професионалното поведение на служителите, взаимоотношенията между служителите и клиентите на Банката, взаимоотношенията между отделните служители, защита на интересите на Банката, предотвратяване на конфликта на интереси, както и начините за разрешаването им, при възникване. Етичният кодекс има за цел:

- да определи етичните стандарти на професионалната дейност на служителите;
- да предложи норми на поведение, които ще помогнат на служителите да управляват своите действия в области, където могат да възникнат конфликти между морала, поставените задачи и индивидуалната култура на служителите;
- да създаде единност чрез преодоляване на конфликтите и споровете;
- да създаде добра атмосфера между всички служители, спомагаща за споделянето на опит и изграждането и развиването на професионализъм.

Чрез спазването на правилата на поведение, заложи в този кодекс и приети от всички служители, се цели изграждането и утвърждаването на положителния имидж на банката. Правилата на поведение, съдържащи се в този кодекс, са неизменна част от ежедневната дейност на служителите от банката като спазването на етичните правила за поведение е гаранция за законността на действията на служителите и защита от необосновани обвинения от страна на клиентите на банката. Дейността на служителите се осъществява при спазване принципите на законност, лоялност, честност, безпристрастност, отговорност и отчетност. При подбора на кандидати за работа в банката се отчита наличието на качества, отговарящи на изискванията за професионална етика. Всяко лице, което постъпва на работа в банката, се задължава да изпълнява възможно най-добре възложените му служебни задачи.

Управленски органи, отговорни за отделните компоненти на цялостния процес по счетоводство и финансово отчитане

Управленските органи, които носят определени отговорности и правомощия относно процеса на финансово отчитане и респ. на други свързани с него процеса са: Управителният съвет, Директор дирекция Главно счетоводство, директор дирекция Планиране, контроли финансова отчетност и ръководителят на служба „Вътрешен одит“. Техните функции и отговорности могат да се обобщят по следния начин:

- Управителният съвет приема и потвърждава: счетоводната политика и промените в нея за всеки отчетен период, разработените счетоводни приблизителни оценки към датата на всеки отчетен период, вкл. прилаганата методология; финансовите отчети и доклади, и други публични документи, съдържащи финансова информация; функциите, организацията и

- отговорностите на всички структурни звена и техните ръководители, заети в процесите по и свързани с финансовото отчитане; разработването, внедряването и текущото наблюдение функционирането на отделните компоненти на вътрешната контролна система; получава своевременна информация за дейността на Служба „Вътрешен одит“;
- Директор дирекция Главно счетоводство организира и ръководи счетоводно отчетната дейност на банката – контролира и методологически направлява текущото счетоводство, отговаря за разработването и внедряването на счетоводно отчетните методики и техники; отговаря за процеса по счетоводно приключване и изготвянето на всички счетоводни приблизителни оценки, предлага и разработва счетоводни политики и промени в тях, следи за текущи промени в МСФО.
  - Директор дирекция Планиране, контрол и финансова отчетност осъществява цялостна организация, методологическо обезпечаване и реализация на процеса, свързан с изготвяне на индивидуалните и консолидираните финансови отчети на банката, вкл. текущия контрол, инструктиране, наблюдение и анализи на финансовите отчети за целите на консолидация на дружествата от групата на Търговска банка Д АД, осъществява комуникацията с регулаторните органи, изготвя анализи, прогнози и мениджърска отчетна информация, осъществява контакт с вътрешни и външни експертни органи, консултантски и одиторски компании.
  - Служба „Вътрешен одит“ извършва последващ контрол върху операциите и дейностите, свързани с изготвянето на финансовите отчети на банката и ефективността и спазването на въведените вътрешни контроли по отделните рутинни и нерутинни процеси. Следи и оказва съдействие за постигане на целите и задачите на банката. Съдейства за ефикасното, ефективно и икономично използване на ресурсите, както и за въвеждане на адекватни контролни механизми на различните рискове. Съдейства за опазване стойността на банковите активи. Следи за законосъобразността на дейността, за точно спазване на политиката, плановете, вътрешните правила и процедурите. Изразяват становище по адекватността на системите за вътрешен контрол и управлението на рисковете на организацията на процесите, както и системите за мониторинг и отчетност и тяхната адекватност и ефективност.

Политика и практика, свързани с човешките ресурси във финансово счетоводните отдели

В банката има установени политики и правила, свързани с управлението на човешките ресурси, заети в процеса на финансово отчитане и другите процеси, свързани с него. Те включват наложени и прилагани политики и процедури при подбора и назначаването на такива кадри, насочени към образованието и професионалния опит, компютърната грамотност и владението на чужди езици от кандидатите. При подбора

водещи са изискванията, заложи в длъжностните характеристики на отделните позиции.

Към политиките за управление на персонала са включени и такива, свързани с постоянното допълнително професионално обучение, осъвременяване и разширяване на знанията и уменията на заетите специалисти. Банката ежегодно актуализира и приема план за предстоящи обучения на служителите. Задължително се провеждат обучения при промяна на нормативни актове, МСФО, данъчни закони и други, касаещи пряко тяхната работа. Целта на тази политика е да се постигне актуализиране и увеличаване на тяхната експертиза и усъвършенства на уменията им за повишаване на ефективността при изпълнение на служебните им задължения.

Процес за оценка на риска свързан с финансовото отчитане в банката

Управителният съвет, директор дирекция Главно счетоводства и директор дирекция Планиране, контрол и финансова отчетност имат ключова роля в процеса за постоянно идентифициране, наблюдение и контрол на бизнес рискове, вкл. за установяване и контрол на ефектите от тези от тях, които оказват и пряко влияние върху отделни процеси и обекти от счетоводството, финансовото отчитане и отчетността на Търговска банка Д АД. Те, заедно, осигуряват цялостния мониторинг върху процеса по управление на рисковете.

Рисковите фактори, имащи отношение към надеждната финансова отчетност, включват външни и вътрешни събития, сделки и обстоятелства, които могат да възникнат и да се отразят негативно върху способността на банката да създава, поддържа и обработва счетоводни и оперативни данни по начин, който да гарантира достоверна финансова отчетност, отчети и доклади. В банката са дефинирани като основни следните фактори:

- като външни рискове се определят: промяна в бизнес средата и пазарната среда на банката, както и в предлаганите от нея продукти и услуги; дейността на конкурентите; промяна в законовата и регулаторна рамка; промени в ключови доставчици или клиенти/групи от клиенти; недобросъвестни или злонамерени действия от външни лица; бърз корпоративен растеж и растеж на групата; развитие на дружествата, в които то държи значителни инвестиции под формата на участия и/или предоставени кредити.
- към вътрешните рискове се причисляват: промяна в техническата инфраструктура на банката, на начина и интензитета на използване на наличните активи и ресурси; въвеждането на нови продукти и услуги; нови счетоводни политики и МСФО; промени в персонала на дирекциите, отговорни за финансовата отчетност; промени в информационните системи; грешки в работата и/или недостатъчни знания или умения на персонала, бързо разширяване дейността; приложение на множество приблизителни оценки –

особено приложение на справедливи стойности и изчисляване на възстановими стойности на определени нетекущи активи, с участието на външни експерти.

Рисковите фактори, които имат повтарящ се характер и/или са свързани с приложение на счетоводни политики и приблизителни оценки, текущо се следят от директори дирекция Главно счетоводство и директор дирекция Планиране, контрол и финансова отчетност, които предлагат решения за управлението и правилното отразяване на техните ефекти във финансовите отчети. Новите рискови фактори се идентифицират, оценяват и разработват от директор дирекция Главно счетоводство и директор дирекция Планиране, контрол и финансова отчетност. При необходимост, се използва и консултантска помощ от независими консултанти, вкл. и за приложението на нови МСФО. Общото наблюдение на процеса по управлението на рисковете, свързани с финансовото отчитане се осъществява от управителния съвет на банката.

Органи, отговорни за осъществяването на контролни функции върху процеса на финансово отчитане

Надзорен съвет – преглежда годишния финансов отчет и предложенията за разпределение на печалбата и представя на едноличния собственик на капитала годишния отчет за дейността на банката.

Одитният комитет независимо наблюдава реализацията на процесите по финансово отчитане, прилаганите счетоводни политики и ефективността на вътрешната контролна система на банката, вкл. управлението на риска, както и изпълнението и резултатите от външния и вътрешен одит.

Информационна система

Информационната система на Търговска Банка Д АД включва инфраструктура (физически и хардуерни компоненти), софтуер, хора, процедури и данни. Банката е внедрила през 2016 г. нова система за електронно банкиране. Тя обхваща всички процеси по обслужване на клиент по електронен път. Системата е адаптирана и внедрена, при отчитане на спецификите на самата банка. Функционалностите на системата позволяват клиентско обслужване идентично като с това на фронт офис. Системата за Интернет банкиране е разработена в съвременен динамичен дизайн позволяващ ползването и на всякакви крайни устройства, и интуитивна потребителска навигация. Системата разполага с двуфакторна защита / OTP – метод на оторизация с динамични ключове на електронни трансакции/.

През 2017 основната система БАНКЕР претърпя множество модернизации на определени технологии, като Модул КРЕДИТИ, Модул Одобрение на кредити, както и беше внедрена напълно нова технология за обслужване на клиенти – Модул Нов фронт офис. Значителна модернизация претърпя технологията Администрираща правата на потребителите на БАНКЕР, като бяха реализирани допълнителни функционалности

осигуряващи ролево базиран подход на управление на правата на потребителите в БАНКЕР.

През 2017 г, ИТ Инфраструктурата на Банката също беше модернизирана по посока осъвременяване на частната мрежа на Банката, както и сървърната инфраструктура в основния дейта център на Банката. И двата проекта имаха за цел да покачат производителността на ИТ Инфраструктурата, респективно осигуряваните от нея бизнес процеси.

През 2017 г, Банката осъвремени корпоративния си сайт с цел осигуряване на канал за продажби в съответствие с новите маркетингови и технологични тенденции в тези области. Новият корпоративен сайт е интуитивен и продуктово ориентиран , изпълнен посредством надежди информационни технологии съответстващи на съвременните изисквания за ИТ сигурност в областта.

Освен основната информационна система / БАНКЕР /, в банката се използват и следните системи: CARD MANAGEMENT SYSTEM , Portfolio Management System, Система за обслужване на ЦК, Документна система, Система за Одобрение на кредити. Връзката между тях е изградена посредством интерфейси. Качеството на информация, генерирана от системите осигуряват значителни възможности на ръководството да взема адекватни, обосновани и своевременни решения при управлението и контрол на дейностите по изготвянето на различни финансови и управленски отчети, както и на други публични документи с финансова информация.

Информационната система, имаща отношение към целите и процеса на финансовото отчитане, обхваща методи и документация, които:

- идентифицират и отразяват всички валидни сделки и операции;
- описват своевременно сделките и операциите с достатъчно подробности, позволяващи подходящата им класификация за целите на финансовото отчитане;
- оценяват стойността на сделките и операциите по начин, който позволява отразяване на тяхната подходяща парична стойност във финансовия отчет;
- определят времевия период, през който са възникнали сделките и операциите, за да позволят записването им в подходящия счетоводен период;
- представят подходящо сделките и операциите и свързаните с тях оповестявания във финансовия отчет съгласно изискванията на отчетната рамка.

За доброто и безрисково функциониране на информационната система в банката отговарят различни отдели в структурата на Дирекция Информационни технологии. Техните функции са разпределени според приетите им функционални характеристики по следния начин:

ИТ Операции – Структура отговорна пряко за текущата поддръжката на ползваните в банката приложни системи , интерфейси между тях. Провеждане на тестове на разработки. Внедряване на версии;

ИТ Развитие – Структура отговорна пряко за осъществяване на Процеса на Change Management, посредством който биват изпълнявани изменения в приложните системи в банката. Провеждане на тестове на разработки ;

ИТ Инфраструктура – Структура поддържаща хардуерната, комуникационната и сървърна инфраструктура на банката;

ИТ Хелп Деск – Структура имаща за цел да осигурява първа линия на поддръжка на вътрешни потребители на ИТ услуги.

Дирекция Главно счетоводство

Дирекцията се ръководи от директор Главно счетоводство, който изпълнява функциите на главен счетоводител на Търговска Банка Д АД. В състава на дирекцията се включва заместник главен счетоводител и експерти. В структурно отношение той се състои от отдел „Счетоводна методология, данъци и счетоводно отчитане“, отдел „Бюджетни разпореджания“, отдел „Запори по сметки“ и отдел „Бек офис и клонова мрежа“. Съгласно функционалната характеристика дирекцията обхваща и реализира изцяло счетоводно-отчетната функция в банката, вътрешния счетоводен контрол. В неговите отговорности е коректното и последователно приложение на разработените счетоводни политики, разработването и приложението на вътрешен сметкоплан; отчетни методики, текущото водене на счетоводството; текущия счетоводен анализ и контрол на отчетните данни и документация; изготвянето и/или обработката на входящите данни за приблизителните счетоводни оценки заедно с ангажираните експерти, както и докладване на установени отклонения и несъответствия на управителния съвет; и спазването на нормативните изисквания в областта на счетоводството, данъците и други свързани с тях области.

Счетоводната политика на банката се актуализира при необходимост и подлежи на одобрение от управителен и надзорен съвет. Актуализираната счетоводна политика се публикува чрез вътрешната система за оповестяване на актуализирани и нови политики.

Изборът на отчетната рамка е дефиниран на база изискванията на Закона за счетоводството. Търговска банка Д АД прилага Международните стандарти за финансово отчитане (МСФО), приети от Европейския съюз. Текущият контрол за правилното приложение на МСФО се извършва от дирекция Главна счетоводство и дирекция Планиране, контрол и финансова отчетност. Допълнително потвърждение за коректността на приложението се получава от външните одитори.

Дирекцията се ръководи от Директор дирекция и се състои от следните отдели – „Бюджетиране и планиране“, „Финансова отчетност“ и „Управленска информация и контрол на приходите и разходите“. Съгласно функционалната характеристика дирекцията организира и ръководи разработването на годишни и средносрочни планове за развитие на бизнеса и бюджета на банката, като и да контролира изпълнението на поставените бизнес целите и на изпълнението на годишния бюджет. Разработва система за годишно бюджетиране по центрове на печалба, продукти и сегменти. Изготвя анализи и отчети на банковата система и сравнение на основни показатели в банката спрямо пазарните нива (пазарен дял, лихвени проценти и др.). Организира и ръководи процеса на контрол по отчетените приходи, обеми и изпълнение на бюджетните цели за годината. Участва в разработването на методологически правила и процедури за определяне на бизнес целите, приходите, разходите и инвестициите. Изготвя ежедневни справки за финансовото състояние на показателите на банката за целите на управлението, както и месечни отчети за финансовото състояние на банката. Ръководи процеса на контрол върху разходите на банката, както и на изразходването на бюджета за годината. Контролира изразходването на заложените в бюджета на банката средства за инвестиции за годината. Организира, ръководи и контролира процеса на изготвяне на информационно-аналитични обзори, доклади следене на макроикономическото развитие, политическите и други събития и тяхното отражение върху бизнеса и плановете на банката. Изготвя годишни финансови отчети по МСФО, годишни финансови отчети за местни нужди, за ФГВБ, КФН, БФБ, за Международни финансови институции, предоставящи външно финансиране. Участва в изготвянето на различни видове отчети във връзка с целите на надзора, регулациите на БНБ, банковата статистика, баланса на плащанията. Участва при разработването на вътрешно – нормативната уредба на банката, както и в усъвършенстването на методологията на планирането. Прави предложение за оптимизиране структурата на активите на банката. Организира, координира, ръководи и контролира цялостната дейност по събирането, обобщаването, анализирането и разпространяването на нормативно изискуемата статистическа и финансова информация за банката.

Изготвянето на финансовите отчети на банката за публично ползване е резултат на цялостен процес по счетоводно приключване на отчетен период. Този процес е формализиран чрез приети от ръководството документи с правила и инструкции. Те са свързани с извършването на определени действия и процедури, и респ. изготвянето на определени документи от лица от дирекция Главно счетоводство, дирекция Планиране, контрол и финансова отчетност или от други отговорни лица и тези действия и процедури са насочени към: извършване на инвентаризации; анализи на сметки; изпращане на потвърдителни писма; определяне на най-добри приблизителни оценки като амортизации, преоценки, обезценки и начисления, които да са базирани на разумно обосновани предположения; проучвания и анализи на определени правни документи (договори, съдебни дела, становища на правни консултанти); проучвания и оценка на

доклади на експерти (оценители, актюери, вътрешни одитори, други вътрешни експерти и длъжностни лица); изготвяне на справки и финансови пакети за консолидация; изготвяне, анализи и обсъждания на проекти на финансови отчети.

Контролни дейности

Контролните действия, които са предвидени в разработените и внедрени вътрешни контроли по процеси, включват: прегледи на изпълнението и резултатите от дейността; обработка на информацията; физически контроли и разделение на задълженията и отговорностите.

Общите контролите, които имат отношение към финансовото отчитане, могат да бъдат категоризирани като процедури, свързани с текущи и периодични прегледи и анализи на финансовите показатели и входящите данни за тях. Те включват прегледи и анализи на фактически отчетени данни за резултати спрямо бюджетни, прогнозни, предходни периоди, спрямо системата като цяло и спрямо таргетната група. Те обичайно могат да съдържат и предложения за оптимизации или преразглеждане на определени бюджети.

Контролите, заложи към информационните системи на банката обхващат както контролите на приложните програми, така и общите ИТ контроли, които представляват политика и процедури, които спомагат за гарантиране на непрекъснатото правилно функциониране на информационните системи. Типичните контроли върху приложните програми, които са заложи, са: проверка на математическата точност на записите, поддържане и преглед на сметки и оборотни ведомости, автоматизирани контроли, като проверки на входящите данни и проверки за последователността на номерацията и неавтоматично проследяване на докладите за изключения. Общите ИТ контроли включват: контроли върху промяната на програмите, контроли, които ограничават достъпа до програми или данни, контроли върху внедряването на нови издания пакетни софтуерни приложни програми и контроли върху системен софтуер, ограничавачи достъпа или текущото наблюдение върху ползването на системните помощни функции, които биха могли да променят финансови данни или записи, без да оставят следа за последващо проследяване.

Прилаганите физическите контроли обхващат:

- мерки за физическата сигурност на активите - обезопасени съоръжения и помещения, както и специални условия за достъп до активи и документи;
- специална процедура за одобрение на достъп до компютърни програми и файлове с данни;
- периодични инвентаризации - процедури по организацията и провеждането на инвентаризации чрез физическо преброяване/претегляне на наличностите/изпращане на подходящи писма за потвърждаване и сравняване със сумите, отразени в контролните описи и счетоводните документи/регистри.

В разработените и внедрени процедури по управление, организация и изпълнение на основните рутинни процеси (доставки и продажби), както и за процесите по изготвянето и приемането на комплексните приблизителни оценки (амортизация, обезценки, преоценки, актюерски изчисления и дългосрочни провизии) са предвидени и вътрешни контроли. Те са насочени към: оторизация на отделната операция и издаваните първични документи; преглед и проверка на издаваните документи и ангажираните в операцията активи; последващо преизчисляване и сравняване с други документи (договори, заявки, потвърждения, ценови листи и др.) и лица, както и разделянето на задълженията и отговорностите на участващите длъжностни лица на всяка стъпка от съответния процес, за да се осигури взаимен контрол между тях, както и за намаляване на възможностите да се позволи на някое лице да бъде в позиция както да извърши, така и да прикрие грешки или измама в обичайния ход на изпълнение на задълженията си.

Банката е в процес на постоянно разширяване на формализираните контролни процедури и дейности.

Текущо наблюдение на контролите

Важна приоритетна цел на ръководството, в лицето на директор дирекция Главно счетоводство и директор дирекция Планиране, контрол и финансова отчетност е да се установи и поддържа непрекъснат и ефективен вътрешен контрол. Текущото наблюдение на контролите от страна на ръководството включва преценка дали те работят както това е предвидено и дали те биват модифицирани по подходящ начин, за да отразят промените в условията. Текущото наблюдение на контролите може да включва дейности, като например, преглед от ръководството дали своевременно се изготвят вътрешните управленски отчети и дали ключови данни в тях са в равнение с потвърждение от трети лица и неговите предвиждания, оценка от вътрешните одитори на спазването на политиките и процедурите по осъществяването на рутинните процеси от страна на заетия в тях персонал, надзор върху спазването на етичните норми или общоприетите бизнес практики. Текущото наблюдение се извършва с цел гарантиране, че контролите продължават да действат ефективно във времето.

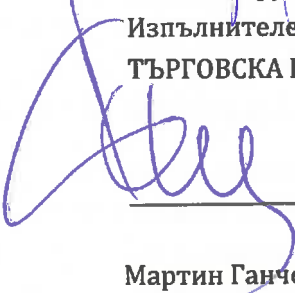
Вътрешните одитори, както и служителите, изпълняващи надзорни, мониторингови или контролни функции, също допринасят за текущото наблюдение върху вътрешните контроли по процесите на предприятието чрез своите оценки за отделни контроли или групи контроли. Обикновено те периодично предоставят такава информация, в хода на изпълнение на своите задължения и функции, и свои преценки относно функционирането на определени вътрешни контроли, фокусирайки значително внимание върху оценката на ефективността им, комуникират със съответните лица информацията за установяване на силните и слабите страни на вътрешни контроли и отправят препоръки за тяхното подобряване.

Надзорният съвет може да проверява всяко действие, свързано с дейността на банката, да проверява по всяко време счетоводните документи и книги на банката и да констатира състоянието на банката.

Одитния комитет наблюдава ефективността на вътрешния контрол на банката и системата за управление на риска, препоръчването назначаването на регистрирания одитор (външен одитор) на банката и оценката на неговата независимост, политиката на банката по отношение на спазването на изискванията на нормативни актове, имащи значение за варното и честно представяне на финансовите отчети.

Дейностите по текущо наблюдение включват ползването на информация от външни страни, която посочва проблеми или да очертава области, нуждаещи се от подобрене. Такива страни са клиентите, доставчиците, надзорният регулатор в лицето на БНБ, регулаторният орган в лицето на КФН. Също така при изпълнение на дейностите по текущо наблюдение ръководството винаги взема под внимание и комуникацията с външните одитори, свързана с вътрешния контрол и установените от тях слабости и направени препоръки.

Банката не е емитент на ценни книжа и не планира да придобие публичен статут. За нея не е приложим Кодексът за корпоративно управление, във връзка с изискванията на чл.100 (н), ал. 8, т.1 и т.2 от Закона за публично предлагане на ценни книжа (ЗППЦК) .

_____
Анна Аспарухова
Изпълнителен директор
ТЪРГОВСКА БАНКА Д АД
_____
Мартин Ганчев
Изпълнителен директор
ТЪРГОВСКА БАНКА Д АД

Дата: 30 март 2018

„Търговска банка Д“ АД

**Доклад на независимите
одитори**

ДОКЛАД НА НЕЗАВИСИМИТЕ ОДИТОРИ

До акционерите на Търговска банка Д АД

ДОКЛАД ОТНОСНО ОДИТА НА ИНДИВИДУАЛНИЯ ФИНАНСОВ ОТЧЕТ

Мнение

Ние извършихме одит на индивидуалния финансов отчет на Търговска банка Д АД („Банката“), съдържащ индивидуалния отчет за финансовото състояние към 31 декември 2017 година и индивидуалния отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход, индивидуалния отчет за промените в собствения капитал и индивидуалния отчет за паричните потоци за годината, завършваща на тази дата, както и пояснителните приложения към индивидуалния финансов отчет, съдържащи и обобщено оповестяване на съществените счетоводни политики.

По наше мнение, приложеният индивидуален финансов отчет представя достоверно, във всички съществени аспекти, финансовото състояние на Банката към 31 декември 2017 година и нейните финансови резултати от дейността и паричните ѝ потоци за годината, завършваща на тази дата, в съответствие с Международните стандарти за финансово отчитане (МСФО), приети от Европейския съюз (ЕС).

База за изразяване на мнение

Ние извършихме нашия одит в съответствие с Международните одиторски стандарти (МОС). Нашите отговорности съгласно тези стандарти са описани допълнително в раздела от нашия доклад „Отговорности на одиторите за одита на индивидуалния финансов отчет“. Ние сме независими от Банката в съответствие с Етичния кодекс на професионалните счетоводители на Съвета за международни стандарти по етика за счетоводители (Кодекса на СМСЕС), заедно с етичните изисквания на Закона за независимия финансов одит (ЗНФО), приложими по отношение на нашия одит на индивидуалния финансов отчет в България, като ние изпълнихме и нашите други етични отговорности в съответствие с изискванията на ЗНФО и Кодекса на СМСЕС. Ние считаме, че одиторските доказателства, получени от нас, са достатъчни и уместни, за да осигурят база за нашето мнение.

Ключови одиторски въпроси

Ключови одиторски въпроси са тези въпроси, които съгласно нашата професионална преценка са били с най-голяма значимост при одита на индивидуалния финансов отчет за текущия период. Тези въпроси са разгледани като част от нашия одит на индивидуалния финансов отчет като цяло и формирането на нашето мнение относно него, като ние не предоставяме отделно мнение относно тези въпроси.

Ключов одиторски въпрос	Как този ключов одиторски въпрос беше адресиран при проведения от нас одит
<p><i>Обезценка на кредити и аванси на клиенти</i></p> <p>Оповестяванията на Банката по отношение на обезценката на предоставени кредити и аванси на клиенти са включени в Пояснително приложение 3.1. „Кредитен риск“ и Пояснително приложение 15 „Предоставени кредити и аванси на клиенти“ към индивидуалния финансов отчет.</p>	<p>В тази област, нашите одиторски процедури, наред с други такива, включиха:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Проучващи запитвания и получаване на разбиране за процеса на определяне на загубите от обезценка по предоставени кредити и аванси на клиенти в Банката. • Инспекция и преглед на вътрешните политики и процедури, свързани с процеса по определяне на загуби от обезценка, както и по наблюдение и управление на отпуснатите кредити на клиенти. Проучващи запитвания към експертите на Банката, отговорни за управлението на кредитния риск. • Оценяване и тестване на дизайна и оперативната ефективност на ключови контроли в процеса по одобрение и текущ мониторинг на кредити и аванси в Банката, както и при определяне на размера на обезценката им. Използване на наши експерти по Информационни технологии (ИТ) в извършването, оценяването и тестването и на общите ИТ контроли. • Анализ на кредитния портфейл на Банката и други аналитични процедури относно неговата структура, състав и тенденции на
<p>Кредитите и аванси на клиенти представляват съществена част (51%) от общите активи на Банката към 31 декември 2017 година. Както е оповестено в Приложения 3.1. и 15, ръководството на Банката определя загубата от обезценка на предоставени кредити и аванси на клиенти, за които са идентифицирани обективни доказателства за обезценка, на индивидуална и портфейлна база. Брутната стойност на тези кредити към 31 декември 2017 година е 425,063 хиляди лева и съответните натрупани загуби от обезценка за тях са 38,897 хиляди лева.</p> <p>Определянето на загуби от обезценка на предоставените кредити и аванси на клиенти е свързано с прилагането на значителни преценки и ключови за крайните изчисления предположения от ръководството на Банката относно бъдещата събираемост на кредитните експозиции, най-вече относно периода и сумите на очакваните бъдещи парични потоци, включително от пазарната оценка и реализиране на обезпечения, както и за анализи на информация за събития -</p>	

индикатори на неизпълнение по кредитни експозиции.

Поради значимостта на посочените по-горе обстоятелства: а) съществеността на предоставените кредити и аванси на клиенти, за които има идентифицирани обективни доказателства за обезценка като отчетен обект за индивидуалния финансов отчет на Банката, както и б) присъщото ниво на несигурност при използването на множеството преценки и предположения от ръководството на Банката при изчисленията на размера на загубите от обезценката на предоставените кредити и аванси на клиенти на индивидуална и портфейлна база, ние сме определили този въпрос като ключов одиторски въпрос.

развитие, вкл. дали отчитаните загуби от обезценка следват развитието му.

- Извършване на тестове и анализи, на базата на извадка от кредити и аванси на клиенти, за които Банката не е идентифицирала обективни доказателства за обезценка, с цел оценка на тяхната коректна класификация в съответна рискова група от страна на Банката.
- Извършване на детайлни тестове, на основата на рисково базирана извадка от кредити, за оценка на адекватността на начислените индивидуални загуби от обезценка. За съответните експозиции в извадката, са направени следните одиторски процедури:
  - анализ на финансовото състояние и резултати на кредитополучателите, и инспекция на информацията и документите по обслужването на кредитите;
  - преглед на оценителските доклади на обезпеченията по съответните експозиции, като за определени обезпечения ние използвахме наши експерти по оценки за консултиране относно приложените допускания и методи при оценките на реализируемата стойност;
  - анализ и оценка на основните допускания и преценки, направени от Ръководството на Банката при изчислението на специфичните провизии по индивидуалните експозиции.
- Преглед и оценка на моделите, използвани за изчисление на колективна обезценка на портфейлна база, включително на входящите данни, последователността на предположенията и анализ на развитието на прилаганите параметри. Тестови преизчисления на определени параметри в модела и общата сума на колективната провизия за обезценка към 31.12.2017 година.
- Извършване на одиторски процедури за

	<p>последващи събития, насочени към развитието на кредитите и аванси на клиенти от посочената извадка по-горе след отчетната дата, за да оценим последователността на предположенията, използвани от Банката за очакваните бъдещи парични потоци.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Оценка на адекватността и уместността на оповестяванията на Банката, свързани с изложеността ѝ на кредитен риск и за загубите от обезценка на предоставени кредити и аванси от клиенти.
--	---

Друга информация, различна от индивидуалния финансов отчет и одиторския доклад върху него

Ръководството носи отговорност за другата информация. Другата информация се състои от доклад за дейността, включващ информация относно дейността на Банката в ролята ѝ на инвестиционен посредник, и декларация за корпоративно управление, изготвени от ръководството съгласно Глава седма от Закона за счетоводството, но не включва индивидуалния финансов отчет и нашия одиторски доклад върху него.

Нашето мнение относно индивидуалния финансов отчет не обхваща другата информация и ние не изразяваме каквато и да е форма на заключение за сигурност относно нея, освен ако не е изрично посочено в доклада ни и до степента, до която е посочено.

Във връзка с нашия одит на индивидуалния финансов отчет, нашата отговорност се състои в това да прочетем другата информация и по този начин да преценим дали тази друга информация е в съществено несъответствие с индивидуалния финансов отчет или с нашите познания, придобити по време на одита, или по друг начин изглежда да съдържа съществено неправилно докладване.

В случай че на базата на работата, която сме извършили, ние достигнем до заключение, че е налице съществено неправилно докладване в тази друга информация, от нас се изисква да докладваме този факт.

Нямаме какво да докладваме в това отношение.

Отговорности на ръководството и лицата, натоварени с общо управление за индивидуалния финансов отчет

Ръководството носи отговорност за изготвянето и достоверното представяне на този индивидуален финансов отчет в съответствие с МСФО, приложими в ЕС и за такава система за вътрешен

контрол, каквато ръководството определя като необходима за осигуряване изготвянето на финансови отчети, които не съдържат съществени неправилни отчитания, независимо дали се дължат на измама или грешка.

При изготвяне на индивидуалния финансов отчет ръководството носи отговорност за оценяване способността на Банката да продължи да функционира като действащо предприятие, оповестявайки, когато това е приложимо, въпроси, свързани с предположението за действащо предприятие и използвайки счетоводната база на основата на предположението за действащо предприятие, освен ако ръководството не възнамерява да ликвидира Банката или да преустанови дейността ѝ, или ако ръководството на практика няма друга алтернатива, освен да постъпи по този начин.

Лицата, натоварени с общо управление носят отговорност за осъществяването на надзор над процеса по финансово отчитане на Банката.

Отговорности на одиторите за одита на индивидуалния финансов отчет

Нашите цели са да получим разумна степен на сигурност относно това дали индивидуалният финансов отчет като цяло не съдържа съществени неправилни отчитания, независимо дали се дължат на измама или грешка, и да издадем одиторски доклад, който да включва нашето одиторско мнение. Разумната степен на сигурност е висока степен на сигурност, но не е гаранция, че одит, извършен в съответствие с МОС, винаги ще разкрива съществено неправилно отчитане, когато такова съществува. Неправилни отчитания могат да възникнат в резултат на измама или грешка и се считат за съществени, ако би могло разумно да се очаква, че те, самостоятелно или като съвкупност, биха могли да окажат влияние върху икономическите решения на потребителите, вземани въз основа на този индивидуален финансов отчет.

Като част от одита в съответствие с МОС, ние използваме професионална преценка и запазваме професионален скептицизъм по време на целия одит. Ние също така:

- идентифицираме и оценяваме рисковете от съществени неправилни отчитания в индивидуалния финансов отчет, независимо дали се дължат на измама или грешка, разработваме и изпълняваме одиторски процедури в отговор на тези рискове и получаваме одиторски доказателства, които да са достатъчни и уместни, за да осигурят база за нашето мнение. Рискът да не бъде разкрито съществено неправилно отчитане, което е в резултат от измама, е по-висок от риска от неразкриване на съществено неправилно отчитане, което е в резултат от грешка, тъй като измамата може да включва тайно споразумяване, фалшифициране, преднамерени пропуски, изявления за въвеждане на одитора в заблуждение, както и пренебрегване или заобикаляне на вътрешния контрол.
- получаваме разбиране за вътрешния контрол, имащ отношение към одита, за да разработим одиторски процедури, които да са подходящи при конкретните обстоятелства, но не с цел изразяване на мнение относно ефективността на вътрешния контрол на Банката.

- оценяваме уместността на използваните счетоводни политики и разумността на счетоводните приблизителни оценки и свързаните с тях оповестявания, направени от ръководството.
- достигаме до заключение относно уместността на използване от страна на ръководството на счетоводната база на основата на предположението за действащо предприятие и, на базата на получените одиторски доказателства, относно това дали е налице съществена несигурност, отнасяща се до събития или условия, които биха могли да породят значителни съмнения относно способността на Банката да продължи да функционира като действащо предприятие. Ако ние достигнем до заключение, че е налице съществена несигурност, от нас се изисква да привлечем внимание в одиторския си доклад към свързаните с тази несигурност оповестявания в индивидуалния финансов отчет или в случай че тези оповестявания са неадекватни, да модифицираме мнението си. Нашите заключения се основават на одиторските доказателства, получени до датата на одиторския ни доклад. Бъдещи събития или условия обаче могат да станат причина Банката да преустанови функционирането си като действащо предприятие.
- оценяваме цялостното представяне, структура и съдържание на индивидуалния финансов отчет, включително оповестяванията, и дали индивидуалният финансов отчет представя основополагащите за него сделки и събития по начин, който постига достоверно представяне.

Ние комуникираме с лицата, натоварени с общо управление, наред с останалите въпроси, планирания обхват и време на изпълнение на одита и съществените констатации от одита, включително съществени недостатъци във вътрешния контрол, които идентифицираме по време на извършвания от нас одит.

Ние предоставяме също така на лицата, натоварени с общо управление, изявление, че сме изпълнили приложимите етични изисквания във връзка с независимостта и че ще комуникираме с тях всички взаимоотношения и други въпроси, които биха могли разумно да бъдат разглеждани като имащи отношение към независимостта ни, а когато е приложимо, и свързаните с това предпазни мерки.

Сред въпросите, комуникирани с лицата, натоварени с общо управление, ние определяме тези въпроси, които са били с най-голяма значимост при одита на индивидуалния финансов отчет за текущия период и които следователно са ключови одиторски въпроси. Ние описваме тези въпроси в нашия одиторски доклад, освен в случаите, в които закон или нормативна уредба възпрепятства публичното оповестяване на информация за този въпрос или когато, в изключително редки случаи, ние решим, че даден въпрос не следва да бъде комуникиран в нашия доклад, тъй като би могло разумно да се очаква, че неблагоприятните последици от това действие биха надвишили ползите от гледна точка на обществения интерес от тази комуникация.

Ние сме солидарно отговорни за изпълнението на нашия одит и за изразеното от нас одиторско мнение, съгласно изискванията на ЗНФО, приложим в България. При поемане и изпълнение на ангажимента за съвместен одит, във връзка с който докладваме, ние сме се ръководили и от

Насоките за изпълнение на съвместен одит, издадени на 13 юни 2017 година от Института на дипломираните експерт-счетоводители в България и от Комисията за публичен надзор над регистрираните одитори в България.

ДОКЛАД ВЪВ ВРЪЗКА С ДРУГИ ЗАКОНОВИ И РЕГУЛАТОРНИ ИЗИСКВАНИЯ

Допълнителни въпроси, които поставя за докладване Законът за счетоводството

В допълнение на нашите отговорности и докладване съгласно МОС, описани по-горе в раздела „Друга информация, различна от индивидуалния финансов отчет и одиторския доклад върху него“ по отношение на доклада за дейността, включващ информация относно дейността на Банката в ролята ѝ на инвестиционен посредник, и декларацията за корпоративно управление, ние изпълнихме и процедурите, добавени към изискванията по МОС, съгласно "Указания относно нови разширени одиторски доклади и комуникация от страна на одитора" на професионалната организация на регистрираните одитори в България – Институт на дипломираните експерт-счетоводители (ИДЕС). Тези процедури касаят проверки за наличието, както и проверки на формата и съдържанието на тази друга информация с цел да ни подпомогнат във формиране на становище относно това дали другата информация включва оповестяванията и докладванията, предвидени в Глава седма от Закона за счетоводството, приложими в България и чл.100н, ал.8, където е приложимо, от Закона за публично предлагане на ценни книжа.

Становище във връзка с чл. 37, ал. 6 от Закона за счетоводството

На базата на извършените процедури, нашето становище е, че:

- Информацията, включена в доклада за дейността за финансовата година, за която е изготвен индивидуалният финансов отчет, съответства на индивидуалния финансов отчет.
- Докладът за дейността е изготвен в съответствие с изискванията на Глава седма от Закона за счетоводството.
- В декларацията за корпоративно управление за финансовата година, за която е изготвен индивидуалният финансов отчет, е представена изискваната съгласно Глава седма от Закона за счетоводството и на чл. 100н, ал. 8 от Закона за публичното предлагане на ценни книжа информация.

Докладване съгласно чл. 10 от Регламент (ЕС) № 537/2014 във връзка с изискванията на чл. 59 от Закона за независимия финансов одит

Съгласно изискванията на Закона за независимия финансов одит във връзка с чл. 10 от Регламент (ЕС) № 537/2014, ние докладваме допълнително и изложената по-долу информация.

- АФА ООД и Бейкър Тили Клиту и партньори ООД са назначени за задължителни одитори на индивидуалния финансов отчет за годината, завършваща на 31 декември 2017 година на

Банката от Общото събрание на акционерите, проведено на 31 октомври 2017 година, за период от една година.

- Одитът на индивидуалния финансов отчет за годината, завършваща на 31 декември 2017 на Банката представлява трети пълен непрекъснат ангажимент за задължителен одит, извършен от АФА ООД и първи пълен непрекъснат ангажимент за задължителен одит, извършен от Бейкър Тили Клиту и партньори ООД.
- Потвърждаваме, че изразеното от нас одиторско мнение е в съответствие с допълнителния доклад, представен на Одитния комитет на Банката, на 29 март 2018 година, съгласно изискванията на чл. 60 от Закона за независимия финансов одит.
- Потвърждаваме, че не сме предоставяли посочените в чл. 64 от Закона за независимия финансов одит забранени услуги извън одита.
- Потвърждаваме, че при извършването на одита сме запазили своята независимост спрямо Банката.

Одиторско дружество
АФА ООД:

Валя Йорданова
Управител

Рени Йорданова
Регистриран одитор, отговорен за одита

ул. Оборище 38
1504 София, България

Одиторско дружество
Бейкър Тили Клиту и партньори ООД:

Красимира Радева
Управител,
Регистриран одитор, отговорен за одита

ул. Стара планина 5, ет.5
1000 София, България

30 март 2018 година

„Търговска банка Д“ АД

**Индивидуален годишен
финансов отчет
към 31 декември 2017 г.
в съответствие с МСФО**

СЪДЪРЖАНИЕ

ИНДИВИДУАЛЕН ОТЧЕТ ЗА ПЕЧАЛБАТА ИЛИ ЗАГУБАТА И ДРУГИЯ ВСЕОБХВАТЕН ДОХОД	1
ИНДИВИДУАЛЕН ОТЧЕТ ЗА ФИНАНСОВОТО СЪСТОЯНИЕ	2
ИНДИВИДУАЛЕН ОТЧЕТ ЗА ПАРИЧНИТЕ ПОТОЦИ	3
ИНДИВИДУАЛЕН ОТЧЕТ ЗА СОБСТВЕНИЯ КАПИТАЛ	4

ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ ИНДИВИДУАЛНИЯ ГОДИШЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ

1.КОРПОРАТИВНА ИНФОРМАЦИЯ ЗА БАНКАТА	5
2.ОСНОВНИ ПОЛОЖЕНИЯ ОТ СЧЕТОВОДНАТА ПОЛИТИКА НА БАНКАТА	6
3.ОПОВЕСТЯВАНЕ НА ПОЛИТИКИТЕ ПО УПРАВЛЕНИЕ НА РИСКА	46
4.НЕТЕН ДОХОД ОТ ЛИХВИ	68
5.НЕТЕН ДОХОД ОТ ТАКСИ И КОМИСИОННИ	68
6.НЕТЕН ДОХОД ОТ ТЪРГОВСКИ ОПЕРАЦИИ	69
7.ДРУГИ ДОХОДИ ОТ ДЕЙНОСТТА	69
8.НЕТНИ ЗАГУБИ ОТ ОБЕЗЦЕНКА НА ФИНАНСОВИ АКТИВИ	70
9.НЕТНИ ЗАГУБИ ОТ ОБЕЗЦЕНКА НА НЕФИНАНСОВИ АКТИВИ	70
10.АДМИНИСТРАТИВНИ РАЗХОДИ ЗА ДЕЙНОСТТА	70
11.РАЗХОД ЗА ДАНЪК ВЪРХУ ПЕЧАЛБАТА	72
12.ДРУГ ВСЕОБХВАТЕН ДОХОД	73
13.ПАРИЧНИ СРЕДСТВА И ВЗЕМАНИЯ ОТ ЦЕНТРАЛНАТА БАНКА	73
14.ВЗЕМАНИЯ ОТ БАНКИ	73
15.ПРЕДОСТАВЕНИ КРЕДИТИ И АВАНСИ НА КЛИЕНТИ	74
16.ЦЕННИ КНИЖА НА РАЗПОЛОЖЕНИЕ ЗА ПРОДАЖБА	76
17.ЦЕННИ КНИЖА ДЪРЖАНИ ДО ПАДЕЖ	77
18.ИНВЕСТИЦИИ В ДЪЩЕРНИ ДРУЖЕСТВА	78
19.ИНВЕСТИЦИОННИ ИМОТИ	79
20.ИМОТИ И ОБОРУДВАНЕ	80
21.НЕМАТЕРИАЛНИ АКТИВИ	80
22.ТЕКУЩИ ДАНЪЧНИ ВЗЕМАНИЯ	81
23.ДРУГИ АКТИВИ	81
24.ЗАДЪЛЖЕНИЯ КЪМ БАНКИ	81
25.ЗАДЪЛЖЕНИЯ КЪМ КЛИЕНТИ	82
26.ТЕКУЩИ ДАНЪЧНИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ	83
27. ОТСРОЧЕНИ ДАНЪЦИ	83
28.ДРУГИ ПАСИВИ	85
29.КАПИТАЛ И РЕЗЕРВИ	86
30.ПАРИЧНИ СРЕДСТВА И ПАРИЧНИ ЕКВИВАЛЕНТИ	88
31.УСЛОВНИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ И АНГАЖИМЕНТИ	89
32.СДЕЛКИ СЪС СВЪРЗАНИ ЛИЦА	90
33.СЪБИТИЯ СЛЕД ДАТАТА НА ФИНАНСОВИЯ ОТЧЕТ	91

ТЪРГОВСКА БАНКА Д АД

ИНДИВИДУАЛЕН ОТЧЕТ ЗА ПЕЧАЛБАТА ИЛИ ЗАГУБАТА И ДРУГИЯ ВСЕОБХВАТЕН ДОХОД

за годината, завършваща на 31 декември 2017 година

	Приложения	2017 BGN'000	2016 BGN'000
Приходи от лихви		23 783	25 194
Разходи за лихви		(3 458)	(4 031)
Нетен доход от лихви	4	20 325	21 163
Приходи от такси и комисионни		10 428	8 518
Разходи за такси и комисионни		(1 055)	(958)
Нетен доход от такси и комисионни	5	9 373	7 560
Нетен доход от търговски операции	6	4 992	9 008
Други доходи от дейността, нетно	7	1 827	3 002
Оперативен доход		36 517	40 733
Нетни загуби от обезценка на финансови активи	8	(1 408)	(17 024)
Нетни загуби от обезценка на нефинансови активи	9	(110)	(449)
Административни разходи за дейността			
Разходи за персонал	10	(11 088)	(10 279)
Разходи за амортизация	10,19,20,21	(1 666)	(1 674)
Други административни разходи	10	(10 312)	(10 314)
		(23 066)	(22 267)
Печалба преди данък върху печалбата		11 933	993
Разход за данък върху печалбата	11	(1 203)	(106)
Нетна печалба за годината		10 730	887
Други компоненти на всеобхватния доход:			
<i>Компоненти, които няма да бъдат рекласифицирани в печалбата или загубата:</i>			
Последващи оценки на пенсионни планове с дефинирани доходи	28	(3)	(3)
		(3)	(3)
<i>Компоненти, които могат да бъдат рекласифицирани в печалбата или загубата:</i>			
Нетна промяна в справедливата стойност на финансови активи на разположение и за продажба		715	(229)
		715	(229)
Друг всеобхватен доход за годината, нетно от данъци	12	712	(232)
ОБЩО ВСЕОБХВАТЕН ДОХОД ЗА ГОДИНАТА		11 442	655

Приложенията на страници от 5 до 91 са неразделна част от финансовия отчет.

Анна Аспарухова
Изпълнителен директор

Мартин Ганчев
Изпълнителен директор

Милена Дунева
Съставител

ТЪРГОВСКА БАНКА Д АД
ИНДИВИДУАЛЕН ОТЧЕТ ЗА ФИНАНСОВОТО СЪСТОЯНИЕ
към 31 декември 2017 година

	Приложения	31 декември 2017 BGN'000	31 декември 2016 BGN'000
АКТИВИ			
Парични средства и вземания от Централната Банка	13	155 621	132 492
Вземания от банки	14	38 386	45 966
Предоставени кредити и аванси на клиенти	15	386 166	356 854
Ценни книжа на разположение за продажба	16	37 753	40 871
Ценни книжа държани до падеж	17	80 641	96 871
Инвестиции в дъщерни дружества	18	5 324	1 034
Инвестиционни имоти	19	13 001	15 475
Имоти и оборудване	20	28 311	28 504
Нематериални активи	21	661	597
Текущи данъчни вземания	22	27	193
Други активи	23	12 609	6 985
ОБЩО АКТИВИ		758 500	725 842
ПАСИВИ			
Задължения към банки	24	8 836	10 014
Задължения към клиенти	25	640 346	620 767
Текущи данъчни задължения	26	281	106
Пасиви по отсрочени данъци	27	83	104
Други пасиви	28	5 595	2 934
ОБЩО ПАСИВИ		655 141	633 925
СОБСТВЕН КАПИТАЛ			
Акционерен капитал		75 000	75 000
Резерви		17 597	15 996
Неразпределена печалба		10 762	921
ОБЩО СОБСТВЕН КАПИТАЛ	29	103 359	91 917
ОБЩО ПАСИВИ И СОБСТВЕН КАПИТАЛ		758 500	725 842

Приложенията на страници от 5 до 91 са неразделна част от финансовия отчет.

Индивидуалният финансов отчет на страници от 1 до 91 е одобрен за издаване от Управителния съвет на банката и е подписан на 30 март 2018 година от:

Анна Аспарухова
Изпълнителен директор

Маргин Ганчев
Изпълнителен директор

Милена Дунева
Съставител

30 март 2018 г.

30.03.2018

ТЪРГОВСКА БАНКА ДАД

ИНДИВИДУАЛЕН ОТЧЕТ ЗА ПАРИЧНИТЕ ПОТОЦИ

за годината, завършваща на 31 декември 2017 година

	Приложения	2017 BGN'000	2016 BGN'000
Парични потоци от оперативна дейност			
Печалба преди данъци		11 933	993
Корекции за непарични операции			
Нетни загуби от обезценка на финансови активи	8	1 408	17 024
Нетни загуби от обезценка на нефинансови активи	9	110	449
Амортизация	10,19,20,21	1 666	1 674
Нетен лихвен доход	4	(20 325)	(21 163)
<i>Парични потоци използвани в оперативната дейност преди промени в активите и пасивите от оперативната дейност</i>		(5 208)	(1 023)
<i>Промени в активите, участващи в оперативната дейност</i>			
Намаление на вземанията от банки		32	-
Намаление на ценни книжа на разположение за продажба		3 741	17 698
Увеличение на предоставени кредити и аванси на клиенти		(27 487)	(46 558)
Намаление на активи държани за продажба (Увеличение)/намаление на други активи		-	4 995
		(4 015)	1 791
<i>Промени в пасивите, участващи в оперативната дейност</i>			
Увеличение на задълженията към клиенти		19 193	49 615
Увеличение/(намаление) на други пасиви		1 615	(2 047)
Получени лихви		21 295	24 623
Платени лихви		(3 064)	(3 470)
<i>Нетни парични потоци от оперативната дейност преди данъци върху печалбата</i>		6 102	45 624
Платен данък върху печалбата		(1 250)	(127)
Нетни парични потоци от оперативната дейност		4 852	45 497
Парични потоци от инвестиционна дейност			
Покупки на имоти и оборудване		(1 173)	(619)
Постъпления от продажби на имоти и оборудване		176	3
Покупки на инвестиционни имоти		-	(2 852)
Постъпления от продажби на инвестиционни имоти		2 132	986
Покупки на нематериални активи		(256)	(424)
Продажби на ценни книжа държани до падеж		-	6 933
Постъпления при падеж на ценни книжа държани до падеж		15 318	12 510
Увеличение на основен капитал в инвестиции в дъщерни дружества	18	(4 290)	-
Нетни парични потоци от инвестиционната дейност		11 907	16 538
Парични потоци от финансова дейност			
Получени средства от банки		-	5 000
Възстановени средства на банки		(1 178)	(21)
Нетни парични потоци (използвани във)/от финансовата дейност		(1 178)	4 979
Нетно увеличение на парични средства и парични еквиваленти		15 581	67 014
Парични средства и парични еквиваленти в началото на годината	30	178 418	111 404
Парични средства и парични еквиваленти в края на годината	30	193 999	178 418

Приложенията на страници от 5 до 91 са неразделна част от финансовия отчет.

Анна Аспарухова
Изпълнителен директор

Мартин Ганчев
Изпълнителен директор

Милена Дунева
Съставител

30 март 2018

30.03.2018

ТЪРГОВСКА БАНКА Д АД
ИНДИВИДУАЛЕН ОТЧЕТ ЗА ПРОМЕНИТЕ В СОБСТВЕНИЯ КАПИТАЛ
за годината, завършваща на 31 декември 2017 година

	Приложения	Основен капитал	Законови резерви	Резерв от преценка по справедлива стойност на финансови активи на разположение за продажба	Неразпределена печалба	Общо
		BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000
Салдо към 1 януари 2016 година		75 000	15 431	261	570	91 262
<i>Промени в собствения капитал за 2016 година</i>						
Разпределение на печалбата за:		-	533	-	(533)	-
* резерви		-	533	-	(533)	-
Общ всеобхватен доход за годината, в т.ч.:		-	-	(229)	884	655
* нетна печалба за годината		-	-	-	887	887
* други компоненти на всеобхватния доход, нетно от данъци		-	-	(229)	(3)	(232)
Салдо към 31 декември 2016 година	29	75 000	15 964	32	921	91 917
<i>Промени в собствения капитал за 2017 година</i>						
Разпределение на печалбата за:		-	886	-	(886)	-
* резерви		-	886	-	(886)	-
Общ всеобхватен доход за годината, в т.ч.:		-	-	715	10 727	11 442
* нетна печалба за годината		-	-	-	10 730	10 730
* други компоненти на всеобхватния доход, нетно от данъци		-	-	715	(3)	712
Салдо към 31 декември 2017 година	29	75 000	16 850	747	10 762	103 359

Приложенията на страници от 5 до 91 са неразделна част от финансовия отчет.

Анна Аспарухова
Изпълнителен директор

Мартин Ганиски
Изпълнителен директор

Милена Дунева
Съставител

1.КОРПОРАТИВНА ИНФОРМАЦИЯ ЗА БАНКАТА

1.1.Учредяване

Търговска Банка Д АД (предишно наименование Демирбанк (България) АД) е създадена на 15.04.1999 г. като акционерно дружество. Адресът на управление на банката е гр. София, бул."Ген. Е.И. Тотлебен" № 8. Търговска Банка Д АД е универсална банка, притежаваща пълен лиценз за извършване на банкови услуги в страната и чужбина, в местна и чужда валута, както и извършване на всички други сделки по чл. 2, ал. 1 и ал.2 от Закона за кредитните институции.

1.2.Собственост и управление

Към 31.12.2017 г. капиталът на банката е собственост на г-н Фуат Гювен, който притежава пряко 66,7 % от капитала, а останалите 33,3 % - чрез компанията ФОРТЕРА АД с ЕИК 175194303.

Към 31.12.2017 г. ръководството на банката, в лицето на Управителния съвет се състои от 5 (петима) членове, а именно: Анна Иванова Аспарухова – Председател на УС и Изпълнителен директор; Мартин Емилов Ганчев - Член на УС и Изпълнителен директор; Пламен Иванов Дерменджиев – Член на УС; Валентина Димитрова Борисова – Член на УС; Захари Димитров Алипиев – Член на УС.

Към 31.12.2017 г. лицата, натоварени с общо управление на банката, в лицето на Надзорния съвет се състои от 3 (трима) членове, а именно: Фуат Гювен – Председател на НС, Валери Борисов - Член на НС, Бахатин Гюрбюз - Член на НС.

Съгласно изискванията на Закона за кредитните институции, разпоредбите на Устава на Търговска Банка Д АД и съдебната регистрация на банката, тя се представлява от всички членове на УС заедно или заедно от двама изпълнителни директори.

Към 31 декември 2017 г. изпълнителни директори на банката са: Анна Иванова Аспарухова – председател на УС и Мартин Емилов Ганчев – Член на УС и изпълнителен директор.

В банката функционира одитен комитет, който наблюдава работата на външните й одитори, дейността на вътрешния одит, управлението на риска и счетоводната дейност и финансовата отчетност.

Одитният комитет има следния състав: Тома Стоилов – председател, Василка Иванова – член, Екатерина Мангъфова – Капинчева.

Към 31.12.2017 г. общият брой на персонала в банката е 426 служители (31.12.2016 г.: 412 служители).

1.3.Предмет на дейност

Банката притежава лиценз за банкова дейност, издаден от централната банка на България, Българска Народна Банка (БНБ) и може да осъществява всички банкови операции, разрешени от българското законодателство. Основната дейност на банката през 2017 г. е

била свързана с привличане на депозити от клиенти, предоставяне на кредити на бизнес клиенти и граждани, обслужване на разплащания на клиенти в страната и в чужбина, сделки с ценни книжа, извършване на репо-сделки на междубанковия пазар, сделки с чуждестранна валута, издаване на акредитиви и гаранции и други финансови услуги в България.

1.4. Структура на банката

Към 31.12.2017 г. банката има разкрити 53 структурни звена, в т.ч. централно управление, 32 финансови центрове, 8 офиса и 12 изнесени работни места, разположени в отделни градове на страната.

1.5. Основни показатели на стопанската среда

Основните показатели на стопанската среда, които оказват влияние върху дейността на банката, за периода 2014 – 2017 г. са представени в таблицата по – долу:

Показател	2014	2015	2016	2017
БВП в млн. лева	83,634	88,571	94,130	99,708 *
Реален растеж на БВП	1.3%	3.6 %	3.9%	4.0%*
Инфлация в края на годината (ХИПЦ)	-2.0%	-0.9%	-0.5%	1.8%
Среден валутен курс на щатския долар за годината	1.47	1.76	1.77	1.73
Валутен курс на щатския долар в края на годината	1.61	1.80	1.86	1.63
Основен лихвен процент в края на годината	0.02	0.01	0.00	0.00
Безработица (в края на годината)	10.7%	10.0%	8.0%	7.1%

*Прогноза на БНБ за 2017 г., източник: БНБ.

1.6. Правна среда

Дейността на Банката се регулира от Закона за кредитните институции и подзаконовите актове, свързани с него, като БНБ осъществява надзор и контролира спазването на банковото законодателство.

2. ОСНОВНИ ПОЛОЖЕНИЯ ОТ СЧЕТОВОДНАТА ПОЛИТИКА НА БАНКАТА

2.1. База за изготвяне на финансовия отчет

Индивидуалният финансов отчет на Търговска банка Д АД е изготвен в съответствие с всички Международни стандарти за финансови отчети (МСФО), които се състоят от: стандарти за финансови отчети и от тълкувания на Комитета за разяснения на МСФО (КРМСФО), одобрени от Съвета по Международни счетоводни стандарти (СМСС), и Международните счетоводни стандарти и тълкуванията на Постоянния комитет за разясняване (ПКР), одобрени от Комитета по Международни счетоводни стандарти (КМСС), които ефективно са в сила на 1 януари 2017 г., и които са приети от Комисията на Европейския съюз. МСФО, приети от ЕС, е общоприетото наименование на рамката с общо предназначение-счетоводна база, еквивалентна на рамката, въведена с дефиницията съгласно § 1, т. 8 от Допълнителните разпоредби на Закона за счетоводството под наименованието „Международни счетоводни стандарти” (МСС).

За текущата финансова година банката е приела всички нови и/или ревизирани стандарти и тълкувания, издадени от Съвета по Международни счетоводни стандарти (СМСС) и респ. от Комитета за разяснения на МСФО, които са били уместни за нейната дейност.

От възприемането на тези стандарти и/или тълкувания, в сила за годишни периоди започващи на 1 януари 2017 г., не са настъпили промени в счетоводната политика, освен въвеждане на някои нови и разширяването на вече установени оповестявания, без това да доведе до други промени - в класификацията или оценката на отделни отчетни обекти и операции.

Новите и/или променените стандарти и тълкувания включват:

- *МСС 7 (променен) Отчет за паричните потоци – относно инициатива за оповестявания (в сила за годишни периоди от 01.01.2017 г. – приет от ЕК).* Тази промяна е важно разяснение на самия стандарт с насока към информацията, предоставяна на потребителите на финансовите отчети, които да могат да подобрят разбирането си за ликвидността и финансовите операции на дружеството. Промяната изисква допълнително оповестяване и пояснения да бъдат направени относно промените в пасивите на дружеството във връзка с: (а) промени от финансиращата дейност в резултат на операции, водещи до промени в паричните потоци; или (б) промени в резултат на непарични трансакции като придобивания и освобождавания, начислявания на лихви, ефекти от курсови разлики, промени в справедливите стойности и други подобни. Промени във финансови активи би следвало да се включат в това оповестяване, ако произтичащи от това парични потоци са представени към финансиращата дейност (например, при определени хедж операции). Допустимо е включването и на промени в други обекти, като част от оповестяването, като те се посочват отделно;

- *МСС 12 (променен) Данъци върху дохода (в сила за годишни периоди, започващи на или след 01.01.2017 г. – приет от ЕК) – признаването на отсрочени данъчни активи за нереализирани загуби.* Тази промяна пояснява отсрочените данъци при случаите, когато актив се оценява по справедлива стойност и оценката по справедлива стойност е по-ниска от данъчната база. Уточнението включва: а) временни разлики възникват независимо дали балансовата стойност на актива е по-ниска от данъчната му основа; б) съответното предприятие би трябвало да прецени при определянето на своите бъдещи данъчни печалби дали би могло да приспада по-голяма сума от балансовата стойност на актива или не; в) ако според данъчното законодателство има ограничения за използването на данъчни печалби, срещу които може да се възстановяват определени отсрочени данъчни активи, то прегледът и оценката на възстановяването на отсрочените данъчни активи трябва да бъде направена в комбинация с останалите отсрочени данъчни активи от същия вид; и г) намаленията за данъчни цели, в резултат от обратното проявление на отсрочени данъчни активи, се изключват от прогнозата на бъдещите данъчни печалби, използвани за оценка на възстановимостта на тези активи.

Към датата на издаване за одобряване на този финансов отчет са издадени, но не са все още в сила за годишни периоди, започващи на 1 януари 2017 г., няколко нови стандарти и разяснения, както и променени стандарти и разяснения, които не са били приети за по-ранно приложение от банката.

От тях ръководството е преценило, че следните биха имали потенциален ефект в

бъдеще за промени в счетоводната политика, класификацията и стойностите на отчетни обекти във финансовите отчети на банката за следващи периоди, а именно:

- *МСС 40 (променен) – Инвестиционни имоти – относно трансфери на инвестиционни имоти (в сила за годишни периоди от 01.01.2018 г. – приет от ЕК).* Тази промяна е свързана с предоставяне на допълнително пояснение относно условията и критериите, които допускат трансфер на имоти, вкл. такива в процес на изграждане и/или реконструкция и преустройство, към и от категория „инвестиционни имоти“. Такива трансфери са допустими, само когато са изпълнени или респ. когато вече не са изпълнени критериите и дефиницията за инвестиционни имоти и когато са налице доказателства за смяната в употребата им. Промяна в намеренията или плановете на ръководството не се считат за доказателство за промяна. Промяната може да се прилага перспективно или ретроспективно, при спазването на определените с промяната правила.

- *МСФО 7 (променен) Финансови инструменти: Оповестявания – относно облекчението за преизчислението на сравнителни периоди и свързаните с тях оповестявания при прилагането на МСФО 9 (в сила за годишни периоди от 01.01.2018 г. – приет от ЕК).* Тази промяна е свързана с въвеждане на облекчение относно необходимостта от преизчисление на сравнителните финансови отчети и възможността за предоставяне на модифицирани оповестявания при преминаването от МСС 39 към МСФО 9 към датата на прилагане на стандарта от дружеството и дали то избира опцията да преизчисли предходни периоди.

- *МСФО 9 Финансови инструменти (в сила за годишни периоди от 01.01.2018 г. – приет от ЕК).* Този стандарт е нов стандарт за финансовите инструменти. Крайното му предназначение е да замести изцяло МСС 39. Проектът на подмяната с новия стандарт е преминал през три фази: фаза 1 Класификация и оценяване на финансовите активи и пасиви; фаза 2 Счетоводно отчитане на хеджирането; и фаза 3 Методология на определяне на обезценката. Понастоящем МСФО 9 е издаван на четири пъти, през м.ноември 2009 г., през м.октомври 2010 г., през м.ноември 2013 г. и окончателно през м.юли 2014 г. Фаза 1 Класификация и оценяване на финансовите активи и пасиви – с първите издания той подменя тези части на МСС 39, които се отнасят за класификацията и оценката на финансовите инструменти. Той установява нови принципи, правила и критерии за класификация, оценка и отписване на финансовите активи и пасиви, вкл. хибридните договори. МСФО 9 въвежда изискване класификацията на финансовите активи да бъде правена на база бизнес модела на предприятието за тяхното управление и на характеристиките на договорените парични потоци на съответните активи. Определя само две основни категории оценки – по амортизирана и по справедлива стойност. Новите правила ще доведат до промени основно в отчитането на финансови активи като дългови инструменти и на финансови пасиви приети за отчитане по справедлива стойност през текущите печалби и загуби (за кредитния риск). Особеност при класификацията и на оценъчния модел за финансовите активи по справедлива стойност е добавената категория – с оценка по справедлива стойност през другия всеобхватен доход (за някои дългови и капиталови инструменти). Фаза 2 Счетоводно отчитане на хеджирането – за целта е приета нова глава към МСФО 9, с която се въвежда нов модел за счетоводно отчитане на хеджирането, който позволява последователно и цялостно отразяване на всички финансови и нефинансови рискови експозиции, обект на операции по хеджиране, и от друга – по-добро представяне на дейностите по управление на риска във финансовите отчети, особено на

вързката им с хеджиращите сделки и на обхвата и вида документация, която да се използва. Също така са подобрени изискванията към структурата, съдържанието и подхода на представяне на оповестяванията по хеджирането. Допълнително, въведена е опцията отчитането на промените в справедливата стойност на собствените дългове, оценявани по справедлива стойност през печалбата или загубата, но в частта, дължаща се на промени в качеството на собствената кредитоспособност на дружеството, да се представя в другия всеобхватен доход вместо в печалбата или загубата. Фаза 3 Методология на определяне на обезценката – промяната предлага приложение на модела на „очаквана загуба”. Съгласно този модел всички очаквани загуби на един амортизируем финансов инструмент (актив) се признават на три етапа, в зависимост от промяната на кредитното му качество, а не само при изкристализирането на събитие, както е в сегашния модел по МСС 39. Трите етапа са: при първоначалното признаване на финансовия актив – обезценка за 12-месечен период или за целия живот на актива; и съответно – при настъпването на фактическа обезценка. Те определят и как да се измерват загубите от обезценка и респ. прилагането на ефективния лихвен процент. Обезценката на дългови инструменти, оценявани по справедлива стойност през другия всеобхватен доход, се определя и измерва като се прилага същата методология както при финансовите активи по амортизирана стойност. Ръководството е организирано и провело цялостен проект за проучване и оценка на ефектите от промените, които ще последват върху счетоводната политика и финансова отчетност в резултат на новия стандарт, включително върху стойностите и класификацията на активите, пасивите, операциите и резултатите на банката по отношение на: предоставените кредити и аванси на клиенти, ценни книжа на разположение за продажба, ценни книжа, държани до падеж и вземания от банки, както и за задължения към банки и клиенти. Ефектите от направените анализи и предварителни преизчисления и рекласификации са оповестени в *Приложение № 2.27*.

• *МСФО 9 (променен) – Финансови инструменти – относно случаи на негативни компенсация при предсрочно погасяване и модификации на финансови пасиви (в сила за годишни периоди от 01.01.2019 г. – приет от ЕК)*. Тази промяна покрива два въпроса: а) изменя настоящите изискванията на МСФО 9, като позволява класифицирането на определени финансови активи по амортизирана стойност и преминаването им на теста СПГЛ, независимо от наличието на условия за предсрочно погасяване с негативна компенсация. Негативна компенсация е налице, когато условията по договора позволяват на длъжника да плати предсрочно инструмента преди неговия падеж, и предсрочно платената сума може да е различна от останалите неплатени главница и лихви, но тази негативна компенсация трябва да е разумна и релевантна за ранното прекратяване на договора. Предварителното плащане само по себе си не е достатъчен индикатор за преценка, т.е. важно е да се прецени спрямо текущо преобладаващия лихвен процент, и спрямо него сумата на предплащането може да е и в полза на страна, иницирала го. Важно е изчисляването на компенсацията да е последователно като подход и при санкция за по-ранно плащане, и при полза от по-ранно плащане. Също така съответният актив следва да е в категорията „държан за събиране на паричните потоци” съгласно бизнес модела на предприятието; б) потвърждава, че когато даден финансов пасив, отчитан по амортизирана стойност, е модифициран, без да се отписва, то ефектът от тази модификация трябва да се признае в печалбата или загубата. Ефектът се измерва като разлика между оригиналните договорени парични потоци и тези, след модификацията, дисконтирани по оригиналния ефективен лихвен процент.

• *МСФО 15 Приходи по договори с клиенти (в сила за годишни периоди от 01.01.2018 г. – приет от ЕК).* Този стандарт е изцяло нов стандарт. Той въвежда цялостен комплекс от принципи, правила и подходи за признаването, отчитането и оповестяването на информацията относно вида, сумата, периода и несигурностите във връзка с приходите и паричните потоци, произхождащи от договори с контрагенти. Стандартът ще замени действащите до този момент стандарти, свързани с признаването на приходи, основно МСС 18 и МСС 11 и свързаните с тях тълкувания. Водещият принцип на новия стандарт е в създаването на модел от стъпки, чрез който определянето на параметрите и времето на прихода са съизмерими спрямо задължението на всяка от страните по сделката помежду им. Ключовите компоненти са: а) договори с клиенти с търговска същност и оценка на вероятността за събиране на договорените суми от страна на предприятието съгласно условията на дадения договор; б) идентифициране на отделните задължения за изпълнение по договора за стоки или услуги – отграничаемост от останалите поети ангажименти по договора, от които клиентът би черпил изгоди; в) определяне на цена на сделката – сумата, която предприятието очаква, че има право да получи срещу прехвърлянето на съответната стока или услуга към клиента – особено внимание се отделя на променливия компонент в цената, финансовия компонент, както и на компонента, получаван в натура; г) разпределение на цената на операцията между отделните задължения за изпълнение по договора – обичайно на база самостоятелната (индивидуалната) продажна цена на всеки компонент; и д) моментът или периодът на признаване на прихода – при успешното изпълнение на задължение по договора чрез трансфериране на контрола върху обещаната стока или услуга, било то в даден момент или за определен период във времето. Направени са пояснения (а) за идентифициране на задължения за изпълнение на базата на конкретни обещания за доставката на стоки или услуги, (б) за идентифициране дали дружество е принципал или агент при предоставянето на стоки или услуги, и (в) при трансфера на лицензии. Въвеждането на този стандарт може да доведе до по-съществени промени: а) при комплексни договори, с обвързани продажби на стоки и услуги – ще е необходимо ясно разграничаване между стоките и услугите на всеки компонент и условие по договора; б) вероятност за промяна на момента на признаване на продажбата; в) увеличаване на оповестяванията; и г) въвеждане на допълнителни правила за признаването на приходи от определен тип договори – лицензии; консигнации; еднократно събирани предварителни такси; гаранции и др. Стандартът допуска както пълно ретроспективно приложение, така и модифицирано ретроспективно приложение, от началото на текущия отчетен период, с определени оповестявания за предходните периоди. Ръководството е предприело извършване на анализ и оценка на възможните ефекти върху счетоводната политика на банката и на база предварителните резултати счита, че те биха имали ограничен ефект до определени такси за банкови услуги и приходи от небанкови операции.

• *МСФО 16 Лизинги (в сила за годишни периоди от 01.01.2019 г. – приет от ЕК).* Този стандарт е с изцяло променена концепция. Той въвежда нови принципи за признаване, измерване и представяне на лизинга чрез налагане на нов модел с цел да осигури по-достоверно и адекватно представяне на тези сделки както за лизингополучателя, така и за лизингодателя. Стандартът ще замени действащия до този момент стандарт за лизинга – МСС 17. а) Водещият принцип на новия стандарт е въвеждането на еднотипен модел на счетоводно балансово третиране на лизинга при лизингополучателите – за всички лизингови договори с продължителност от повече от 12 месеца ще се признава актив под формата на „право на ползване”, който ще се амортизира за периода на договора, и респективно, ще се отчита

финансов пасив за задължението по тези договори. Това е и съществената промяна спрямо текущата отчетна практика. За краткосрочни или на много ниска цена лизинги се допуска изключение и запазване на досегашната практика; б) При лизингодателите няма да има съществени промени и те ще продължат да отчитат лизингите по подобие на стария стандарт МСС 17 – като оперативни и финансови. Доколкото новият стандарт дава по-цялостна концепция, следва да се направи и от тяхна страна един по-подробен анализ на условията на договорите и е възможно и при тях (лизингодателите) да настъпят основания за рекласификация на определени лизингови сделки. Новият стандарт изисква разширяване на оповестяванията. Ръководството е в процес на предварителен анализ и оценка на възможните ефекти върху счетоводната политика на банката.

- *Подобрения в МСФО Цикъл 2014-2016 (м. декември 2016 г.) – подобрения в МСФО 12 (в сила за годишни периоди от 01.01.2017 г. – приет от ЕК), МСФО 1 и МСС 28 (в сила за годишни периоди от 01.01.2018 г. – не са приети от ЕК).* Тези подобрения внасят частични промени и редакции в съответните стандарти, основно с цел да премахнат съществуваща непоследователност или неясноти в приложението на правилата и изискванията на отделните стандарти, както и да се внесе по-прецизна терминология на понятията. Основно промените са насочени към следните обекти или операции: а) обхващат и изискванията към оповестяванията по МСФО 12 са валидни и за дружества, класифицирани по реда на МСФО като държани за продажба, за разпределение или като преустановени дейности, с изключение на обобщената финансова информация; б) отменяне на някои изключения за прилагане на МСФО 1 по отношение на МСФО7, МСС19 и МСФО10; и в) изборът на фондове за рисков капитал или други подобни предприятия относно оценката на техните участия в асоциирани или съвместни дружества по справедлива стойност в печалбата или загубата следва да бъде правен на ниво индивидуална инвестиция в асоциирано или съвместно дружество, при първоначалното ѝ признаване (МСС 28).

- *КРМСФО 22 – Сделки с чуждестранна валута и авансови плащания (в сила за годишни периоди от 01.01.2018 г. – не е прието от ЕК).* Това разяснение се отнася за отчитането на транзакции или части от транзакции в чуждестранна валута при получаването на авансови плащания, преди признаването на самия актив, разход или приход. В тези случаи предприятията отчитат първо немонетарен актив по предплатени суми (предплащания по доставки на активи или услуги) или немонетарно задължение по отсрочени приходи (получени аванси от клиенти по продажби). При получаването на такива авансови плащания в чужда валута датата на транзакцията се използва за определяне на обменния курс, а ако има множество плащания – дата на транзакцията се определя за всяко отделно плащане. След това разяснението уточнява, че при първоначалното признаване на съответния актив, разход или приход, в резултат на транзакция по авансово плащане/получаване или на серията от транзакции от плащания/получаване в чуждестранна валута, датата на транзакцията е датата на първоначалното признаване на немонетарния актив или пасив (при еднократно плащане/получаване) или е датата на всяко плащане/получаване. Това тълкувание може да се прилага с пълна ретроспекция или перспективно, в два варианта: а) от началото на отчетния период, за който то се прилага за първи път; или б) от началото на предходния период преди периода, през който за първи път то се прилага.

- *КРМСФО 23 (променен) Несигурности при при третирането на данъци върху дохода (в сила за годишни периоди от 01.01.2019 г. – не е прието от ЕК).* Това разяснение дава насоки за счетоводното отчитане на данъците върху дохода по МСС12 когато са налице

определени несигурности по данъчното третиране. То не засяга данъци и други държавни вземания и такси, извън МСС12, нито включва специални изисквания относно лихви и други санкции асоциирани с несигурности по данъци. Разяснението покрива: а) дали предприятието да преценява отделно несигурности по данъчното третиране; б) допусканията, които предприятието прави за проверка и оценка на данъчното третиране от данъчните власти; в) как предприятието е определило данъчната печалба или загуба, данъчните бази, неизползваните данъчни загуби, данъчните ставки и неизползваните данъчни кредити; г) как предприятието е преценило и третирано промените във фактите и обстоятелствата; и д) предприятието да определи дали ще преценява отделните несигурности на данъчното третиране поотделно или в комбинация с други.

Допълнително, за посочените по-долу нови стандарти, променени стандарти и приети тълкувания, които са издадени, но все още не са в сила за годишни периоди започващи на 1 януари 2017 г., ръководството е преценило, че следните не биха имали потенциален ефект за промени в счетоводната политика и финансовите отчети на банката:

- *МСС 28 (променен) – Инвестиции в асоциирани и съвместни предприятия – относно дългосрочни участия в асоциирани и съвместни предприятия (в сила за годишни периоди от 01.01.2019 г. – не е приет от ЕК).* Тази промяна уточнява, че предприятието следва да прилага МСФО 9, включително изискванията за обезценка, относно участията в асоциирани или съвместни предприятия, които формират нетната инвестиция с тези дружества, и за които не се прилага отчитането по метода на собствения капитал. Промяна в намеренията или плановете на ръководството не се считат за доказателство за промяна.

- *МСФО 2 (променен) Плащане на базата на акции – Класификация и оценяване на транзакциите базирани на плащания с акции (в сила за годишни периоди от 01.01.2018 г. – приет от ЕК).* Тези промени уточняват три основни въпроса: (а) третирането на условията и ефектите, свързани с придобиване на безусловни права при оценката и отчитането на сделки с плащане на базата на акции, уреждани с парични средства; (б) подход за класификация на споразуменията за плащане на базата на акции с елементи на нетен сетълмент за целите на удържане на личен данък на лицата от самото предприятие (под формата на инструменти на собствения капитал) – въвеждане на изключение от общото правило за постигане на практическо улеснение тези транзакции да се класифицират така, както биха се отчели без опцията за нетен сетълмент; и (в) ново правило за отчитане при модификации на условията на транзакции за плащане на базата на акции, уреждани с парични средства към акции, уреждани чрез издаване на инструменти на собствения капитал.

- *МСФО 4 (променен) Застрахователни договори (в сила за годишни периоди от 01.01.2018 г. – приет от ЕК).* Тази промяна е свързана с необходимостта от синхронизиране на отчитането при дружества, които издават застрахователни договори и които попадат и в обхвата на МСФО 9, но преди въвеждането на предстоящия МСФО17. Тя установява две опции на подход – подход на покриване и подход на временно отсрочване (при определени условия) на МСФО9. И двете опции са валидни до влизането в сила на новия МСФО 17.

- *МСФО 10 (променен) – Консолидирани финансови отчети и МСС28 (променен) – Инвестиции в асоциирани и съвместни предприятия – относно продажби или апорт на активи между инвеститор и негов асоциирани или съвместни предприятия (с отложено ефективна дата на влизане в сила, подлежаща на определяне от СМСС).* Тези промени са насочени към решаването на счетоводното третиране на продажбите или апортите на активи

между инвеститор и негови асоциирани или съвместни предприятия. Те потвърждават, че счетоводното третиране зависи дали немонетарните активи, които са продадени или апортирани, конституират „бизнес“ или не по смисъл на МСФО3. Когато немонетарните активи представляват „бизнес“ инвеститорият признава изцяло печалбата или загубата от продажбата или апорта. Ако тези активи не отговарят на определението за „бизнес“ печалбата или загубата, която се признава от инвеститора е до процент, съответстващ на дела на другите инвеститори в асоциираното или съвместното предприятие. Тези промени ще се прилагат перспективно. СММС отложи началната дата на приложение на тези промени за неопределено време.

- *МСФО 17 Застрахователни договори (в сила за годишни периоди от 01.01.2021 г. – не е приет от ЕК).* Този стандарт е изцяло нов счетоводен стандарт за всички видове застрахователни договори, вкл. за някои гаранции и финансови инструменти, като обхваща правила за признаване и оценяване, за представяне и оповестяване. Стандартът ще замени действащия до този момент стандарт за застрахователните договори – МСФО 4. Той установява нов цялостен модел за отчитането на застрахователните договори, покриващ всички релевантни счетоводни аспекти.

- *Подобрения в МСФО Цикъл 2015-2017 (м. декември 2017 г.) – подобрения в МСС23, МСС 12 и МСФО 3 във връзка с МСФО11 (в сила за годишни периоди от 01.01.2019 г. – не са приети от ЕК).* Тези подобрения внасят частични промени и редакции в съответните стандарти, основно с цел да премахнат съществуваща непоследователност или неясноти в приложението на правилата и изискванията на отделните стандарти, както и да се внесе по-прецизна терминология на понятията. Основно промените са насочени към следните обекти или операции: а) поясняват, че когато едно предприятие придобива контрол над бизнес, който е съвместна дейност, то следва да преизчисли (преоцени) предишно държаните си дялове в този бизнес при прилагане на МСФО3. Също така се уточнява, че когато едно предприятие придобие съвместен контрол в бизнес, който е съвместна дейност, то не следва да преизчислява предишно държаните дялове в него при прилагане на МСФО11; б) поясняват, че всички данъчни последици от данъци върху доходи от дивиденди (т.е. при разпределение на печалбата) следва да се посочат в печалбата или загубата независимо как са възникнали – при прилагането на МСС12; и в) поясняват, че ако при заеми със специални цели за финансиране на определен квалифициран актив останат непогасени след като активът стане готов за предвидената употреба или продажба, тези заеми стават част от финансиращите средства с общо предназначение когато се изчислява нормата за капитализация по реда на МСС23.

2.2.База за оценяване

Индивидуалният финансов отчет на банката е изготвен на база историческата цена с изключение на финансовите инструменти на разположение за продажба, които са оценени на база справедлива стойност.

2.3. Функционална валута и валута на представяне

Функционалната валута и отчетната валута на представяне във финансовия отчет на банката е българският лев. От 1 юли 1997 г. левът е фиксиран със Закона за БНБ към германската марка в съотношение BGN 1:DEM 1, а с въвеждането на еврото като официална валута на Европейския съюз от 1 януари 1999 г. фиксираното съотношение на двете валути е BGN 1.95583:EUR 1.

Банката води своите счетоводни регистри в български лев (BGN), който приема като негова отчетна валута за представяне. Данните в индивидуалния финансов отчет и приложенията към него са представени в хиляди лева, освен ако нещо друго изрично не е указано.

2.4. Прилагане на приблизителни оценки

Представянето на финансов отчет съгласно Международните стандарти за финансови отчети изисква ръководството да направи най-добри приблизителни оценки, начисления и разумно обосновани предположения, които оказват ефект върху отчетените стойности на активите и пасивите, на приходите и разходите, и на оповестяването на условни вземания и задължения към датата на отчета. Тези приблизителни оценки, начисления и предположения са основани на информацията, която е налична към датата на финансовия отчет, поради което бъдещите фактически резултати биха могли да бъдат различни от тях (като в условия на финансова криза несигурностите са по-значителни). Обектите, които предполагат по-висока степен на субективна преценка или сложност на, или където предположенията и приблизителните счетоводни оценки са съществени за финансовия отчет, са оповестени в *Приложение № 2.25*.

2.5. Консолидиран финансов отчет на банката

Настоящият финансов отчет представлява индивидуален финансов отчет, изготвянето на който се изисква, съгласно счетоводното и данъчното законодателство на Република България. Банката притежава собственост и упражнява контрол върху дъщерни дружества (*Приложение № 18*), поради което, съгласно изискванията на Закона за счетоводството в България и на основание МСФО 10 Консолидирани финансови отчети е съставило и консолидиран финансов отчет, одобрен за издаване от Управителния съвет на банката на 30 март 2018 г.

2.6. Сравнителни данни

Банката представя сравнителна информация в този финансов отчет за една предходна година.

Когато е необходимо, сравнителните данни се рекласифицират (и преизчисляват), за да се постигне съпоставимост спрямо промени в представянето в текущата година.

2.7. Валутни операции

При първоначално признаване всяка сделка в чуждестранна валута се отчита във функционалната валута (български лев), като към сумата в чуждестранна валута се прилага обменният курс към момента на сделката или операцията. Паричните средства и еквиваленти, кредити и вземанията, инвестиции в ценни книжа, задължения по депозити и други задълженията, като монетарни отчетни обекти, деноминирани в чуждестранна валута се отчитат във функционалната валута като се прилага обменният курс, публикуван от БНБ ежедневно. Към 31 декември те се оценяват в български лева като се използва заключителният обменен курс на БНБ.

Немонетарните отчетни обекти в отчета за финансовото състояние, първоначално деноминирани в чуждестранна валута, се отчитат във функционалната валута като се прилага

историческият обменен курс към датата на операцията и последващо не се преоценяват по заключителен курс.

Ефектите от курсовите разлики, свързани с уреждането на сделките с чуждестранна валута по курсове, или отчитането на сделки в чуждестранна валута по курсове, които са различни, от тези, по които първоначално са били признати, се включват в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход (в печалбата или загубата за годината) в момента на възникването им към статия *“нетен доход от търговски операции”*.

2.8. Приходи от лихви и разходи за лихви

Приходите от лихви и разходите за лихви се признават в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход (в печалбата или загубата за годината) на база на принципа на начисляване за всички лихвоносни финансови инструменти до степента, до която е вероятно за постъпване на стопанските изгоди за банката и приходът може надеждно да се измери. При приходите и разходите за лихви се използва методът на ефективния доход. Ефективният лихвен процент се определя като този процент, който точно дисконтира бъдещите входящи и изходящи потоци, които се очаква да се генерират през целия живот на даден финансов инструмент или за по-кратък период, ако това е уместно, до неговата нетна цена на придобиване. При изчислението на ефективния лихвен процент се вземат предвид всички договорни условия на съответния финансов инструмент, включително такси и други вътрешноприсъщи разходи, които се отнасят пряко до инструмента и са посъщество част от ефективния лихвен процент, но без бъдещи кредитни загуби.

Приходите от лихви и разходите за лихви включват амортизация на всеки отбив или премия или други разлики между първоначалната стойност на лихвоносни инструменти и тяхната стойност на падеж, изчислявана на база ефективния лихвен процент.

Приходите от лихви включват реализирани лихвени доходи по дългови ценни книжа на разположение за продажба, лихви по депозити в други банки, договорни лихви по предоставени кредити и аванси на клиенти, дивиденди, както и такси и комисионни по предоставени кредити и аванси на клиенти, които са неразделна част от ефективния доход на финансовия инструмент.

Разходите за лихви се признават на принципа на начисляване и на база ефективен лихвен процент. Те включват лихвите по: привлечени депозити от банки, депозити от клиенти, както и по други дългосрочно привлечени средства.

2.9. Приходи от и разходи за такси и комисионни

Приходи от такси и комисионни за извършване на банкови услуги се признават за периода или към момента на изпълнението на услугата. Таксите и комисионните по банковите гаранции се признават на системна база през периода на съществуване на експозицията, при осигуряване на съпоставимост с разходите за оказване на услугата. Такси по кредитни ангажменти/улеснения, за които е по-скоро вероятно да се трансформират в отпуснат кредит се отлагат за признаване до отпускането и се включват при изчислението на ефективния лихвен процент. Тези такси или компоненти от такси относно ангажменти, за които е малко вероятно да доведат до отпускане на кредит, се признават за периода на

ангажимента.

Разходите за такси и комисионни свързани с обслужването на ностро сметки при други банки се признават към момента или за периода на извършването на услугата, за която се отнасят.

2.10. Доходи или загуби от търговски операции

Резултатите от търговски операции включват: приходи от лихви от ценни книжа държани за търгуване, вкл. дивидентите от тях, печалбите или загубите от операции с ценни книжа държани за търгуване, печалбите или загубите от валутни операции в чуждестранна валута, както и нетната печалба или загуба от преоценки на валутни активи и пасиви.

2.11. Финансови инструменти

2.11.1. Финансови активи

Банката класифицира своите финансови активи в следните категории: "кредити и вземания" (в които се включват и паричните средства и паричните еквиваленти), "финансови активи на разположение за продажба" и "финансови активи държани до падеж". Класификацията е в зависимост от същността и целите на финансовите активи към датата на тяхното придобиване. Ръководството определя класификацията на финансовите активи на банката към датата на първоначалното им признаване в отчета за финансовото състояние.

Обичайно банката признава в отчета за финансовото състояние финансовите активи на "датата на търгуване" – датата, на която се е обвързала да закупи съответните финансови активи. Това включва сделките по регулирана рамка – покупки и продажби на финансови активи, които предполагат уреждането на сделката и прехвърлянето на активите да става по общоприет начин, установен законово или като конвенция на съответния пазар. Кредитите и авансите от клиенти са признават при прехвърляне на средствата по сметката на клиента. Съответно, банката признава задължение към клиенти при постъпване на средства в банката.

Всички финансови активи първоначално се оценяват по тяхната справедлива стойност плюс преките разходи по транзакцията, с изключение на финансовите активи по справедлива стойност през печалбата и загубата (в т.ч. за търгуване).

Финансовите активи се отписват от отчета за финансовото състояние на банката, когато: а) правата за получаване на парични средства (потоци) от тези активи са изтекли; или б) са прехвърлени от банката; или в) тя е поела задължение да прехвърли получените от нея парични потоци на трето лице без съществена забава като е прехвърлила съществената част от рисковете и ползите от собствеността върху актива на друго дружество (лице), или ако тя нито е прехвърлила, нито е задържала съществена част от рисковете и ползите, то тя, обаче, е прехвърлила контрола върху актива.

Ако банката продължава да държи съществената част от рисковете и ползите асоциирани със собствеността на даден трансфериран финансов актив, или е запазила контрола, тя продължава да признава актива в отчета за финансовото състояние, но признава и съответното обезпечено задължение (заем) за получените средства.

Финансовите активи и пасиви се нетират и нетната сума се отчита в отчета за

финансовото състояние на банката само в случаите, когато е налице законно основание признатите суми да се нетират, както и когато съществува намерението те да бъдат уредени на нетна база или реализирането на активите и уреждането на пасивите да бъде извършено едновременно.

(а) Кредити и вземания

Кредити и вземания са недеривативни финансови активи с фиксирани или установими плащания, които не се котират на активен пазар. Тази група финансови активи включва: парични средства по разплащателни сметки и депозити при Централната банка, вземания от банки, предоставени кредити и аванси на клиенти, други вземания. Те се оценяват в отчета за финансовото състояние по тяхната амортизирана стойност при използването на метода на ефективната лихва, намалена с направена обезценка. Лихвеният доход се признава на база ефективна лихва. Той се представя в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход (в печалбата или загубата за годината).

Кредитите и авансите, които първоначално са възникнали в банката, се признават при фактическото отпускане на паричните средства или предоставяне на друг финансов или нефинансов актив на кредитополучателите и първоначално се оценяват по справедлива стойност, която обичайно е равна на стойността на предоставените парични средства и/или други активи.

Придобитите кредити и аванси от страна на банката се признават при получаване в значителна степен на всички ползи и рискове, произтичащи от собствеността, като първоначално се оценяват по стойността на платената сума или определената справедлива стойност на прехвърления актив.

(б) Финансови активи на разположение за продажба

Финансовите активи на разположение за продажба са недеривативни активи, които са предназначени с такава цел или не са класифицирани в друга група. Банката класифицира като финансови активи на разположение за продажба дългови или капиталови ценни книжа, когато намерението е тези ценни книжа да се държат за неопределен период от време и същите могат да бъдат продавани при необходимост от ликвидни средства или при съществени промени в доходността или цената им.

Ценните книжа на разположение за продажба се оценяват последващо по справедлива стойност, определени чрез различни оценъчни модели: котиран пазарни цени, коригирани пазарни цени или модели, базирани на дисконтирани парични потоци.

Нереализираните печалби и загуби, произтичащи от промени в справедливата стойност на ценните книжа, класифицирани в групата „на разположение за продажба”, се признават директно в отделен компонент на собствения капитал в отчета за промените в собствения капитал през друг всеобхватен доход, докато финансовият актив бъде продаден или бъде определен като обезценен. Тогава натрупаните печалби или загуби, включени в предходни периоди в собствения капитал, се признават в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход за отчетния период (в печалбата или загубата за годината) по статията „нетен доход от търговски операции”.

През периода на държане на дългови инструменти, класифицирани на разположение

за продажба, банката признава приходи от лихви чрез прилагане на метода на ефективния лихвен процент.

Дивиденди по акции, класифицирани като финансови активи на разположение за продажба, се признават и отчитат в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход (печалбата или загубата за годината) по статия *„други доходи от дейността, нетно“*, към момента, когато се установи, че банката е придобила правото върху тези дивиденди.

При прекласификация на финансов актив от категория *„държан за продажба“* в категория *„държан до падеж“*, справедливата стойност на съответния актив на дата на прекласификацията се приема за амортизирана стойност. В последствие активът, както и всяка печалба или загуба, отчетена до датата на прекласификацията в друг всеобхватен доход се амортизират до падеж по метода на ефективната лихва.

Прекласификацията на финансови активи от категория *държан за продажба* в категория *държан до падеж* се прави само, когато е налице промяна в намерението и възможността на банката да държи този актив до падеж.

Банката не може да прекласифицира финансов актив като *държан до падеж* ако през текущата финансова година или през двете прехождаци я години е продавала или прекласифицирала повече от незначителна част от портфейла *държан до падеж* преди падежа му.

(в) Финансови активи държани до падеж

Финансови активи държани до падеж са такива недеривативни инструменти, които представляват дългови ценни книжа, с фиксирани или определяеми плащания и фиксирани матуритетни дати, спрямо които банката при тяхното придобиване има положително намерение и възможност да държи до настъпването на падежа им независимо, че същите са търгуеми на борса. Тези активи се оценяват първоначално по тяхната цена на придобиване, а последващо – по амортизирана стойност при използването на метода на ефективната лихва, намалена с обезценка, ако има такава. Последната се представя по статия *„нетни загуби за обезценка на финансови активи“*.

Приходите от тях се признават и представят на база ефективен лихвен доход в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход (печалбата или загубата за годината) по статия *„нетен доход от лихви“*.

Банката може да прекласифицира актив от категорията финансови активи *„държани до падеж“* в категорията финансови активи *„на разположение за продажба“* и съответно до го продаде само ако: а) активът е толкова близо до падежа или датата на изкупуване (до три месеца), че промените в пазарния процент или лихва няма да имат значителен ефект върху справедливата стойност на финансовия актив; б) прекласификацията се случва, след като банката е събрала в значителна степен първоначалната главница на всички финансови активи посредством насрочени плащания или предплащания или в) прекласификацията се отнася за изолирано събитие, което е извън контрола на банката, не е повтаряемо събитие и банката не е имала разумни причини да го очаква.

Ако банката прекласифицира и продаде съществен размер от портфейла си *„държан до падеж“* преди падеж или в случаи, различни от посочените тогава, тя: а) престава да

квалифицира книжа в категория „държани до падеж” за следващите две години; и б) всички нейни съществуващи към момента книжа в категория „държани до падеж” се прекласифицират в категорията „държани за продажба” и се признават в отчета за финансовото състояние по справедлива стойност.

(г) Споразумения за репо сделки

Банката сключва договори с ценни книжа по силата на споразумения за обратна продажба/покупка на идентични книжа на предварително определена бъдеща дата по определена фиксирана цена (репо-споразумения). Закупените книжа, подлежащи на обратна продажба (обратно репо) на определена бъдеща дата не се признават в отчета за финансовото състояние. Изплатените суми се отчитат като вземания по репо-споразумения с клиенти и/или банки, обезпечени със съответните ценни книжа. Разликата между покупната цена и цената за обратна продажба се третира като лихва и се начислява за периода на споразумението, като се прилага методът на ефективния лихвен процент.

Ценните книжа, продадени по споразумения за обратно откупуване (репо), продължават да се отчитат в отчета за финансовото състояние като активи по справедлива стойност в печалбата и загубата или като активи на разположение за продажба. Получените суми от продажбата се отчитат като задължения по репо-сделки. Разликата между продажната цена и тази на обратната покупка се третира като разход за лихва и се начислява за периода на споразумението на база на метода на ефиктивната лихва.

Обезценка на финансови активи

Всички финансови активи класифицирани в групите: “кредити и вземания”, “финансови активи държани до падеж”, “финансови активи на разположение за продажба” подлежат на преглед за обезценка. На всяка дата на отчета за финансовото състояние ръководството прави оценка дали са налице обективни доказателства и съществуват ли индикатори за обезценка на финансов актив или на група от финансови активи от тези категории.

(а) Кредити и вземания от банки и други клиенти

Към датата на всеки отчет за финансовото състояние банката прави преценка дали има обективни доказателства, че за дадени индивидуални кредити и вземания или група кредити и вземания със сходни характеристики и кредитен риск са налице индикатори за загуби от обезценка. За даден кредит или група кредити са налице индикатори за обезценка, когато има обективни доказателства, че е възникнала загуба от обезценка в резултат на едно или няколко събития, които са се случили след първоначалното признаване на актива и тези събития са оказали влияние върху бъдещите парични потоци от актива, като това влияние може да се оцени.

Критериите, които банката използва, за да определи дали са налице обективни доказателства за загуби от обезценка са: неспазване (забава) на договорените плащания за главницата и лихвите; значителни финансови затруднения изпитвани от длъжника и за генериране на достатъчни по размер парични потоци; нарушения на ключови условия и показатели, заложи в договора за кредит; влошаване на финансовото, пазарното и

конкурентното положение на длъжника; влошаване на състоянието и качествата на обезпеченията, предоставени от длъжника; стартиране на процедури по ликвидация и/или несъстоятелност на кредитополучатели и др. подобни индикатори.

При индивидуално наблюдаваните и оценявани кредити и вземания стойността на загубата от обезценка се измерва като разликата между стойността в отчета за финансовото състояние на даденото вземане и възстановимата му стойност, която представлява настоящата стойност на очакваните парични потоци от това вземане, вкл. възстановими от гаранции и обезпечения, дисконтирани по оригинален ефективен лихвен процент (специфични обезценки). Загубите от обезценка се признават в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход (в печалбата или загубата за годината) по статия „*нетни загуби за обезценка на финансови активи*”. Лихвеният доход от обезценено вземане продължава да се начислява и признава спрямо новата му балансова стойност, след обезценка, като се прилага ефективният лихвен процент, с който са дисконтирани бъдещите парични потоци за целите на изчислението на обезценката.

При колективно наблюдаваните и оценявани кредити и вземания стойността на загубата от обезценка се измерва на база усреднени параметри за загуба от обезценки по групи кредити със сходни характеристики и риск, които параметри са установени чрез исторически опит и статистически наблюдения и изчисления, и наблюдавани индикатори за тип длъжник, тип кредити, просрочие и тип обезпечение (колективна обезценка). Натрупаните начислявани загуби от обезценка се отчитат в специални корективни сметки. За тези компоненти на кредитния портфейл към датата на отчета за финансовото състояние, при които все още няма изкристализирали на индивидуално ниво събития за настъпила загуба от обезценка, се извършва тест за обезценка на ниво група кредити със сходни характеристики – индустрия, тип, локация, тип обезпечения, тип длъжник, цел на кредита, просрочие, и други уместни факти и обстоятелства. Загуба от обезценка се признава, когато на база на минал опит на банката, както и на нейни текущи наблюдения за тенденции на развитие на този тип група, се идентифицират такива общи събития, които се явяват индикатор за възникнали загуби - настоящите икономически условия и стопанската среда, в които оперират кредитополучателите и други фактори, които оказват влияние върху кредитния портфейл, но не са свързани с конкретна експозиция. В този случай банката признава колективна обезценка за покриване на общ кредитен риск на портфейлна основа.

Банката текущо оценява дали има обективни доказателства за обезценка по отношение на всяка конкретна кредитна експозиция независимо дали е индивидуално съществена. За целта всеки кредит се класифицира в една от следните рискови кредитни групи, приети от банката – “редовни кредити”, “кредити под наблюдение”, “необслужвани” или “загуба” в зависимост от продължителността на забава на договорените плащания на главницата и/или на лихвата и на база на анализ на финансовото състояние на длъжника, източниците за погасяване на задълженията му към банката и вида, качеството и стойността на приетото обезпечение.

Изчисленията на сумите на обезценките се извършват от банката на база вътрешно разработени политики, правила и техники.

В банката ежесечно се извършва преглед и анализ на всички кредити за оценка на рисковите експозиции, както и на кредитите, на които е направена обезценка, като се

анализират всички настъпили нови събития, обстоятелства и факти. Всяка следваща промяна в размера и срока на очакваните бъдещи парични потоци, сравнени с предварителните очаквания, водят до промяна в приблизителната оценка за загубата от обезценка, като тя се счетоводно признава под формата на допълнителна загуба или възстановяване на признати загуби, и се представя в увеличение или намаление на загубите от обезценка в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход (печалбата или загубата за годината) по статия „нетни загуби за обезценка на финансови активи“. Загубата от обезценка се намалява само при подобряване качеството на кредита, при което съществува достатъчна вероятност за своевременно събиране на главницата и лихвата в съответствие с първоначалните условия, включени в договора за заем. Последващите възстановявания или намаления на обезценки, които се дължат на събития, възникнали след тях, се отразяват като реинтегриране в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход.

Когато един кредит е напълно несъбираем, той се отписва срещу натрупаните за него суми за загуби обезценки по корективната сметка. Такива кредити се отписват само след като всички необходими правни процедури са били направени и сумата на окончателната загуба е била установена.

(б) Финансови активи на разположение за продажба

Финансовите активи “на разположение за продажба” се обезценяват в случай, че съществуват обективни доказателства, които показват значителен и продължителен спад в справедливите цени на съответния актив или група активи. За финансови активи отчетени по цена на придобиване – те се обезценяват когато съществуват доказателства, че балансовата им стойност е по-висока от тяхната очаквана възстановима сума.

При дълговите инструменти банката оценява индивидуално дали са налице обективни доказателства за загуба от обезценка като следва подход, аналогичен на този при финансовите активи от категорията на „кредити и вземания“ – трайни тенденции за намаления на очакваните бъдещи парични потоци и/или трайно намаление на стойността на основното обезпечение (ако има такова). Затова загубата от обезценка се явява разликата между тяхната амортизирана стойност и текущата справедлива стойност, намалена с вече признати в предишни периоди загуби от обезценка в текущата печалба или загуба. Справедливата стойност на дълговите финансови инструменти се определя на база котираните пазарни цени или по метода на дисконтирани парични потоци по текущ пазарен лихвен процент за сходен финансов актив. Лихвеният доход от обезценен финансов дългов актив на разположение и за продажба продължава да се начислява и признава спрямо новата му балансова стойност, след обезценка, като се прилага ефективният лихвен процент, с който са дисконтирани бъдещите парични потоци за целите на изчислението на обезценката. Ако в последващи периоди, възникне ново събитие, в резултат на което да се увеличи справедливата стойност на инструмента, то възстановяването на обезценката също се отчита през печалбата или загубата за годината

Доказателства за обезценка на капиталови инструменти са налице когато се наблюдава трайно и значително намаление на справедливата стойност на инструмента под цената на придобиване. Банката е приела за значително, повече от 30% спад в справедливата стойност и продължителност, повече от 6 месеца за котираните на активни пазари капиталови инструменти.

Индикатори за обезценка при капиталови инструменти, които не се котираат на активни пазари са събития и факти, които могат да засегнат качеството както на контрагента, така и на държавата на контрагента. По отношение на качеството на контрагента банката анализира и следи за негативни събития, свързани с качество на активите, капитал, доходност, ликвидност, регулаторна среда, финансова среда, акционерна структура, качество на мениджмънта, продуктова диверсификация, партньорства и стратегическа значимост. По отношение на качеството на държавата, банката следи и анализира негативни събития, свързани с влошаване на икономическите условия, политически или социални сътресения, натрупване на прекомерни бюджетни, квази бюджетни и други дефицити, натрупване на публични дългове, влошаване на пазарната среда и загуба на възможност за рефинансиране на падежиращ дълг чрез финансовите пазари, обезценяване или девалвация на валутата на държавата, забрана върху плащания или доставки.

Възстановимата стойност на капиталовите инструменти се определя на база оценъчни модели, използващи метода на дисконтираните парични потоци спрямо прогнози за развитието на предприятието, издател на инструмента. В тези случаи сумата на натрупаните загуби, представляваща разликата между цената на придобиване на капиталовия инструмент и текущата му справедлива или /възстановима стойност, се прехвърля от компонента на собствения капитал в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход (печалбата или загубата за годината) по статия „*нетни загуби от обезценка на финансови активи*”. Възстановяването на призната загуба от обезценка на капиталови инструменти държани за продажба не се възстановява през текущата печалба или загуба. Всички последващи увеличения на справедливата стойност се признават отново в компонент на собствения капитал, през друг всеобхватен доход.

(в) Финансови активи държани до падеж

Финансовите активи “държани до падеж” се оценяват индивидуално в случай, че съществуват обективни доказателства за обезценка. Подходът за определяне на загубите от обезценка е аналогичен на този на финансови активи от категорията на „кредити и вземания”. В случай, че са налице такива доказателства, обезценката се определя като разлика между балансовата стойност (амортизираната стойност) на финансовия актив и настоящата стойност на очакваните бъдещи парични потоци.

Сумата на загубата от обезценката се признава текущо в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход (печалбата или загубата за годината) по статия „*нетни загуби от обезценка на финансови активи*”.

2.11.2. Финансови пасиви и инструменти на собствен капитал

Банката класифицира своите задължения, дълговите инструменти и инструменти на собствен капитал или като финансови пасиви или като собствен капитал в зависимост от същността и условията в договор със съответния контрагент относно тези инструменти. Банката определя класификацията на финансовите си пасиви в момента на тяхното възникване. Всички финансови пасиви притежавани от банката са класифицирани като други финансови пасиви и се отчитат по амортизирана стойност.

Финансовите пасиви на банката включват: задължения към банки и клиенти по привлечени депозити, привлечени средства по договори за кредит и други договори и други текущи задължения.

Първоначално те се признават в отчета за финансовото състояние по справедлива стойност, нетно от преките разходи по транзакцията, а последващо – по амортизирана стойност по метода на ефективната лихва.

Разходите за лихви се отчитат текущо в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход (печалбата или загубата за годината) систематично за периода на инструмента.

Финансовите пасиви се отписват когато задължението по тях се уреди, отмени или насрещната страна загуби правото си на упражняване.

2.12. Лизинг

2.12.1. Финансов лизинг

Банката като лизингодател

Финансовият лизинг, при който се трансферира извън банката съществената част от всички рискове и стопански изгоди, произтичащи от собствеността върху актива, предоставен под финансов лизинг, се изписва от състава на активите на лизингодателя и се представя в отчета за финансовото състояние като вземане със стойност, равна на нетната инвестиция от лизинга. Разликата между балансовата стойност на отдадения под финансов лизинг актив и незабавната (справедливата му продажна) стойност се признава в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход (в печалбата или загубата за годината) в началото на лизинговия договор (при предаването на актива). Приходите от финансов лизинг се разпределят по счетоводни периоди, така че да отразяват постоянна периодична норма на възвръщаемост спрямо все още неизплатената част от нетната инвестиция на банката, свързана с лизинга и се отчитат като лихва в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход (в печалбата или загубата за годината) в статията “*приходи от лихви*”.

Банката като лизингополучател

Финансовият лизинг, при който се трансферира към банката съществената част от всички рискове и стопански ползи, произтичащи от собствеността върху актива под финансов лизинг, се капитализира в отчета за финансовото състояние на лизингополучателя като се представя като имоти или машини и оборудване под лизинг по цена на незабавна продажба или ако е по-ниска, по настоящата стойност на минималните лизингови плащания. Лизинговите плащания съдържат в определено съотношение финансовия разход (лихвата) и припадащата се част от лизинговото задължение (главница), така че да се постигне постоянен лихвен процент за оставащата неизплатена част от главницата по лизинговото задължение. Лихвените разходи се включват в отчета печалбата или загубата и другия всеобхватен доход (в печалбата или загубата за годината) в статията “*разходи за лихви*”.

Придобитите под финансов лизинг активи се амортизират на база полезния живот на актива и в рамките на лизинговия срок.

2.12.2. Оперативен лизинг

Банката като лизингодател

Лизингодателят продължава да притежава съществена част от всички рискове и стопански изгоди от собствеността върху дадения актив. Поради това този актив продължава да е включен в състава на неговите дълготрайни материални активи като амортизацията му за периода се включва в текущите разходи на лизингодателя.

Приходът на банката като лизингодател по договори за оперативен лизинг се признава на базата на линейния метод в продължение на срока на съответния лизинг и се представят в отчета за печалбата или загубата или другия всеобхватен доход (в печалбата или загубата за годината) в статията „*други доходи от дейността, нетно*”.

Банката като лизингополучател

Лизинг, при който наемодателят продължава да притежава съществената част от всички рискове и стопански изгоди от собствеността върху дадения актив се класифицира като оперативен лизинг. Поради това активът не се включва в отчета за финансовото състояние на лизингополучателя.

Плащанията от страна на банката като лизингополучател във връзка с оперативния лизинг се признават като разходи в отчета за печалбата или загубата или другия всеобхватен доход (в печалбата или загубата за годината) на база линеен метод за периода на лизинга и са представени в статията „*други административни разходи*”.

2.13. Имоти и оборудване

Имотите и оборудването (дълготрайните материални активи) на банката са представени във финансовия отчет по цена на придобиване, намалена с натрупаната амортизация и загубите от обезценка.

Първоначално оценяване

При първоначалното си придобиване имотите и оборудването се оценяват по цена на придобиване, която включва покупната цена, вкл. митнически такси и всички преки разходи, необходими за привеждане на актива в работно състояние. Преките разходи са: разходи за подготовка на обекта, разходи за първоначална доставка и обработка, разходите за монтаж, разходи за хонорари на лица, свързани с проекта, невъзстановяеми данъци и др.

Банката е определила стойностен праг от 150 лв., под който придобитите активи независимо, че притежават характеристиката на дълготраен актив, се третираат като текущ разход в момента на придобиването им.

Последващо оценяване

Избраният от банката подход за последваща балансова оценка на имотите и оборудването е модела на себестойността по МСС 16 – цената на придобиване, намалена с начислените амортизации и натрупаните загуби от обезценка.

Методи на амортизация

Банката използва линеен метод на амортизация на имоти и и оборудване. Полезният

живот по групи активи е определен в съответствие с: физическото износване, спецификата на оборудването, бъдещите намерения за употреба и с предполагаемото морално остаряване и е както следва:

	години	%
▪ Сгради	65	1,5
▪ Машини, компютърна техника и оборудване	6,7-7	15-50
▪ Инвентар	6,7	15
▪ Автомобили	4	25
▪ Подобрения на наети помещения - за срока на наемния договор		

Определеният срок на годност на оборудването се преглежда в края на всяка година и при установяване на значителни отклонения спрямо бъдещите очаквания за срока на използването на активите, същият се коригира проспективно.

Последващи разходи

Разходите за ремонти и поддръжка се признават за текущи в периода, през който са направени. Извършени последващи разходи, свързани с имоти, машини, съоръжения и оборудване, които имат характер на подмяна на определени възлови части или на преустройство и реконструкция, се капитализират към стойността на съответния актив и се преразглежда остатъчния му полезен живот към датата на капитализация. Същевременно, неамортизираната част на заменените компоненти се изписва от стойността на активите и се признава в текущите разходи за периода на преустройството.

Обезценка на активи

Балансовите стойности на имоти и оборудване в отчета за финансовото състояние подлежат на преглед за обезценка, когато са налице събития или промени в обстоятелствата, които показват, че те биха могли да се отличават трайно от възстановимата им стойност. Ако са налице такива индикатори, че приблизително определената възстановима стойност е по-ниска от тяхната стойност в отчета за финансовото състояние, то последната се изписва до възстановимата стойност на активите. Възстановимата стойност на имоти и оборудване е по-високата от двете: справедливата стойност без разходите за продажба или стойността в употреба. За определянето на стойността в употреба на активите, бъдещите парични потоци се дисконтират до тяхната настояща стойност като се прилага дисконтова норма преди данъци, която отразява текущите пазарни условия и оценки на времевата стойност на парите и рисковете, специфични за съответния актив. Загубите от обезценка се отчитат в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход (печалбата или загубата за годината), по статия „*нетни загуби от обезценка на нефинансови активи*”.

Печатби и загуби от продажба

Имотите и оборудването се отписват от отчета за финансовото състояние когато се извадят трайно от употреба и не се очакват от тях бъдещи стопански изгоди или се продадат.

Печалбите или загубите от продажба на активи се определят чрез сравняването на приходите от продажбата и стойност в отчета за финансовото състояние на актива към датата на продажбата. Печалбите и загубите от продажба се признават в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход (печалбата или загубата за годината) по статия „*други доходи от дейността, нетно*”.

2.14. Инвестиционни имоти

Банката третира като инвестиционни имоти, притежавани от нея недвижими имоти, които представляват сгради и части от сгради, отдавани под наем, земи, принадлежащи към отдаваните под наем сгради и такива, придобивани и държани с трайна инвестиционна цел.

Банката придобива имоти, които са служили и като обезпечение по необслужвани кредити, като ги класифицира като инвестиционни, когато нейното намерение е да ги отдава дългосрочно под наем или заради очаквано в бъдеще нарастване на стойността на имота, поради определени негови качества и предимства.

Първоначално оценяване

Инвестиционните имоти първоначално се оценяват по цена на придобиване. Цената на придобиване на закупен инвестиционен имот включва неговата покупна цена и всички разходи, които могат пряко да бъдат отнесени към актива - професионални хонорари, комисионни за брокери, данъци по придобиване на имота и др. В първоначалната оценка се включват всички трайно прикрепени дълготрайни материални активи и други активи, без които инвестиционният имот не би могъл да осъществява предназначението си. Цената на придобиване на инвестиционните имоти, придобити като обезпечение по необслужвани кредити обичайно е цената определена на публичната продан или договорената между двете страни цена.

Последващо оценяване

Инвестиционните имоти са представени в отчета за финансовото състояние по историческа цена на придобиване (себестойност), намалена с натрупаната амортизация и загубите от обезценка.

Последващите разходи, свързани с инвестиционен имот, се отразяват като увеличение на балансовата му стойност, когато водят до увеличаване на очакваните икономически изгоди спрямо първоначално определените. Всички други последващи разходи по поддръжката на имота се признават като текущи разходи за периода, през който са направени.

Методи на амортизация

Банката използва *линеен метод на амортизация* на сградите, включени в групата на инвестиционните имоти. Ползният живот по сградите, компоненти на инвестиционните имоти е в рамките на диапазона от 25-65 години. Земята не се амортизира.

Трансфери от и към групата "инвестиционните имоти" се прави когато има промяна в употребата на даден имот.

Обезценка на активи

Балансовите стойности на инвестиционните имоти в отчета за финансовото състояние подлежат на преглед за обезценка, когато са налице събития или промени в обстоятелствата, които показват, че те биха могли да се отличават трайно от възстановимата им стойност. Ако са налице такива индикатори, че приблизително определената възстановима стойност е по-ниска от тяхната стойност в отчета за финансовото състояние, то последната се изписва до възстановимата стойност на активите. Загубите от обезценка се отчитат в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход (печалбата или загубата за годината) към статията "*нетни загуби от обезценка на нефинансови активи*".

Печалби и загуби от продажба

Инвестиционните имоти се отписват от отчета за финансовото състояние, когато се извадят трайно от употреба и не се очакват от тях бъдещи стопански изгоди или се продадат.

Печалбите или загубите от продажби на отделни активи от групата на “инвестиционните имоти” се определят чрез сравняването на приходите от продажбата и балансовата стойност на актива към датата на продажбата. Те се посочват нетно, към статията “*други доходи от дейността, нетно*” в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход (в печалбата или загубата за годината).

2.15. Нематериални активи

Нематериалните активи са представени във финансовия отчет по цена на придобиване (себестойност), намалена с натрупаната амортизация и загубите от обезценка.

Методи на амортизация

В банката се прилага линеен метод на амортизация на нематериалните активи при определен полезен живот по групи активи, както следва:

	Години	%
▪ Програмни продукти	5	20
▪ Лицензии	6,7	15

Обезценка на активи

Балансовата стойност на нематериалните активи подлежи на преглед за обезценка, когато са налице събития, или промени в обстоятелствата, които посочват, че балансовата стойност би могла да надвишава възстановимата им стойност. Тогава обезценката се включва като разход в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход (в печалбата или загубата за годината) към статията “*нетни загуби от обезценка на нефинансови активи*”.

Печалби и загуби от продажба

Нематериалните активи се отписват от отчета за финансовото състояние когато се извадят трайно от употреба и не се очакват от тях бъдещи стопански изгоди или се продадат. Печалбите или загубите от продажби на отделни активи от групата на “нематериалните активи” се определят чрез сравняването на приходите от продажбата и балансовата стойност на актива към датата на продажбата. Те се посочват нетно в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход (в печалбата или загубата за годината) към статията “*други доходи от дейността, нетно*”.

2.16. Нетекущи активи държани за продажба

Нефинансови активи се класифицират като държани за продажба, ако тяхната балансова стойност ще бъде възстановена чрез продажба, а не чрез продължаваща употреба в дейността на банката. Тези активи, обичайно, са били първоначално приети от банката като обезпечения и се придобиват в следствие от нея в резултат на замяна “дълг срещу собственост” от кредитополучатели, които не обслужват своите задължения съгласно договорните условия по кредита.

Нетекущи активите, класифицирани в тази група, са налични за незабавна продажба в

тяхното настоящо състояние. Те се класифицират в тази категория само тогава, когато ръководството на банката има ясни намерения и приоритети да извърши продажбата в обозримо бъдеще (до 1 година) като за целта са и започнати процедури по активно търсене на купувачи.

Нетекущи активи, класифицирани като държани за продажба, се представят в отчета за финансовото състояние отделно и се оценяват по по-ниската от балансовата стойност (първоначално, цена на придобиване) и справедливата им стойност, намалена с преките очаквани разходи по продажбата. Признатата обезценка се представя към статията *“нетни загуби за обезценка нефинансови активи”* в отчета за печалбите или загубите и другия всеобхватен доход (в печалбата или загубата за годината).

Активите от тази класификационна група не се амортизират.

2.17. Активи, придобити от обезпечения

Активи, представляващи имоти и оборудване, придобити срещу дълг под формата на пълно или частично удовлетворение по даден кредит, първоначално се оценяват по цена на придобиване, включваща разходите по сделката.

След първоначалното си признаване, тези активи се оценяват по по-ниската от: тяхната балансова стойност или нетната им продажна цена.

Активите, придобити от обезпечения се представят в отчета за финансовото състояние към позицията *„други активи”* (Приложение № 25). Печалбите или загубите, свързани с реализацията на тези активи се представят в отчета за печалбите или загубите и другия всеобхватен доход (печалбата или загубата за годината) по статия *„други доходи от дейността, нетно”*.

2.18. Инвестиции в дъщерни дружества

Дългосрочните инвестиции, представляващи акции или дялове в дъщерни дружества, са представени във финансовия отчет по цена на придобиване (себестойност), която представлява справедливата стойност на възнаградението, което е било платено, вкл. преките разходи по придобиване на инвестицията, намалена с натрупаната обезценка.

Притежаваните от банката инвестиции в дъщерни дружества подлежат на преглед за обезценка. При установяване на условия за обезценка, същата се признава в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход (в печалбата или загубата за годината) по статия *„нетни загуби от обезценка на нефинансови активи”*.

При покупка и продажба на инвестиции в дъщерни дружества се прилага *“датата на сключване”* на сделката.

Инвестициите се отписват, когато се прехвърлят правата, които произтичат от тях на други лица при настъпването на правните основания за това и по този начин се загубва контрола върху стопанските изгоди от съответния конкретен тип инвестиции. Печалбата/(загубата) от продажбата им се представя в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход (в печалбата или загубата за годината) по статия *„други доходи от дейността, нетно”*.

2.19. Провизии и условни задължения

Провизии се признават когато банката има настоящо конструктивно или правно задължение в резултат на минало събитие, и е вероятно че уреждането на това задължение е свързано с изтичане на ресурси. Провизиите се оценяват на база най-добрата приблизителна преценка на ръководството към датата на отчета за финансовото състояние за разходите, необходими за уреждането на съответното задължение. Приблизителната оценка се дисконтира, когато падежът на задължението е дългосрочен.

Условните задължения са задължения възникнали в резултат на минали събития, съществуването на които може да се потвърди само от настъпването или ненастъпването на едно или повече несигурни бъдещи събития, които не могат да бъдат напълно контролирани от банката или не е вероятно да се появи необходимост от изходящ поток от ресурси за погасяване на задължението. Същите не се признават в отчета за финансовото състояние, но подлежат на специално оповестяване (*Приложение № 32*).

Банката предоставя в хода на обичайната си дейност банкови гаранции с характер на заместител на кредит, гаранции за добро изпълнение, тържни, митнически гаранции, акредитиви на своите клиенти. Тя ги третира като условни ангажименти до настъпване на събитие, което води до възникване на реално задължение за нея да направи плащане към контрагент на нейния клиент, в чиято полза е издадена съответната гаранция. Такова събитие е предявяване към банката за плащане на поетия ангажимент. В тези случаи банката признава размера на гарантираната сума като балансов дълг.

2.20. Пенсионни и други задължения към персонала по социалното и трудово законодателство

Трудовите и осигурителни отношения със служителите в банката се основават на разпоредбите на Кодекса на труда и на разпоредбите на действащото осигурително законодателство в България.

Краткосрочни доходи

Краткосрочните доходи за наетия персонал под формата на възнаграждения, бонуси и социални доплащания и придобивки (изискуеми за уреждане в рамките на 12 месеца след края на периода, в който персоналот е положил труд за тях или е изпълнил необходимите условия) се признават като разход в отчета за печалбата или загубата или другия всеобхватен доход (в печалбата или загубата за годината), освен ако даден МСФО не изисква тази сума да се капитализира в себестойността на определен актив, за периода, в който е положен трудът за тях и/или са изпълнени изискванията за тяхното получаване, и като текущо задължение (след приспадане на всички платени вече суми и полагащи се удържки) в размер на недисконтираната им сума.

Към датата на всеки финансов отчет банката прави оценка на сумата на очакваните разходи по натрупващите се компенсирани отпуски, която се очаква да бъде изплатена като резултат от неизползваното право на натрупан отпуск. В оценката се включват приблизителната преценка за сумите за самите възнаграждения и на вноските по задължителното обществено и здравно осигуряване, които работодателят дължи върху тези суми.

Дългосрочни доходи при пенсиониране

Планове с дефинирани вноски

Основно задължение на банката като работодател в България е да извършва задължително осигуряване на наетия си персонал за фонд "Пенсии", допълнително задължително пенсионно осигуряване (ДЗПО), фонд "Общо заболяване и майчинство" (ОЗМ), фонд "Безработица", фонд "Трудова злополука и професионална болест" (ТЗПБ), фонд "Гарантиране вземания на работниците и служителите" (ГВРС) и здравно осигуряване. Размерите на осигурителните вноски се утвърждават всяка година със Закона за бюджета на ДОО и Закона за бюджета на НЗОК за съответната година. Вноските се разпределят между работодателя и осигуреното лице в съответствие с правилата от Кодекса за социално осигуряване (КСО).

Тези осигурителни пенсионни планове, прилагани от банката в качеството ѝ на работодател, са планове с дефинирани вноски. При тях работодателят плаща месечно определени вноски в държавните фонд "Пенсии", фонд "ОЗМ", фонд "Безработица", фонд "ТЗПБ", както и в универсални и професионални пенсионни фондове - на база фиксирани по закон проценти и няма правно или конструктивно задължение да доплаща във фондовете бъдещи вноски в случаите, когато те нямат достатъчно средства да изплатят на съответните лица заработените от тях суми за периода на трудовия им стаж. Аналогични са и задълженията по отношение на здравното осигуряване.

Към банката няма създаден и функциониращ частен доброволен осигурителен фонд.

Дължимите от банката вноски по плановете с дефинирани вноски за социалното и здравно осигуряване се признават като текущ разход в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход (в печалбата или загубата), освен ако даден МСФО не изисква тази сума да се капитализира в себестойността на определен актив, и като текущо задължение в недисконтиран размер, заедно и в периода на полагане на труда и на начислението на съответните доходи на наетите лица, с които доходи вноските са свързани.

Планове с дефинирани доходи

Съгласно Кодекса на труда банката в качеството ѝ на работодател в България е задължена да изплаща на персонала при настъпване на пенсионна възраст обезщетение, което в зависимост от трудовия стаж в предприятието може да варира между 2 и 6 брутни работни заплати към датата на прекратяване на трудовото правоотношение. По своите характеристики тези схеми представляват нефондирани планове с дефинирани доходи.

Изчислението на размера на тези задължения налага участието на квалифицирани актюери, за да може да се определи тяхната сегашна стойност към датата на финансовия отчет, по която те се представят в отчета за финансовото състояние, а респективно изменението в стойността им, се представя в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход като: а) разходите за текущ и минал стаж, разходите за лихва и ефектите от съкращенията и урежданията се признават веднага, в периода, в който възникнат, и представят в текущата печалба или загуба, по статия „разходи за персонал”, а б) ефектите от последващите оценки на задълженията, които по същество представляват актюерски печалби и загуби, се признават веднага, в периода, в който възникнат, и се представят към другите компоненти на всеобхватния доход, в статията „последващи оценки на пенсионни планове с дефинирани доходи”. Актюерските печалби и загуби произтичат от промени в актюерските предположения и опита.

Към датата на всеки годишен финансов отчет банката назначава сертифицирани актюери, които издават доклад с техните изчисления относно дългосрочните му задължения към персонала за обезщетения при пенсиониране. За целта те прилагат кредитния метод на прогнозните единици. Сегашната стойност на задължението по дефинираните доходи се изчислява чрез дисконтиране на бъдещите парични потоци, които се очаква да бъдат изплатени в рамките на матуритета на това задължение и при използването на лихвените равнища на държавни дългосрочни облигации с подобен срок, котиращи в България, където функционира и самото банка.

Доходи при напускане

Съгласно местните разпоредби на трудовото и осигурително законодателство в България, банката като работодател има задължение да изплати при прекратяване на трудовия договор преди пенсиониране определени видове обезщетения.

Банката признава задължения към персонала по доходи при напускане преди настъпване на пенсионна възраст, когато е демонстриран обвързващ ангажимент, на база публично анонсиран план, вкл. за реструктуриране, да се прекрати трудовият договор със съответните лица без да има възможност да се отмени, или при формалното издаване на документите за доброволно напускане. Доходи при напускане, платими повече от 12 месеца, се дисконтират и представят в отчета за финансовото състояние по тяхната сегашна стойност.

2.21. Данъци върху печалбата

Текущите данъци върху печалбата на банката са определени в съответствие с изискванията на българското данъчно законодателство – Закона за корпоративното подоходно облагане. Номиналната данъчна ставка в България за 2017 г. е 10 % (2016 г.: 10%).

Отсрочените данъци върху печалбата се определят чрез прилагане на балансовия метод за определяне на задължението относно всички временни разлики на банката към датата на финансовия отчет, които съществуват между балансовите стойности и данъчните основи на отделните активи и пасиви.

Отсрочените данъчни пасиви се признават за всички облагаеми временни разлики, с изключение на тези, породили се от признаването на актив или пасив, който към датата на стопанската операция не е повлиял върху счетоводната и данъчната печалба/(загуба).

Отсрочените данъчни активи се признават за всички намаляеми временни разлики и за неизползаните данъчни загуби до степента, до която е вероятно те да се проявят обратно и да бъде генерирана в бъдеще достатъчна облагаема печалба или да се проявят облагаеми временни разлики, от които да могат да се приспаднат тези намаляеми разлики, с изключение на разликите, породили се от признаването на актив или пасив, който към датата на стопанската операция не е повлиял върху счетоводната и данъчната печалба/(загуба).

Балансовата стойност на всички отсрочени данъчни активи се преглежда на всяка дата на баланса и се редуцират до степента, до която е вероятно те да се проявят обратно и да се генерира достатъчно облагаема печалба или проявяващи се през същия период облагаеми временни разлики, с които те да могат да бъдат приспаднати или компенсирани.

Отсрочените данъци, свързани с обекти, които са отчетени като други компоненти на всеобхватния доход или капиталова позиция в отчет за финансовото състояние, също се

отчитат директно към съответния компонент на всеобхватния доход или балансовата капиталова позиция.

Отсрочените данъчни активи и пасиви се оценяват на база данъчните ставки и основи, които се очаква да се прилагат за периода и типа операции, през които активите се очаква да се реализират, а пасивите - да се уредят (погасят), на база данъчните закони, които са в сила или с голяма степен на сигурност се очаква да са в сила, и по данъчни ставки на държавата (РБългария), в чиято юрисдикция се очаква да се реализира съответният отсрочен актив или пасив.

Към 31.12.2017 г. отсрочените данъци върху печалбата на банката са оценени при ставка, валидна и за 2018 г., която е в размер на 10% (31.12.2016 г.: 10%).

2.22. Парични средства и парични еквиваленти

Паричните средства и еквиваленти за целите на отчета за паричните потоци се състоят от парични средства в брой, по разплащателни сметки в други банки, предоставени депозити на други банки - на виждане и/или с оригинален срок до 3 месеца, както и салда по сметките с Централната банка, които са свободни от всякакви ограничения.

2.23. Акционерен капитал и резерви

Банката е акционерно дружество и е задължено да регистрира в Търговския регистър определен размер на **акционерен капитал**, който да служи като обезпечение на вземанията на кредиторите на банката. Акционерите отговарят за задълженията на банката до размера на своето акционерно участие в капитала и могат да претендират връщане на това участие само в производство по ликвидация или несъстоятелност.

Акционерният капитал представлява неподлежащия на разпределение капитал на банката и е представен по номиналната стойност на издадените акции.

Банката е задължена да формира **Фонд Резервен (законов резерв)**, съгласно изискванията на Търговския закон от разпределение на печалбата (*Приложение 29*).

Резервът от преоценка по справедлива стойност на финансови активи на разположение за продажба е формиран от разликата между балансовата стойност на финансовите активи на разположение за продажба и техните справедливи стойности към датата на извършване на преоценката. Преоценъчният резерв се прехвърля към текущите печалби и загуби в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход, когато финансовите активи се продадат или при наличие на трайни и продължителни обезценки.

Дивиденди върху обикновените акции се признава като задължение и се намалява за сметка на натрупаните печалби, когато има решение на Общото събрание на акционерите.

2.24. Оценяване по справедлива стойност

Някои от активите и пасивите на банката се оценяват и представят на повтаряща се база и/или само оповестяват по справедлива стойност за целите на финансовото отчитане. Такива са:

а) за целите на оценката и представянето по справедлива стойност във финансовия отчет:

- ✓ *финансови инструменти* - ценни книжа на разположение за продажба.
- б) за целите на оповестяването по справедлива стойност във финансовия отчет:
  - ✓ *финансови инструменти* - ценни книжа, държани до падеж; вземания от банки; предоставени кредити и аванси на клиенти; задължения към банки и задължения към клиенти;
  - ✓ *нефинансови активи* - инвестиционните имоти; активи държани за продажба.

Справедливата стойност е цената, която би била получена при продажбата на даден актив или платена при прехвърлянето на пасив в обичайна сделка между независими пазарни участници на датата на оценяването. Справедливата стойност е изходяща цена и се базира на предположението, че операцията по продажбата ще се реализира или на основния пазар за този актив или пасив, или в случай на липса на основен пазар – на най-изгодния пазар за актива или пасива. Както определеният като основен, така и най-изгодният пазар са такива пазари, до които банката задължително има достъп.

Измерването на справедливата стойност се прави от позицията на предположенията и преценките, които биха направили потенциалните пазарни участници когато те биха определяли цената на съответния актив или пасив, като се допуска, че те биха действали за постигане на най-добра стопанска изгода от него за тях.

При измерването на справедливата стойност на нефинансови активи винаги изходната точка е предположението какво би било за пазарните участници най-доброто и най-ефективно възможно използване на дадения актив.

В банката са разработени вътрешни правила и процедури по измерването на справедливата стойност на различните видове активи и пасиви.

Банката прилага различни оценъчни техники, които биха били подходящи спрямо спецификата на съответните условия, и за които разполага с достатъчна база от входящи данни, като се стреми да използва в максимална степен наличната публично наблюдаема информация и респ. – да минимизира използването на ненаблюдаема информация.

Тя използва и трите допустими подхода, *пазарния, приходния и разходния подход*, като най-често прилаганите оценъчни техники са директни и/или коригирани котиран пазарни цени, пазарни аналози и дисконтирани парични потоци.

При наличие на активен пазар, банката използва директни котиран (некоригирани) цени за определяне на справедливата стойност на съответния финансов инструмент.

В случаите, когато пазарът за даден финансов инструмент не е активен, банката установява справедливата стойност, използвайки определена техника за оценка. Техниките за оценка включват използване на скорошни преки сделки между информирани, съгласни страни (ако има такива), справка с текущата справедлива стойност на други инструменти, които са сходни по същество, дисконтирани парични потоци и модели с цени на опции. Избраната техника за оценка използва максимално пазарните данни, разчита възможно най-малко на специфични за банката оценки, включва всички фактори, които участниците в пазара биха взели предвид при определянето на цена, и е съвместима с приетите икономически методологии за ценообразуване на финансови инструменти. Данните за техниките за оценка разумно представят пазарните очаквания и измервания за факторите на риск и доходност, присъщи на финансовия инструмент. Банката проверява техниките за оценка и тества

валидността им, използвайки цени от явни текущи пазарни транзакции със същия инструмент или основани на други налични явни пазарни данни.

Справедливите стойности отразяват кредитния риск на инструмента и включват корекции за отчитане на кредитния риск на банката и на отсрещната страна при необходимост. Оценките на справедливата стойност, получени от модели, се коригират според всички останали фактори, като ликвиден риск или несигурност на модела, до степента, в която според банката трето лице, участващо на пазара, би ги взело под внимание при оценяване на сделка.

Определянето на справедливата стойност на нефинансови активи се прилага периодично (ежегодно). При определяне на справедливата стойност на инвестиционните имоти за целите на оповестяване във финансовия отчет, банката използва експертната на външни независими лицензирани оценители. Изборът на оценители се прави на база следните критерии: прилагани професионални стандарти, професионален опит и познания; репутация и пазарен статус. Периодично се преценява необходимостта от ротация на външните оценители. Приложението на оценъчните подходи и техники, както и използваните входящи данни за всеки случай на измерване на справедлива стойност, са обект на задължително обсъждане и координиране между външните експерти-оценители и съответните отговорни лица на банката. Финалните оценки на справедливата стойност подлежат на одобрение от банката. Справедливата стойност на активите, държани за продажба е договорената продажна цена между банката и съответния купувач.

Справедливата стойност на всички активи и пасиви, които се оценяват и/или оповестяват във финансовите отчети по справедлива стойност, се категоризира в рамките на следната йерархия на справедливите стойности, а именно:

- Ниво 1 – Котирани (некоригирани) пазарни цени на активен пазар за идентични активи или пасиви;
- Ниво 2 – Оценъчни техники, при които се използват входящи данни, които са различни от директно котирани цени, но са пряко или косвено достъпни за наблюдение, вкл. когато котирани цени са обект на значителни корекции; и
- Ниво 3 – Оценъчни техники, при които се използват входящи данни, които в значителната си част са ненаблюдаеми.

Банката прилага справедлива стойност и от трите нива на йерархията.

За активите и пасивите, които се оценяват по справедлива стойност във финансовите отчети на повтаряема база, банката прави преценка към датата на всеки отчет дали е необходим трансфер в нивата на йерархия на справедливата стойност на даден актив или пасив в зависимост от разполагаемите и използваните към тази дата входящи данни.

За целите на оповестяванията на справедливата стойност, банката групира съответните си активи и пасиви на база тяхната същност, основни характеристики и рискове, както и на съответното йерархично ниво на справедливата стойност (*Приложение № 2.25.2.1 и Приложение № 2.25.2.2*).

2.25. Преценки от определящо значение при прилагане счетоводната политика на банката. Ключови приблизителни оценки и предположения с висока несигурност.

Обектите, които предполагат по-висока степен на субективна преценка или сложност или където предположенията и приблизителните счетоводни оценки са съществени за финансовия отчет, са оповестени както следва:

2.25.1. Загуби от обезценка на кредити и аванси

Към датата на всеки отчет банката извършва преглед на своите кредитни портфейли с цел да установи наличие и изчисли загубите от обезценката. При определяне на това дали да се признае загуба от обезценка в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход (печалбата или загубата за годината), ръководството на банката преценява дали са налице и какви са видимите индикатори и данни като обективни доказателства, които да посочват, че съществува измеримо намаление на очакваните парични потоци от кредитния портфейл като цяло, или респективно намаление, свързано с конкретен кредит от този портфейл. Такива индикатори и данни са тези, които посочват съществуването на неблагоприятна промяна във възможностите за плащане от страна на кредитополучателите от определена група или от конкретен кредитополучател, или наличие на национални, икономически или други условия, които са свързани с определен риск за дадена група/вид кредити. При анализа на рисковете от загуби от обезценка и несъбираемост кредитите се групират в рискови кредитни групи при три основни критерии: финансово състояние и финансови резултати, вкл. възможности за генериране на собствени парични потоци, проблеми в обслужването, вкл. просрочие на лихви и падежирани главници и предоставено обезпечение, като вид и възможност за реализация.

При определянето на схемата на бъдещите парични потоци, ръководството на банката използва приблизителни оценки, преценки и предположения на базата на историческия си опит за загуби от активи, които притежават сходни характеристики на кредитен риск (колективна обезценка). Аналогичен подход се използва и за оценка на ниво индивидуални кредити, като се взема предвид и качеството на обезпеченията (специфична обезценка). Методологията и използваните предположения, за извършване на приблизителна оценка на размера и времето на получаване на бъдещите парични потоци, се преглеждат редовно, за да се минимизират разликите между направената приблизителна оценка на загубите и размера на действителните загуби (*Приложение № 8*).

2.25.2. Определяне на справедлива стойност

2.25.2.1. Определяне на справедлива стойност на финансови инструменти

а) финансови инструменти, оценявани по справедлива стойност във финансовия отчет

Притежаваните от банката ценни книжа на разположение за продажба, представляващи: а) дългови ценни книжа с фиксирани или определяеми плащания и фиксирани матуритетни дати (държавните ценни книжа - облигации); б) корпоративни акции или дялове в капитала на други дружества и предприятия (малцинствено участие) и в) корпоративни облигации, се оценяват и представят в отчета за финансовото състояние по справедлива стойност (Ниво 1). Възприетата от банката политика на оценяване предвижда

определяне на средна цена между котировки „купува“ и „продава“ за последния работен ден от отчетния период (година), публикувани от международна информационна система в областта на финансовите инструменти, като се елиминират най-високата и най-ниската котировка (екстремни стойности).

б) финансовите инструменти, които не се оценяват по справедлива стойност във финансовия отчет

Банката категоризира финансовите инструменти, които не се оценяват по справедлива стойност във финансовия отчет, но за които се изисква оповестяване на справедливата стойност в следните категории: *парични средства и вземания от Централната банка; вземания от банки; предоставени кредити и аванси на клиенти; ценни книжа, държани до падеж; други финансови активи, задължения към банки, задължения към клиенти и други финансови пасиви*. Банката определя справедливата стойност на тези групи финансови активи и пасиви, като са използвани следните техники и предположения:

Парични средства и вземания от Централната банка

Тази позиция включва парични средства в брой и наличности по разплащателни сметки в БНБ, включително минимални задължителни резерви.

Справедливата стойност на паричните средства в брой съвпада изцяло с тяхната балансова и номинална стойност. За тази позиция, банката класифицира справедливата ѝ стойност в Ниво 1 от йерархията на справедливата стойност.

Справедливата стойност на наличностите по разплащателни сметки в БНБ, включително минималните задължителни резерви е близка или съвпада с балансовата (амортизираната) им стойност. Банката класифицира тези позиции в Ниво 2 от йерархията на справедливата стойност.

Вземания от банки

Вземанията от банки включват междубанкови депозити и ностро сметки.

Справедливата стойност на позициите с плаващ или фиксиран лихвен процент и оригинален матуритет до 3 месеца, съвпада или е близка с тяхната балансова (амортизирана) стойност.

Справедливата стойност на позициите с плаващ или фиксиран лихвен процент и оригинален матуритет над 3 месеца е определена чрез метода на дисконтираните парични потоци при прилагане на осреднени актуални лихвени проценти, котиран на паричния пазар за инструменти с подобен риск и матуритет.

Банката класифицира вземанията от банки в Ниво 2 от йерархията на справедливата стойност.

Предоставени кредити и аванси на клиенти

Предоставените кредити и аванси на клиенти са представени нетно, след приспадане на начислената обезценка. Определянето на справедливата стойност на кредитите и аванси

на *клиенти* се базира на оценъчни модели, като техники на дисконтирани парични потоци и е класифицирана от банката в Ниво 3 от йерархията на справедливата стойност.

Входящите данни за оценъчните техники включват очаквани парични потоци за живота на кредита и осредени лихвени нива за съответната срочност и валута, публикувани от БНБ. За кредити, класифицирани като загуба, банката признава за справедлива стойност дисконтираната балансова стойност на кредита.

Ценни книжа, държани до падеж

Справедливата стойност на *ценните книжа, държани до падеж*, представляващи дългови ценни книжа с фиксирани или определяеми плащания и фиксирани матуритетни дати (държавните ценни книжа – облигации и корпоративни облигации), се базира на осреднени пазарни котировки на активен пазар и е класифицирана в Ниво 1 от йерархията на справедливата стойност. Тя е определена от банката като средна цена между котировки „купува“ и „продава“ за последния работен ден от отчетния период (година), публикувани от международна информационна система в областта на финансовите инструменти, като са елиминирани най-високата и най-ниската котировка (екстремни стойности).

Други финансови активи

Другите финансови активи основно включват вземания по договор за наем и разплащания по картови транзакции.

Справедливата стойност на тези позиции съвпада или е близка с тяхната балансова (амортизирана) стойност, доколкото характерът им е краткосрочен.

Банката класифицира *другите финансови активи* в Ниво 3 от йерархията на справедливата стойност.

Задължения към банки

Задълженията към банки включват получени депозити и привлечени средства под формата на кредити.

Справедливата стойност на позициите с плаващ или фиксиран лихвен процент и оригинален матуритет до 3 месеца, съвпада или е близка с тяхната балансова (амортизирана) стойност.

Справедливата стойност на позициите с плаващ или фиксиран лихвен процент и оригинален матуритет над 3 месеца се базира на дисконтираните парични потоци при прилагане на осреднени лихвени проценти, котирани на паричния пазар за инструменти с подобен риск, валута и матуритет.

За тези активи банката класифицира справедливата им стойност в Ниво 2 от йерархията на справедливата стойност.

Задължения към клиенти

Задълженията към клиенти включват привлечени средства от физически, юридически

ТЪРГОВСКА БАНКА Д АД
ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ ИНДИВИДУАЛНИЯ ГОДИШЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ ЗА 2017 ГОДИНА

лица и общини под формата на срочни депозити и разплащателни сметки.

Справедливата стойност на позициите с плаващ или фиксиран лихвен процент и оригинален матуритет до 3 месеца, съвпада или е близка с тяхната балансова (амортизирана) стойност. Справедливата стойност на позициите с плаващ или фиксиран лихвен процент и оригинален матуритет над 3 месеца е изчислена чрез използване на техниката на дисконтираните парични потоци при прилагане на осреднени лихвени проценти за съответната срочност и валута, публикувани от БНБ.

За тези активи банката класифицира справедливата им стойност в Ниво 2 от йерархията на справедливата стойност.

Други финансови пасиви

Другите финансови пасиви основно включват преводи за изпълнение, гаранции по договор за цесии и акредитиви и начисления по приблизителни оценки.

Справедливата стойност на тези позиции съвпада или е близка с тяхната балансова (амортизирана) стойност, доколкото характерът им е краткосрочен.

Банката класифицира *другите финансови пасиви* в Ниво 3 от йерархията на справедливата стойност.

Таблицата по-долу представя балансовите и справедливите стойности на финансовите инструменти, включително нивата им в йерархията на справедливите стойности.

Към 31.12.2017 г.	Приложение	Балансова стойност					Справедлива стойност				
		Държани до падеж	Кредити и вземания	На разположение за продажба	Други	Общо	Ниво 1	Ниво 2	Ниво 3	Общо	
		BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000	
Финансови активи, оценявани по справедлива стойност											
	Ценни книжа на разположение за продажба	16	-	-	37,753	-	37,753	37,753	-	-	37,753
	Общо		-	-	37,753	-	37,753	37,753	-	-	37,753
Финансови активи, които не се оценяват по справедлива стойност											
	Парични средства и вземания от Централната банка	13	-	155,621	-	-	155,621	17,692	137,929	-	155,621
	Вземания от банки	14	-	38,386	-	-	38,386	-	38,386	-	38,386
	Предоставени кредити и аванси на клиенти	15	-	386,166	-	-	386,166	-	-	391,087	391,087
	Ценни книжа държани до падеж	17	80,641	-	-	-	80,641	84,954	-	-	84,954
	Други финансови активи	23	-	702	-	-	702	-	-	702	702
	Общо		80,641	580,875	-	-	661,516	102,646	176,315	391,789	670,750
Финансови пасиви, които не се оценяват по справедлива стойност											
	Задължения към банки	24	-	-	-	8,836	8,836	-	8,836	-	8,836
	Задължения към клиенти	25	-	-	-	640,346	640,346	-	642,195	-	642,195
	Други финансови пасиви	28	-	-	-	3,885	3,885	-	-	3,885	3,885
	Общо		-	-	-	653,067	653,067	-	651,031	3,885	654,916

ТЪРГОВСКА БАНКА Д АД
ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ ИНДИВИДУАЛНИЯ ГОДИШЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ ЗА 2017 ГОДИНА

Към 31.12.2016 г.	Приложение	Балансова стойност					Справедлива стойност			
		Държани до падеж	Кредити и вземания	На разположение за продажба	Други	Общо	Ниво 1	Ниво 2	Ниво 3	Общо
		BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000
Финансови активи, оценявани по справедлива стойност										
Ценни книжа на разположение за продажба	16	-	-	40,871	-	40,871	40,871	-	-	40,871
яОбщо		-	-	40,871	-	40,871	40,871	-	-	40,871
Финансови активи, които не се оценяват по справедлива стойност										
Парични средства и вземания от Централната банка	13	-	132,492	-	-	132,492	17,267	115,225	-	132,492
Вземания от банки	14	-	45,966	-	-	45,966	-	45,966	-	45,966
Предоставени кредити и аванси на клиенти	15	-	356,854	-	-	356,854	-	-	358,862	358,862
Ценни книжа държани до падеж	17	96,871	-	-	-	96,871	102,026	-	-	102,026
Други финансови активи	23	-	741	-	-	741	-	-	741	741
Общо		97,871	536,053	-	-	632,924	119,293	161,191	359,603	640,087
Финансови пасиви, които не се оценяват по справедлива стойност										
Задължения към банки	24	-	-	-	10,014	10,014	-	10,014	-	10,014
Задължения към клиенти	25	-	-	-	620,767	620,767	-	620,735	-	620,735
Други финансови пасиви	28	-	-	-	1,483	1,483	-	-	1,483	1,483
Общо		-	-	-	632,264	632,264	-	630,749	1,483	632,232

2.25.2.2. Определяне на справедливата стойност на нефинансови активи

а) справедлива стойност на активи, държани за продажба

Справедливата стойност на активите, държани за продажба е определена от банката на база очаквана продажна цена на съответните активи, за които съществува висока степен на сигурност, че те ще бъдат реализирани в краткосрочен период (до 1 година). Активите за продажба са категоризирани в Ниво 3 от йерархията на справедливата стойност.

б) справедлива стойност на инвестиционни имоти

Справедливата стойност на инвестиционните имоти е изчислена със съдействието на външни за банката, независими лицензирани оценители. Категоризирана е като справедлива стойност от Ниво 3 на база входящите данни за използваната техника за оценяване. Определената справедлива стойност представлява сумата на претеглените стойности в резултат на прилагането на отделни методи за оценка. Използвани са следните техники и методи на оценка: пазарен подход, приходен подход и разходен подход. Значимите ненаблюдаеми входящи данни при определянето на справедливата стойност на инвестиционните имоти включват: разходи за стопанисване на имота, определен като процент от brutния му годишен приход; норма на възвръщаемост на приходите от имота; коригиращи коефициенти по отношение на аналогични пазарни сделки.

Таблицата по-долу представя балансовите и справедливите стойности на нефинансовите активи, класифицирани в ниво 3 от йерархията на справедливите стойности:

Нефинансови активи	Приложение	Балансова стойност	Справедлива стойност	Балансова стойност	Справедлива стойност
		Ниво 3		Ниво 3	
		31.12.2017 BGN '000	31.12.2017 BGN '000	31.12.2016 BGN '000	31.12.2016 BGN '000
Инвестиционни имоти	19	13,001	18,052	15,475	16,719
Общо		13,001	18,052	15,475	16,719

2.25.3. Актюерски изчисления

За определянето на сегашната стойност на дългосрочните задължения към персонала при пенсиониране са използвани актюерски тип изчисления, базирани на предположения за смъртност, темп на текучество на персонала, бъдещо ниво на работни заплати и дисконтов фактор, които ръководството е приело за разумни и адекватни за банката (*Приложение № 28*).

2.26. Доверени активи на отговорно пазене

Банката съхранява активи от името на клиентите си в качеството си на инвестиционен посредник. Такива активи не се признават в отчета за финансовото състояние, защото те не представляват актив на Банката.

2.27. Потенциални ефекти от стартиране прилагането на новия МСФО 9 Финансови инструменти

Банката стартира приложението на новия стандарт на датата на влизането му в сила – 1 януари 2018 г., като е възприела подхода на модифицирана ретроспекция, без извършване преизчисление на сравнителната информация за 2017 г.

През цялата 2017 г., Банката продължи работата по специално организирания проект за внедряване на МСФО 9, започнат още през 2016 г. Направен е предварителен детайлен анализ на очакваните ефекти от прилагането на МСФО 9 в трите му основни аспекта, а именно – класификация и оценяване, обезценка и хеджиране. Оценката е направена на база информация, която е налична до края на 31.12.2017 г., но работата по проекта все още е в процес на довършване, критично обмисляне на резултатите, повторно преизчисление и проверки на изчисленията и ключовите допускания. Поради това, след финализирането на проекта е възможно крайната оценка на ефектите да бъдат по-различни.

През 2017 г. във връзка с проекта по въвеждането на новия МСФО 9 Банката е предприела следните действия:

Класификация и оценяване

Банката е разработила нов документ „*Политика за класификация и оценка на финансовите инструменти*” в съответствие с изискванията и правилата на МСФО9. Политиката представлява рамка за:

a. определяне на вътрешни бизнес модели за управление на финансови активи;

Банката оценява прилаганите бизнес модели на ниво група от активи, които се управляват по един и същи начин за постигане на заложените конкретни бизнес цели, споделят общи рискови характеристики и представянето им се наблюдава общо от ръководството на портфейлна основа. Оценката на бизнес модела се базира на прогнозни сценарии и отразява очакванията на ръководството за начина на реализация на паричните потоци от финансовите активи, управлявани в съответния бизнес модел. Политиката предвижда извършване на последващи тестове по отношение представянето на първоначално дефинираните бизнес модели и при необходимост - се допуска адекватна промяна в следващи периоди.

b. анализ и оценка на характеристиките на договорните парични потоци на финансовите инструменти;

Установяването на характеристиките на договорните парични потоци е вторият фактор, определящ класификацията и оценката на финансовите активи. Анализът се извършва на ниво финансов инструмент и има за цел да установи доколко договорните парични потоци представляват единствено плащания по главница и лихва върху главницата за срока на инструмента. За стандартизирани продукти анализът се извършва на портфейлно ниво. Процесът на анализ се обозначава като т.н. „тест на паричните потоци - SPPI“ (само плащания по отношение на главница и лихви). При основно кредитно споразумение, най-важните елементи, които определят лихвата са възнаградението за стойността на парите във времето и за кредитния риск, но лихвата може да включва възнаграждение за покриване и на други основни рискове, свързани с държането на финансов актив за определено време. При анализа Банката прилага и определени преценки и отчита различни съотносими фактори като валутата на плащанията, периода на определяне и плащане на лихвата и други.

c. дефинира подходите за първоначалната им класификация и последващо оценяване.

В резултат на предварителния анализ по време на изпълнението на проекта, Банката е формирала заключение, че въвеждането на МСФО 9 не би довело до съществени промени и трансфери по отношение класификацията и съответно - в оценяването на финансовите й инструменти спрямо досега прилаганата политика.

Финансовите активи, които до момента са класифицирани в групи с оценки по справедлива стойност, ще продължат да се отчитат така и след стартиране прилагане на МСФО 9 като:

- Банката няма класифицирани досега финансови активи, отчитани и оценявани „по справедлива стойност през печалбата или загубата“;
- Дълговите инструменти, класифицирани като финансови активи „на разположение за продажба“, ще бъдат класифицирани и отчитани впоследствие в групата „по справедлива стойност през друг всеобхватен доход, тъй като се очаква те да бъдат държани както за събиране на парични потоци, така и за продажба с цел осигуряване на текуща ликвидност.
- Капиталовите инструменти, класифицирани и отчитани като финансови активи „на разположение за продажба“, Банката предвижда да избере опцията за

представяне по справедлива стойност в друг всеобхватен доход при първоначалното прилагане на стандарта.

Кредитите и аванси от клиенти Банката управлява в бизнес модел с цел събиране на договорните парични потоци. За целите на въвеждането на МСФО по проекта е направен анализ на договорните характеристики на различните кредитни продукти и договори. Заключението е, че кредитите и другите вземания от клиенти отговарят на изискванията за оценяване по амортизирана стойност, поради което не се налага рекласификация при първоначалното прилагане на МСФО 9. Аналогични са заключенията за вземанията от банки и дългови инструменти, отчитани по амортизирана стойност.

Обезценка

За целите на прилагане на изискванията и правилата за обезценка на финансови активи съгласно новия МСФО 9 е разработен нов документ „*Политика за обезценка на промени в кредитно качество, определяне на очаквани кредитни загуби, съгласно МСФО 9 и категоризиране на рисковите експозиции, съгласно Регламент(ЕС)№575/2013*“. Политиката представлява рамка за определяне на:

а. Очаквани кредитни загуби за 12 месеца или за целия срок на финансовия инструмент

Очаквани кредитни загуби (ECL) се признават на база вероятността от неизпълнение през целия срок на финансовия инструмент, освен ако кредитният риск след първоначално признаване не се е изменил съществено, при което се отчитат очаквани кредитни загуби за 12 месеца. Очакваните кредитни загуби за 12 месеца представляват частта от общия размер на кредитните загуби за срока на инструмента, вследствие на неизпълнение, което е възможно да настъпи в рамките на 12 месеца след отчетната дата.

б. Подход и модели за обезценка на финансовите активи – на колективна и индивидуална база

Параметрите, които влияят върху размера на очакваните кредитни загуби (ECL) се определят на колективна или индивидуална база, в зависимост от вида и характера на съответните финансови инструменти. Банката определя ECL на индивидуална база за всички инструменти, чиято рискова класификация е фаза 3 по смисъла на МСФО9, за инвестиции в дългови ценни книжа, за експозиции към банки като краткосрочни вземания от банки, средства блокирани като обезпечения по репо сделки и други подобни. На колективна база се оценяват очаквани кредитни загуби за кредити, групирани в портфейли на база общи продуктови характеристики. Основните параметри, които се отчитат в преценката за обособяване на „еднотипни“ портфейли са:

- Съпоставимост на продуктови и/или рискови параметри;
- Вътрешна клиентска сегментация, определена в зависимост от размера на исканото финансиране и генерираните годишни приходи от продажби;
- Начин на погасяване и вид обезпеченост;
- Размер на обща експозиция на един клиент.

Портфейлният подход се прилага и за експозиции с рискова класификация във фаза 1 или фаза 2.

с. Критерии за оценка на завишен кредитен риск

За целите на определяне на загубите от обезценка, Банката съпоставя нивата на кредитен риск и тяхната промяна към края на съответния отчетен период, т.е. вероятността от настъпване на неизпълнение към датата на отчета и към датата на първоначално признаване на актива. В случаите на кредитни ангажименти, преценката се отнася до вероятността да настъпи неизпълнение по кредита, за който се отнасят, а в случаите на финансови гаранции, до вероятността длъжникът по гаранцията да изпадне в неизпълнение по договора. Анализът на промените се извършва на базата на цялата налична уместна информация, която е достъпна за Банката и която може да бъде обоснована, без влагане на излишни ресурси. Тази информация включва:

- исторически данни за представянето и поведението на определени финансови инструменти или други финансови инструменти с подобни рискови характеристики,
- данни относно текущото представяне и поведение на разглежданите инструменти – допуснати брой дни в просрочие
- обосновани предположения и допускания, които се очаква в бъдеще да повлияят върху кредитния риск на разглежданите активи.

d. Рискава класификация според кредитното качество на финансовите активи

Анализът на промените в кредитното качество на финансовите активи спрямо първоначалното им признаване определя рисковата им класификация в три основни фази, както и последващо признаване на тяхна обезценка:

- *Фаза 1 (редовни експозиции)* – класифицират се финансови активи без индикация за увеличение на кредитния риск спрямо първоначалната оценка. Банката признава 12-месечни ECL за финансови активи, класифицирани във Фаза 1. Приходите от лихви се признават на база на ефективния лихвен процент върху брутната балансова стойност на инструмента;
- *Фаза 2 (експозиции с нарушено обслужване)* – класифицират се финансови активи със завишен кредитен риск, но без обективни доказателства за обезценка като основания за понасяне на загуби (експозицията не е в неизпълнение). Банката признава ECL за целия срок на инструмента при класификация във Фаза 2. Приходите от лихви се признават на база на ефективния лихвен процент върху брутната балансова стойност на инструмента;
- *Фаза 3 (експозиции с кредитна обезценка)* – класифицират се финансови активи със завишен кредитен риск и с обективни доказателства за наличие на обезценка (експозиции за които е налице „неизпълнение“). Банката признава очаквани и понесени кредитни загуби за целия срок на инструмента при класификация във Фаза 3. Приходите от лихви се признават на база на ефективния лихвен процент върху амортизираната стойност на инструмента, т.е. след приспадане на коректива за загуби.

е. Определяне и моделиране на рискови параметри

Основните рискови параметри, влияещи върху размера на ECL са:

- *Вероятност от неизпълнение (PD)*, която представлява вероятността даден контрагент да не изпълни договорните клаузи, свързани с изплащане на дълга. За всеки отделен портфейл при колективно оценявани експозиции, Банката поддържа историческа информация за миграцията на експозициите от Фаза1/Фаза 2 към Фаза 3 („неизпълнение“).

Стойността на 12М PD първо се определя въз основа на наблюдаваните темпове на влошаване и се изчислява като подвижна средна стойност (moving average) за период, който обхваща минимум 3 години. Банката допълнително извършва корекция на изчислените исторически стойности на 12м PD с цел отразяване на текущите или очаквани икономически условия, които могат да се различават от тези през анализирания исторически периоди. Използваните от Банката макроикономически показатели включват: брутен вътрешен продукт (БВП), процент безработица, хармонизиран индекс на потребителските цени, индекс на цените на жилища, общ доход на глава от населението.

- *Експозиция при неизпълнение (EAD)* представлява потенциалният размер на експозицията към момента на неизпълнение. Размерът на експозицията при неизпълнение се определя в зависимост от типа на кредита, като се отчитат както сумата на дълга, така и договорените неусвоени суми според очакването за бъдещо усвояване.

- *Загуба при неизпълнение (LGD)* – съотношение на загуба по експозицията, дължаща се на неизпълнение на контрагента, към размера на експозицията при неизпълнение.

За определяне на параметъра LGD Банката изчислява потенциалната загуба, която би възникнала, ако дадена експозиция премине в неизпълнение и единствения източник за събиране на вземането е реализацията на обезпеченията. За Фази 1 и 2, средната стойност на LGD се изчислява на база тригодишен период за кредитните експозиции на Банката. За Фаза3, загубата се измерва като разлика между размера на експозицията при неизпълнение (EAD) и реализируемата стойност на обезпечението и се представя като процент от EAD. Параметърът LGD се определя индивидуално за всяка експозиция, която се намира във Фаза 3 в кредитния портфейл, в зависимост от обезпечението по нея и независимо от това дали оценката на вероятността от неизпълнение се извършва на индивидуална или колективна основа

ф. Методи за изчисляване и представяне на очаквани кредитни загуби по видове финансови активи

Оценката на очакваните кредитни загуби е усреднена величина, претеглена за вероятността от неизпълнение през живота на конкретния инструмент чрез оценяване обхвата на възможните резултати. Кредитните загуби представляват настоящата стойност на разликата между паричните потоци, дължими по договора, и паричните потоци, които Банката реално очаква да получи, като отчита сумите и кога във времето очаква да бъдат получени те. При оценката на очакваните парични потоци се вземат предвид и потоците от реализация на обезпеченията и други кредитни улеснения, които са неделима част от договора. За целите на определяне на очакваните кредитни загуби, разликата между договорни и очаквани парични потоци се дисконтира с първоначалния ефективен лихвен процент по сделката или коригирания за кредитни загуби ефективен лихвен процент за закупени или първоначално създадени финансови активи с кредитна обезценка. Загубите от

обезценка на финансови активи се признават в печалбата и загубата и респ. в корективна сметка за отчитане на натрупани обезценки, като:

- За финансови активи, отчитани по амортизирана стойност, натрупаният коректив намалява балансовата стойност на инструмента в отчета за финансовото състояние.
- За дългови инструменти, отчитани по справедлива стойност в друг всеобхватен доход, очакваната кредитна загуба е част от негативната промяна в справедливата стойност, дължаща се на увеличен кредитен риск. Тези активи продължават да се представят по справедлива стойност в отчета за финансовото състояние, като натрупаният коректив не намалява балансовата стойност на инструмента, а се признава в друг всеобхватен доход като коректив на преоценъчния резерв за съответния инструмент. При последващо отписване на инструмента, натрупаният преоценъчен резерв, коригиран с натрупаната сума на коректива се признава в печалбата и загубата за съответния период.

Изискванията на МСФО 9 относно всичките финансови активи, отчитани по амортизирана стойност или по справедлива стойност в друг всеобхватен доход, включително финансови гаранции и неусвоени кредитни ангажименти, са Банката да признае очаквани кредитни загуби за 12 месеца или за целия срок на инструмента, в зависимост от промяната в кредитния риск, спрямо първоначалното признаване на актива.

Капиталовите инструменти не са обект за самостоятелно тестване за кредитна обезценка по смисъла на новия МСФО 9. Това е съществена промяна в модела за оценяване на кредитни загуби. За Банката не се очаква тя да окаже по-значителен ефект при първоначалното прилагане на стандарта.

Прогнозният първоначален ефект, изчислен към 31 декември 2017 г. върху отчета за финансовото състояние и собствения капитал на Банката, е обобщен в следващата таблица:

	01.01.2018
	BGN'000
Вземания от банки	(8)
Предоставени кредити и аванси на клиенти	(1,147)
Инвестиции в дългови инструменти по амортизирана стойност	-
Ефект върху <i>Общо активи</i>	(1,155)
Провизии	-
Ефект върху <i>Общо пасиви</i>	-
Неразпределена печалба	(1,233)
Коректив за загуби от обезценка на финансови активи по справедлива стойност в друг всеобхватен доход	78
Ефект върху <i>Общо собствен капитал и пасиви</i>	(1,155)

Хеджиране

Банката не отчита активни финансови инструменти, за които е определено хеджиращо взаимоотношение, поради което, при първоначалното прилагане на изискванията за отчитане на хеджирането съгласно МСФО 9 няма да окаже влияние върху показателите във финансовите й отчети.

3. ОПОВЕСТЯВАНЕ НА ПОЛИТИКИТЕ ПО УПРАВЛЕНИЕ НА РИСКА

В хода на обичайната си стопанска дейност банката е изложена на различни финансови рискове, най-важните от които са: кредитен риск, пазарен риск (включващ лихвен и валутен риск) и ликвиден риск. Общото управление на риска е фокусирано върху трудностите на прогнозиране на финансовите пазари и за постигане минимизиране на потенциалните отрицателни ефекти, които могат да се отразят върху финансовите резултати и състояние на банката. Текущо финансовите рискове се идентифицират, измерват и наблюдават с помощта на различни контролни механизми, въведени, за да се определят адекватни цени на банковите услуги и видовете продукти и на привлечените от нея средства на клиенти, както и да се оценят адекватно пазарните обстоятелства на правените от нея инвестиции и формите на поддържане на свободните ликвидни средства, без да се допуска неоправдана концентрация на даден риск. Банката управлява своите търговски операции според вида риск и на базата на различните категории притежавани търговски инструменти.

Структура за управление на рисковете

Основните звена, които са отговорни пряко за управление на рисковете в банката са следните:

Надзорен съвет – извършва общ надзор върху управлението на рисковете в това число, изпълняващ и функциите на комитет по риска;

Управителен съвет – отговаря за общият подход за управление на рисковете и одобрява стратегиите и принципите за управление на рисковете;

Комитет за управление на активите и пасивите – анализира текущото състояние на активите и пасивите на банката, наблюдава рисковете свързани с управление на ликвидността, пазарен, лихвен и валутен риск на банката и пазара на финансови инструменти и предлага конкретни мерки в случай на отклонение от приетите лимити;

Кредитен комитет и Провизионен съвет – текущ анализ на кредитните сделки от гледна точка на управление на кредитния риск;

Комисия за оценка на рискови събития - взема решения за окончателно регистриране на настъпили събития, извършва оценка на загубите, анализира регистрираните данни.

Изпълнителни директори – осъществяват оперативен контрол на всички банкови операции от гледна точка спазване и текущо поддържане на определените лимити за конкретните видове риск;

Централната банка осъществява допълнителен надзор върху управлението на рисковете в банката чрез изискване на периодични отчети и последващ контрол по спазването на нормативно определените максимални нива за експозиция към определени видове рискове.

Измерване и управление на основните рискове

Ръководството на банката е приело различни вътрешни правила и методики за измерване на рисковете, които са основани на статистически модели или на исторически опит.

Контролът и управлението на рисковете е структуриран основно на базата на лимити по видове операции. Тези лимити рефлектират върху стратегията на банката и пазарната ѝ

позиция, както и нивото на конкретния риск, който банката определя като приемлив за нейните операции.

Периодично се изготвят отчети за конкретните видове риск за извършване на последващ анализ и евентуална корекция на определените вече лимити по отделни видове операции и сделки.

3.1.Кредитен риск

Кредитен риск е рискът, при който клиентите/контрагентите няма да бъдат в състояние да изплатят изцяло дължимите на банката суми в предвидения срок.

Управлението на специфичния кредитен риск се осъществява от Провизионния съвет на банката и се наблюдава от Управителния съвет. Функцията по управление на кредитния риск осигурява прилагането на подходяща политика и съответствието на тази политика със свързаните процедури и контроли за текущо наблюдение на всеки вид кредитна експозиция.

Кредити и вземания

Рисковата експозиция на кредитния портфейл се управлява чрез редовен анализ на способността на кредитополучателите да спазват задълженията си по плащане на дължимите главници и лихви и чрез механизмите на определяне на подходящи кредитни ограничения. Кредитният риск се намалява частично и чрез получаване на различни видове обезпечения.

Процесът по наблюдение и преглед на качеството на кредитния портфейл е дефиниран в Инструкцията за провеждане на периодичен (тримесечен) мониторинг в банката. Този мониторинг има за цел да установи дали са налице изменения в дейността и статуса на бизнес клиентите и доколко се спазват заложените изисквания при одобрението на сделката.

Прегледът на качеството на кредитния портфейл се осъществява на месечна база. При установяване на нарушения в договорените плащания се изисква допълнителна информация и се анализират причините, довели до забавата. Клиентите на банката са категоризирани в четири вътрешно рискови групи – редовени, под наблюдение, необслужвани и загуба. Прави се оценка на загубите от обезценка на база получени доклади от бизнес звената, в чийто портфейл се управляват сделките с клиента и съгласно методика за определяне на приблизителна оценка на загуба при очакваните парични потоци и определяне на процент за колективна обезценка на портфейлна основа, се определя месечната обезценка на кредитния портфейл. Допълнителните критерии, които банката прилага при определяне на обезценка на индивидуална основа са регламентирани в три основни категории: а) закъснения на клиента/членовете на групата в банката; б) финансово състояние на клиента/членовете на групата в банката и в) правни действия срещу клиента.

Предоговорените кредити са тези кредити, които са предоговорени по молба и инициатива на клиента и обичайно се дължат на промени, предизвикани от изменения в преобладаващите пазарни условия. Това може да включва промяна на условията по кредита, без това да доведе до отстъпки, които в други случаи банката не би направила и които не са продиктувани от влошаване на финансовото състояние на длъжника. Ръководството постоянно наблюдава предоговорените кредити, за да се гарантира, че всички критерии са изпълнени и че има вероятност бъдещите плащания да не се просрочват. Кредитите

продължават да бъдат обект на индивидуална или колективна обезценка. След като условията са предоговорени, всяка обезценка се изчислява, като се използва оригиналният ефективен лихвен процент, както е изчислен преди промяната на условията. След предоговарянето на кредитите, те се категоризират в класификационната рискова група, към която са принадлежали преди предоговарянето.

Една експозиция се счита за реструктурирана, когато банката прави отстъпка от своя страна в полза на длъжник, който изпитва или предстои да изпита затруднения при изпълнението на своите финансови задължения. Отстъпка от страна на банката означава едно от следните действия: а) промени на предишните условия на договора, които се счита, че длъжникът няма да може да спазва поради финансовите си затруднения, водещи до неспособност за обслужване на дълга; б) частично или цялостно рефинансиране на договора за проблемния дълг; в) предходните условия на договора са така променени, че изменените условия на договора са в полза на длъжника и са по-благоприятни в сравнение с тези, които други длъжници на банката със сходен рисков профил биха получили към дадения момент; и г) изменение, включващо погасявания чрез влизане във владение на обезпечение.

Реструктурираните кредити са обект на индивидуална или колективна обезценка. За целите на изчисленията на индивидуалната обезценка се използва оригиналният ефективен лихвен процент по кредита. След реструктурирането тези кредити се категоризират в класификационната рискова група, към която са принадлежали преди реструктурирането.

Класифицирането като реструктуриран кредит се преустановява, когато е изпълнено всяко едно от следните условия: а) договорът е обслужван, включително когато е бил прекласифициран от „необслужван“, но вече са налице условия, които показват, че не следва да се счита за „необслужван“ ; б) изтекъл е минималният двегодишен изпитателен срок от датата, на която е счетено, че реструктурираната експозиция е обслужвана; и в) поне през половината от изпитателния срок са били извършвани редовни плащания на суми, които не са незначителни по размер.

Банката се стреми да използва обезпечения, като форма за намаление и управление на рисковете, свързани с финансовите активи. Обезпеченията могат да бъдат под формата на парични средства, ценни книжа, акредитиви, гаранции, недвижими имоти, вземания, материални запаси, други нефинансови активи. Обезпеченията първоначално се оценяват по справедлива стойност - при сключване на договора, и като последващо се актуализира тяхната оценка - на револвиращ принцип. Доколкото е възможно, банката използва пазарни данни за оценяване на финансовите активи, държани като обезпечение. Други финансови активи, на които пазарната стойност не може да се определи, се оценяват с помощта на модели. Нефинансовите обезпечения, като недвижими имоти, се признават въз основа на оценките, предоставени от независими оценители.

Кредитни ангажименти

Основната цел на инструментите под формата на гаранции и акредитиви е да се осигурят средства на клиента, съобразно появата на необходимост от тях. Гаранции и акредитиви, представляващи неотменяем ангажимент, че банката ще извърши плащания в случай, че клиент не може да изпълни задълженията си към трета страна, и носят същия кредитен риск, както и кредитите. Документарните и търговски акредитиви, представляващи

ТЪРГОВСКА БАНКА Д АД
ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ ИНДИВИДУАЛНИЯ ГОДИШЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ ЗА 2017 ГОДИНА

писмено поемане на задължения от банката от името на клиент, оторизират трето лице да получи средства до определена сума при спазване на определени условия. Те са обезпечени с определено количество стоки, поради което са с по-нисък риск от прякото кредитиране.

Неусвоените средства по одобрени кредитни споразумения под формата на кредити, гаранции или акредитиви представляват ангажименти на банката. По отношение на кредитния риск банката е потенциално изложена на загуба в размер на общата сума на неусвоените кредити. Вероятният размер на загубата, обаче е по-нисък от всички неусвоени средства, тъй като повечето от този тип ангажименти предполагат изисквания за поддържане на определени кредитни стандарти от страна на клиента. Банката текущо следи сроковете за усвояване на кредитите, тъй като по-дългосрочните задължения обикновено са с по-висока степен на кредитен риск от краткосрочните.

Дългови ценни книжа

За управление на риска на експозициите по дългови ценни книжа банката използва рейтинги от агенции за външна кредитна оценка като Standard&Poor's, Moodys, Fitch. При липса на официални рейтинги се използва методика за оценка на финансовото състояние на банките-контрагенти. Методиката се базира на критериите за оценка, използвани в модела CAMELOS и на извеждане и анализиране на минимум от данни за оценяваната банка.

Максимална експозиция на кредитен риск

Експозицията към кредитен риск, произтичащи от финансови активи, признати в отчета за финансовото състояние е както следва:

Финансови активи	31.12.2017	31.12.2016
	BGN '000	BGN '000
Парични средства и вземания от Централната Банка	155,621	132,492
Вземания от банки	38,386	45,966
Предоставени кредити и аванси на клиенти	386,166	356,854
Ценни книжа държани до падеж	80,641	96,871
Ценни книжа на разположение и за продажба	37,753	40,871
Други финансови активи	702	741
Общо финансови активи	699,269	673,795

Експозицията към кредитен риск, произтичащ от условни ангажименти, отчетени задбалансово е както следва:

	31.12.2017	31.12.2016
	BGN '000	BGN '000
Банкови гаранции и акредитиви	47,341	52,933
Неусвоен размер на разрешени кредити	48,388	60,502
	95,729	103,434
Максимален кредитен риск	794,998	777,229

ТЪРГОВСКА БАНКА Д АД
ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ ИНДИВИДУАЛНИЯ ГОДИШЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ ЗА 2017 ГОДИНА

Към 31 декември максималната експозиция към кредитен риск, покритието на максималната кредитна експозиция с приетите от банката обезпечения, оценени по справедлива стойност и нетната експозиция към кредитен риск по видове финансови активи, са представени както следва:

31.12.2017 г.	Максимална експозиция към кредитен риск	Покритие на максималната кредитна експозиция с приетите от банката обезпечения, оценени по справедлива стойност				Нетна експозиция към кредитен риск
		Парични средства	Недвижими имоти	Други приемливи обезпечения	Общо приемливи обезпечения	
	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000
Парични средства и вземания от Централната Банка	155,621	-	-	-	-	155,621
Вземания от банки	38,386	-	-	-	-	38,386
Предоставени кредити и аванси на клиенти	386,166	4,471	266,594	7,619	278,684	107,482
Ценни книжа на разположение и за продажба	37,753	-	-	-	-	37,753
Ценни книжа държани до падеж	80,641	-	-	-	-	80,641
Други финансови активи	702	-	-	-	-	702
Общо	699,269	4,471	266,594	7,619	278,684	420,585

31.12.2016 г.	Максимална експозиция към кредитен риск	Покритие на максималната кредитна експозиция с приетите от банката обезпечения, оценени по справедлива стойност				Нетна експозиция към кредитен риск
		Парични средства	Недвижими имоти	Други приемливи обезпечения	Общо приемливи обезпечения	
	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000
Парични средства и вземания от Централната Банка	132,492	-	-	-	-	132,492
Вземания от банки	45,966	-	-	-	-	45,966
Предоставени кредити и аванси на клиенти	356,854	6,000	242,956	16,828	265,784	91,070
Ценни книжа на разположение и за продажба	40,871	-	-	-	-	40,871
Ценни книжа държани до падеж	96,871	-	-	-	-	96,871
Други финансови активи	741	-	-	-	-	741
Общо	673,795	6,000	242,956	16,828	265,784	408,011

Обезпечения

Банката приема като обезпечение различни видове недвижими имоти, като жилищни, търговски и административни, хотелски и др. имоти, както и в отделни случаи производствени сгради, незастроени парцели или земеделски земи. Стойността на ипотекирания имот в повечето случаи покрива изцяло размера на кредита. Приеманите обезпечения първоначално

ТЪРГОВСКА БАНКА Д АД
ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ ИНДИВИДУАЛНИЯ ГОДИШЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ ЗА 2017 ГОДИНА

се оценяват по текущата им ликвидационна стойност, която се определя от независими лицензирани оценители по утвърден от ръководството на банката списък или от вътрешни оценители на банката. При периодичните прегледи на състоянието на кредитите, се извършва и преоценка на приетото обезпечение по същия ред.

Другите обезпечения включват залози върху движимо имущество, поръчителство и записи на заповед. Банката изисква процентът на покритие при обезпеченията от вида поръчителство и запис на заповед да бъде 100%, докато залозите върху движимо имущество се приемат като допълнителни към основното обезпечение.

Таблицата по-долу представя справедливата стойност на *всички видове обезпечения*, държани от банката към 31 декември 2017 г. и към 31 декември 2016 г.

	Кредити и аванси на клиенти	
	31.12.2017 BGN '000	31.12.2016 BGN '000
По индивидуално и портфейлно провизирани кредити:		
Ипотеки върху недвижими имоти	216,439	112,493
Парични депозити	5,400	2,717
Други обезпечения	1,689,954	348,206
	1,911,793	463,416
По просрочени, но непровизирани кредити:		
Ипотеки върху недвижими имоти	22,686	57,521
Парични депозити	623	752
Други обезпечения	132,653	191,011
	155,962	249,284
По непросрочени и непровизирани кредити:		
Ипотеки върху недвижими имоти	54,483	402,095
Парични депозити	1,964	6,385
Други обезпечения	902,626	1,253,644
	959,073	1,662,124

Кредити и вземания

Вземания от банки

Таблицата по – долу представя вземанията от банки към 31.12.2017 г. и 31.12.2016 г., въз основа на рейтинга на контрагента, публикуван от рейтингова агенция Moody's.

	31.12.2017 BGN'000	31.12.2016 BGN'000
Aa1 до A3	12,767	8,278
Baа1 до Ba3	8	374
Без рейтинг	25,611	37,314
	38,386	45,966

ТЪРГОВСКА БАНКА Д АД
ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ ИНДИВИДУАЛНИЯ ГОДИШЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ ЗА 2017 ГОДИНА

Съгласно Регламент № 575/2013 на Европейския парламент на съвета от 26 юни 2013 година експозиции към банкови институции без присъдена кредитна оценка от призната агенция за външна кредитна оценка /АВКО/ се приравняват към степента на кредитно качество на съответното централно правителство на юрисдикцията – в конкретния случай Република България с кредитен рейтинг - Ваа2.

Предоставени кредити и аванси на клиенти

Таблицата по-долу представя информация за балансовата стойност на предоставените кредити и аванси, покритието на максималната кредитна експозиция с приетите от банката обезпечения, оценени по справедливата стойност и нетната експозиция към кредитен риск към 31 декември, разпределени съгласно вътрешно рисковите групи на банката:

31.12.2017 г.	Балансова стойност	Покритие на максималната кредитна експозиция с приетите от банката обезпечения, оценени по справедлива стойност				Нетна експозиция към кредитен риск
		<i>Парични средства</i>	<i>Недвижим и имоти</i>	<i>Други приемливи обезпечения</i>	<i>Общо приемливи обезпечения</i>	
	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000
Редовни експозиции	357,521	3,787	239,941	6,931	250,659	106,862
Експозиции под наблюдение	4,283	633	2,967	100	3,700	583
Необслужвани експозиции	7,200	-	7,012	150	7,162	38
Загуба	17,162	50	16,673	439	17,162	-
	386,166	4,470	266,593	7,620	278,683	107,483
<i>в т.ч.:</i>						
<i>Експозиции към предприятия</i>	329,136	3,670	231,483	7,488	242,641	86,496
<i>Експозиции към физически лица</i>	57,030	800	35,110	132	36,042	20,987
31.12.2016 г.	Балансова стойност	Покритие на максималната кредитна експозиция с приетите от банката обезпечения оценени по справедлива стойност				Нетна експозиция към кредитен риск
	BGN'000	<i>Парични средства</i>	<i>Недвижим и имоти</i>	<i>Други приемливи обезпечения</i>	<i>Общо приемливи обезпечения</i>	
Редовни експозиции	318,283	5,961	206,121	16,117	228,199	90,084
Експозиции под наблюдение	6,871	30	5,495	387	5,912	959
Необслужвани експозиции	11,865	-	11,833	5	11,838	27
Загуба	19,835	9	19,507	319	19,835	-
	356,854	6,000	242,956	16,828	265,784	91,070
<i>в т.ч.:</i>						
<i>Експозиции към предприятия</i>	311,098	5,103	216,584	16,828	238,515	72,583
<i>Експозиции към физически лица</i>	45,756	897	26,372	-	27,269	18,487

Кредитни експозиции към предприятия

Кредитните експозиции към предприятия са предмет на индивидуална кредитна оценка и тестване за обезценка. Кредитоспособността на дадено предприятие обикновено е най-подходящият показател за качеството на експозицията към него. Въпреки това, обезпечението осигурява допълнителна сигурност и банката изисква такова да бъде предоставено от клиентите си. Банката приема обезпечения във формата на първа по ред ипотека на недвижим имот, права върху всички техни активи, както и други гаранции и права на собственост.

Банката периодично анализира предоставените обезпечения от гледна точка на евентуални изменения в стойността им, дължащи се на промени в пазарната среда, нормативната уредба или вследствие разпоредителни действия на длъжника. В случай, че тези изменения водят до нарушаване на изискванията за достатъчност на обезпечението, банката изисква допълването му в определен срок.

Банката разглежда всички отделни случаи от страна на клиентите и преценява рисковете свързани с възможностите за предоговаряне на първоначалните условия по сключени договори при поискване от страна на контрагентите. Обичайно тези условия са свързани с: удължаване сроковете за усвояване на кредитите, поради нарушение в план-графика на строителните работи или инвестиционния проект, размера на отпуснатия кредит в посока на увеличение и респ. намаление, лихвените равнища, особено на заемите с променлив лихвен процент или погасителните планове от гледна точка размерите на конкретни погасителни вноски и отделните падежи, както и в отделни случаи – промени в приетото обезпечение.

Кредитни експозиции към физически лица

Жилищно ипотечно кредитиране

Таблицата по-долу представя кредитните експозиции по ипотечни кредити към клиенти – физически лица - в зависимост от стойността на коефициента loan-to-value (LTV). LTV се изчислява като съотношение от брутната стойност на кредита към стойността на обезпечението. В брутната стойност не се включва начислената обезценка. Оценката на обезпечението не включва бъдещи разходи за придобиването и реализацията на обезпечението. Стойността на обезпечението по жилищните ипотечни кредити се основава на стойността на обезпечението при възникване на кредита, обновена на база оценка на промените в цените на жилищата.

	31.12.2017	31.12.2016
	BGN '000	BGN '000
Loan to value (LTV) коефициент		
По-малко от 50%	4,226	3,203
Над 50% до 70%	7,306	6,114
Над 70% до 90%	13,884	9,543
Над 90% до 100%	2,537	1,582
Повече от 100%	318	318
Общо	28,271	20,760

ТЪРГОВСКА БАНКА Д АД
ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ ИНДИВИДУАЛНИЯ ГОДИШЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ ЗА 2017 ГОДИНА

Вътрешно рискови групи на предоставените заеми и аванси на клиенти

Таблицата по-долу представя информация за брутната и балансова стойност на предоставените кредити и аванси и начислената обезценка към 31 декември, разпределени по вътрешните рискови групи на банката и просрочия:

31.12.2017 г.	Непросрочени и непровизирани	Индивидуално провизирани	Портфейлно провизирани	Просрочени, но непровизирани	Общо
	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000
Редовни експозиции	107,750	-	249,586	2,937	360,273
Експозиции под наблюдение	743	620	-	3,066	4,429
Необслужвани	3,557	134	-	3,604	7,295
Загуба	331	46,692	-	6,043	53,066
<i>Обезценка</i>	-	(36,145)	(2,752)	-	(38,897)
Балансова стойност	112,381	11,301	246,834	15,650	386,166

31.12.2016 г.	Непросрочени и непровизирани	Индивидуално провизирани	Портфейлно провизирани	Просрочени, но непровизирани	Общо
	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000
Редовни експозиции	248,119	-	59,500	11,577	319,196
Експозиции под наблюдение	2,041	1,677	-	3,397	7,115
Необслужвани	3,695	6,683	-	2,921	13,299
Загуба	192	47,708	-	6,882	54,782
<i>Обезценка</i>	-	(36,625)	(913)	-	(37,538)
Балансова стойност	254,047	19,443	58,587	24,777	356,854

Балансовата стойност на *просрочените, но непровизирани кредити и аванси на клиенти* към 31 декември, разпределена по брой дни просрочие е както следва:

<i>Брой дни просрочие</i>	31.12.2017 BGN '000	31.12.2016 BGN '000
до 30 дни	4,103	12,682
30-60 дни	2,080	1,249
60-90 дни	2,075	1,044
90-180 дни	1,630	3,737
над 180 дни	5,762	6,065
Балансова стойност	15,650	24,777

Дългови ценни книжа

Ценни книжа на разположение за продажба

Таблицата по – долу представя балансовата стойност на ценните книжа на разположение за продажба, групирани спрямо рейтинга на съответната ценна книга, публикуван от рейтингова агенция Moody's към 31 декември 2017 г. и 31 декември 2016 г.:

	31.12.2017 BGN'000	31.12.2016 BGN'000
Аа1 до А3	1,958	3,908
Ваа1 до Ва3	30,875	32,214
Без рейтинг	4,920	4,749
	37,753	40,871

Ценни книжа държани до падеж

Ценните книжа, държани до падеж в размер на 80,641 х.лв. (31.12.2016 г.: 96,871 х.лв.) са с рейтинг Ваа2, определен спрямо рейтинга на съответната ценна книга, публикуван от рейтингова агенция Moody's.

Кредитен риск - концентрация

Ръководството на банката текущо следи кредитния риск от концентрация на финансовите активи по сектори на икономиката, а така също и по отделни контрагенти на база на утвърдени лимити. Те са определени, както следва:

✓ Общ лимит към банка-контрагент – определен на база официалния рейтинг на банката, присъден от международно призната агенция за кредитен рейтинг. Той включва лимити по следните видове сделки: депозитен лимит, форекс лимит, търговски/портфейлен лимит;

✓ Вътрешен рейтинг на страните и банките-контрагенти - определен на база разработената в банката „Методика за определяне на вътрешен рейтинг на страните и банките-контрагенти” чрез оценка на финансовото им състояние;

✓ Лимит за максимални експозиции към едно лице или икономически свързани лица - определя се по отношение на кредитните експозиции на клиенти - нефинансови институции по смисъла на чл. 395 от Регламент (ЕС) № 575/2013;

✓ Лимит по целеви отрасъл на кредитиране и основен предмет на дейност на кредитополучателите – определен на база анализ и констатации по отношение на специфичните отрасли, които „Търговска банка Д“ АД финансира съобразно стратегията си (състояние, перспективи, доходност, тенденции за развитие в краткосрочен и средносрочен план), и нивото на класифицираните кредити за съответния целеви отрасъл и съответният основен предмет на дейност на кредитополучателя;

✓ Лимити по срочност – определени на база анализ и констатации относно статистически данни на БНБ за разпределение на кредити по срочност, матуриретната структура на пасива и очакванията на „Търговска банка Д“ АД за развитие на депозитната и дейност, и класифицираните експозиции;

✓ Лимити по размер – определени на база анализ и констатации относно статистически данни на БНБ за разпределението на кредитите по размер, стратегия на „Търговска банка Д“ АД за развитие на пазарната ѝ позиция, и нивото на класифицираните експозиции.

✓ Лимити по валути – определени на база на статистически данни на БНБ за разпределението на кредити по валути, структурата на пасива по валути, и нивото на класифицираните кредити по валути.

ТЪРГОВСКА БАНКА Д АД
ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ ИНДИВИДУАЛНИЯ ГОДИШЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ ЗА 2017 ГОДИНА

Регулаторните лимити и вътрешнобанковите лимити за максимални експозиции към едно лице и икономически свързани лица, в т.ч. към банки-контрагенти се оценяват и анализират периодично, като се докладват на Управителния Съвет на банката.

Кредити и вземания

Предоставени кредити и аванси на клиенти

Концентрацията на кредитен риск по целеви отрасли на кредитиране е представен в таблицата по-долу:

	31.12.2017	%	31.12.2016	%
	BGN '000		BGN '000	
Търговия и услуги	62,464	15%	61,782	16%
Граждани и домакинства	60,715	14%	49,030	12%
Строителство – сгради	59,879	14%	53,800	14%
Агропроизводство и търговия	57,739	14%	56,149	14%
Производство	45,685	11%	47,056	12%
Туризм	44,611	10%	42,533	11%
Застраховане/Лизинг/Финанси	19,526	5%	25,017	6%
Търговия горива / енергоносители	16,179	4%	10,112	3%
Фармация, Здравеопазване	12,390	3%	13,188	3%
Строителство - пътища, съоръжения, мрежи	12,183	3%	5,315	1%
Държавно и местно управление	8,658	2%	13,335	3%
Транспорт и комуникации	3,231	1%	5,193	1%
ВЕИ - Фотоволтаични централи	2,663	1%	3,260	1%
Търговия скрап	101	0%	356	1%
Други	19,039	4%	8,266	2%
Общо преди обезценка	425, 062	100%	394,392	100%
Обезценка	(38,897)		(37,538)	
Общо	386,165		356,854	

ТЪРГОВСКА БАНКА Д АД
ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ ИНДИВИДУАЛНИЯ ГОДИШЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ ЗА 2017 ГОДИНА

Концентрацията на кредитен риск по основен предмет на дейност на клиентите е представен в таблицата по-долу:

	31.12.2017 BGN '000	%	31.12.2016 BGN '000	%
Търговия	62,003	15%	99,752	25%
Граждани и домакинства	60,250	14%	48,800	12%
Туризъм	42,854	10%	35,133	9%
Строителство	38,927	9%	36,681	9%
Земеделие	36,908	9%	26,789	7%
Лека промишленост	36,192	9%	36,258	9%
Недвижими имоти/Лизинг	25,024	6%	30,585	8%
Услуги	21,238	5%	1,990	1%
Застраховане/Финанси	18,265	4%	14,678	4%
Тежка промишленост	13,487	3%	8,126	2%
Култура/Развлечения	12,812	3%	558	0%
Здравеопазване/Фармация	11,747	3%	7,803	2%
Енергетика	11,436	3%	7,214	2%
Публични	10,649	3%	13,336	3%
Отпадъци/Отпадни води	6,032	1%	7,116	2%
Транспорт	5,941	1%	6,111	2%
Дърво/Хартия/Опаковане	3,748	1%	3,657	1%
Транспортни средства	2,863	1%	2,025	0%
Компютри и технологии	642	0%	697	0%
Издателска дейност	529	0%	573	0%
Други	3,516	1%	6,510	0%
	425,063	100%	394,392	100%
Обезценка	(38,897)		(37,538)	
Общо	386,166		356,854	

Таблицата по-долу представя информация за концентрация в големите кредитни експозиции на банката към 31 декември:

	31.12.2017		31.12.2016	
	BGN'000	% от капитала	BGN'000	% от капитала
Най-голяма обща кредитна експозиция*	22,551	24,63%	21,477	23,75%
Общ размер на петте най-големи кредитни експозиции*	94,055	102,74%	98,034	108,42%
Общ размер на всички кредитни експозиции * – над 10% от капитала	140,276	26,94%	156,089	31,35%

* С включени свързани клиенти - по амортизирана стойност и задбалансов ангажимент

Голяма експозиция е всяка експозиция, която представлява 10 или повече процента от капиталовата база на Банката, определена по смисъла на Регламент 575/2013.

3.2. Пазарен риск

Пазарният риск е рискът от негативното движение на лихвените проценти, валутните курсове между различните валути и цените на капиталовите инструменти. Тези движения оказват влияние върху рентабилността на банката.

Банката управлява притежаваните от нея портфейли от финансови инструменти отчитайки променящите се пазарни условия. Експозицията по отношение на пазарен риск се управлява в съответствие с лимитите за риск, определени от ръководството на банката посредством покупко-продажба на финансови инструменти или чрез откриване на компенсираща позиция за хеджиране на риска.

3.2.1 Лихвен риск

Банковата дейност води до непрекъснато поддържане на позиции, чувствителни спрямо движението на пазарните лихвени проценти, което оказва влияние върху финансовото ѝ състояние и динамиката на паричните потоци. Лихвен риск е вероятността от потенциално изменение на нетния приход от лихви или нетния лихвен марж и пазарната стойност на собствения капитал, поради изменение на общите пазарни лихвени равнища.

Лихвените проценти за активи и пасиви, деноминирани в български лева, обичайно се определят на база на движението на основния лихвен процент, определян от БНБ. Лихвените проценти за активи и пасиви, деноминирани в евро, са базирани на котировките на Европейската централна банка.

В случаите на активи и пасиви с плаващи лихвени проценти, банката е изложена на риск от промени в основните лихвени пунктове, служещи за определяне на лихвените проценти, които се определят като разлика между характеристиките на променливите лихвени индекси, като например основния лихвен процент, шестмесечен LIBOR или различни лихвени проценти. Политиката по управление на риска цели оптимизиране на нетните приходи от лихви и постигане на пазарни лихвени равнища, съответстващи на стратегията на банката.

Процедурите по управление на лихвения риск са свързани с текущото поддържане на разумен лихвен марж между приложимите лихвени проценти за привлечения ресурс и към активните банкови операции и се прилагат от гледна точка на чувствителността на банката спрямо промени в лихвените равнища.

Банката постоянно следи движенията при чуждестранните валути, несъответствията в лихвените нива и в матуритетната структура на своите активи и пасиви. Също така текущо наблюдава промените в цените и доходността на търгуваните държавни ценни книжа. Лихвеният риск се следи активно от отделите за анализ, управление на риска и ликвидност, за да се осигури съответствие с пазарните рискови ограничения. Комитетът за управление на активите и пасивите следи текущо лихвения риск, на който е изложена банката и взема решения за промяна на лихвените нива.

Таблицата по-долу обобщава лихвения риск на банката. В нея са включени финансовите активи и пасиви на банката по балансова стойност съгласно лихвените клаузи заложи в договорите и матуритетната им структура и чувствителността им спрямо поведението на лихвените проценти по периоди.

ТЪРГОВСКА БАНКА Д АД
ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ ИНДИВИДУАЛНИЯ ГОДИШЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ ЗА 2017 ГОДИНА

Анализ на лихвената чувствителност

31 декември 2017 г.	Финансови активи и пасиви						
	Балансова стойност BGN '000	До 3 мес. BGN '000	3 - 6 мес. BGN '000	6 - 12 мес. BGN '000	1 - 5 години BGN '000	Над 5 години BGN '000	Безлихвени BGN '000
Парични средства и вземания от Централната Банка	155,621	-	-	-	-	-	155,621
Вземания от банки	38,386	38,386	-	-	-	-	-
Кредити и аванси на клиенти	386,166	355,656	6,913	13,868	4,669	5,060	-
Ценни книжа на разположение за продажба	37,753	25,379	2,035	-	10,198	-	141
Ценни книжа държани до падеж	80,641	12,417	-	-	66,011	2,213	-
Други финансови активи	702	-	-	-	-	-	702
Общо активи	699,269	431,838	8,948	13,868	80,878	7,273	156,464
Задължения към банки	(8,836)	(8,836)	-	-	-	-	-
Задължения към клиенти	(640,346)	(436,497)	(65,037)	(106,090)	(32,722)	-	-
Други финансови пасиви	(3,885)	-	-	-	-	-	(3,885)
Общо пасиви	(653,067)	(445,333)	(65,037)	(106,090)	(32,722)	-	(3,885)
Разлика	46,202	(13,495)	(56,089)	(92,222)	48,156	7,273	152,579

31 декември 2016 .	Финансови активи и пасиви						
	Балансова стойност BGN '000	До 3 мес. BGN '000	3 - 6 мес. BGN '000	6 - 12 мес. BGN '000	1 - 5 години BGN '000	Над 5 години BGN '000	Безлихвени BGN '000
Парични средства и вземания от Централната Банка	132,492	-	-	-	-	-	132,492
Вземания от банки	45,966	45,966	-	-	-	-	-
Кредити и аванси на клиенти	356,854	317,211	10,105	13,299	6,710	9,529	-
Ценни книжа на разположение за продажба	40,871	20,843	7,294	-	12,643	-	91
Ценни книжа държани до падеж	96,871	9,642	-	5,999	55,837	25,393	-
Други финансови активи	741	-	-	-	-	-	741
Общо активи	673,795	393,662	17,399	19,298	75,190	34,922	133,324
Задължения към банки	(10,014)	(10,014)	-	-	-	-	-
Задължения към клиенти	(620,767)	(474,847)	(43,148)	(78,334)	(24,438)	-	-
Други финансови пасиви	(1,483)	-	-	-	-	-	(1,483)
Общо пасиви	(632,264)	(484,861)	(43,148)	(78,334)	(24,438)	-	(1,483)
Разлика	41,531	(91,199)	(25,749)	(59,036)	50,752	34,922	131,841s

Чувствителност на финансовия резултат към промяна на лихвените нива

Таблицата по-долу показва чувствителността на банката при възможни промени с 0.10 и 0.20 пункта в лихвения процент, изчислени на база поддържана от банката средно месечна структурата на лихвено чувствителни активи и пасиви и при предположение, че се игнорира влиянието на останалите променливи величини. Ефектът е измерен и представен като влияние върху финансовия резултат след облагане с данъци и върху собствения капитал.

Валута на лихвено чувствителни активи и пасиви	Увеличение/ (намаление) на лихвения %	Ефект върху финансовия резултат след облагане с данъци 2017	Ефект върху собствения капитал 2017
		BGN '000	BGN '000
Лева	10 bp/(10 bp)	127/(127)	127/(127)
други валути	10 bp/(10 bp)	194/(194)	194/(194)
Лева	20 bp/(20 bp)	255/(255)	255/(255)
други валути	20 bp/(20 bp)	383/(383)	383/(383)

Валута на лихвено чувствителни активи и пасиви	Увеличение/ (намаление) на лихвения %	Ефект върху финансовия резултат след облагане с данъци 2016	Ефект върху собствения капитал 2016
		BGN '000	BGN '000
Лева	10 bp/(10 bp)	99/(99)	99/(99)
други валути	10 bp/(10 bp)	189/(189)	189/(189)
Лева	20 bp/(20 bp)	198/(198)	198/(198)
други валути	20 bp/(20 bp)	378/(378)	378/(378)

3.22. Валутен и ценови риск

Валутен риск

Валутният риск е риск от влиянието на колебания в преобладаващите валутни курсове върху финансовото състояние и паричните потоци на банката в резултат на открити валутни позиции. Нетната позиция във всяка валута се следи постоянно от ръководството на банката и Дирекция "Финансови пазари и инвестиции", както и от членовете на Комитета за управление на активите и пасивите.

Банката е изложена на валутен риск при извършване на сделки с финансови инструменти, деноминирани в чуждестранна валута. След въвеждането на Валутен борд в Република България, българският лев е фиксиран към еврото, поради което не съществува открит валутен риск, свързан с еврото като влияние върху показателите в отчетите оказват движенията в обменните курсове на лева спрямо валутите извън Еврозоната.

Валутният риск е риск от негативното влияние на колебания в преобладаващите валутни курсове върху финансовото състояние и паричните потоци на банката. Политика на банката е основната част от активите и пасивите да са деноминирани в евро или левове. Допълнително банката не извършва съществени сделки и не държи открити позиции във валути различни от евро.

Дирекция "Финансови пазари и инвестиции" управлява активите и пасивите на банката в рамките на определените лимити за постигане на заложените цели и показатели за възвращаемост на инвестициите. Ежедневно се следи размера на откритата валутна позиция на банката по отделни валути и се предприемат необходимите действия за минимизиране на евентуалните загуби за банката от промяна на валутните курсове. Анализите показват, че банката е изложена на минимален валутен риск, тъй като поддържа ежедневно лимитирани открити позиции по отделните видове валута, различна от еврото, което е с фиксиран курс

спрямо българския лев. Следващата таблица обобщава експозицията на банката към валутен риск. В нея са включени финансовите инструменти и условните задължения и ангажименти на банката по балансова стойност, категоризирани по вид валута.

31 декември 2017 г.	В щатски долари	В евро	В лева	В други валути	Общо
	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000
Финансови активи					
Парични средства и вземания от Централната Банка	1,209	23,416	130,611	385	155,621
Вземания от банки	13,413	22,013	1,801	1,159	38,386
Кредити и аванси на клиенти	4,961	216,473	164,732	-	386,166
Ценни книжа на разположение за продажба	-	31,437	6,316	-	37,753
Ценни книжа държани до падеж	-	35,599	45,042	-	80,641
Други финансови активи	245	166	291	-	702
Общо финансови активи	19,828	329,104	348,793	1,544	699,269
Финансови пасиви					
Задължения към банки	-	-	8,836	-	8,836
Задължения към клиенти	19,307	206,943	412,648	1,448	640,346
Други финансови пасиви	1,125	1,370	1,363	27	3,885
Общо финансови пасиви	20,432	208,313	422,847	1,475	653,067
Нетна балансова валутна позиция	(604)	120,791	(75,054)	69	46,202
Задбалансова валутна позиция	628	(122)	-	(66)	440
Открита валутна позиция	24	-	-	3	27
Условни задължения и ангажименти	5	33,628	62,096	-	95,729
31 декември 2016 г.	В щатски долари	В евро	В лева	В други валути	Общо
	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000
Финансови активи					
Парични средства и вземания от Централната Банка	1,051	13,132	117,950	359	132,492
Вземания от банки	28,292	15,992	491	1,191	45,966
Кредити и аванси на клиенти	6,334	208,118	142,402	-	356,854
Ценни книжа на разположение за продажба	-	34,570	6,301	-	40,871
Ценни книжа държани до падеж	-	41,826	55,045	-	96,871
Други финансови активи	278	142	321	-	741
Общо финансови активи	35,955	313,780	322,510	1,550	673,795
Финансови пасиви					
Задължения към банки	-	-	10,014	-	10,014
Задължения към клиенти	45,702	194,964	378,564	1,537	620,767
Други финансови пасиви	43	349	1,090	1	1,483
Общо финансови пасиви	45,745	195,313	389,668	1,538	632,264
Нетна балансова валутна позиция	(9,790)	118,467	(67,158)	12	41,531
Задбалансова валутна позиция	10,036	(1,046)	-	-	8,990
Открита валутна позиция	246	-	-	12	259
Условни задължения и ангажименти	18	33,058	70,358	-	103,434

По отношение на паричните активи и пасиви в чуждестранна валута, които не са хеджирани, банката поддържа приемлива нетна експозиция като купува и продава чуждестранна валута на спот курсове, когато определи за подходящо.

Анализ на валутната чувствителност

Валутната чувствителност се определя от промяната във валутните курсове на валутите, в които банката поддържа открити позиции. Към отчетната дата това е основно щатския долар. Анализът на чувствителността на банката спрямо промените във валутните курсове е направен на база състоянието и структурата на валутните активи и пасиви и откритата валутна позиция към 31 декември. Ефектът от валутната чувствителност при 10 % увеличение/намаление на текущите обменни курсове на българския лев спрямо щатския долар и спрямо другите валутни експозиции на база структурата на валутните активи и пасиви към 31 декември и при предположение, че се игнорира влиянието на останалите променливи величини е измерен и представен като влияние върху финансовия резултат след облагане с данъци и върху собствения капитал.

Влиянието на щатския долар и другите валути при 10 % увеличение на курсовете им спрямо българския лев е незначително върху печалбата на банката (след облагане).

Ръководството е на мнение, че посочения по-горе анализ на валутната чувствителност на база балансова структура на валутните активи и пасиви отразява и валутната чувствителност на банката през годината.

Ценови риск на ценните книжа

Ценовият риск е един от пазарните рискове, който е свързан с намаляване стойността на инвестицията в резултат на неблагоприятни промени на нивата на пазарните цени. Основните факторите, оказващи влияние върху цените са макроикономически, отразяващи цялостното състояние на емитента, политическата конюнктура, особеностите на дадения отрасъл, очакванията на местния и международния пазар и участниците на него базирани както на реална информация, така и на чисто субективни обстоятелства. Рязкото понижение на цената на ценните книжа, би било неблагоприятно в няколко отношения, както реализиране на финансови загуби, така и евентуално влошаване на ликвидността, загуба на пазарни позиции. Банката управлява този вид риск като включва в портфейла различни видове ценни книжа и само ценни книжа на първокласни емитенти, със средно и високо кредитно качество. При всяко решение за покупка на финансови инструменти, както и периодически след това, задължително се изследват формалните критерии за ликвидност на финансовите инструменти, съгласно вътрешните правила на банката.

3.3. Ликвиден риск

Ликвидният риск е риска, при който банката не може да посрещне своите задължения, когато те са дължими като резултат от тегления от депозанти, парични изисквания от ангажименти по договори или други парични изходящи потоци. Подобни изходящи парични потоци биха намалили наличните парични средства на банката за предоставяне на кредити на клиенти, търговски дейности и инвестиране. При извънредни обстоятелства липсата на ликвидност може да рефлектира в намаления в отчета на финансовите позиции и продажба на активи или в потенциалната невъзможност от страна на банката да изпълни заемните си

ангажименти. Рискът от невъзможността на банката да посрещне своите задължения е присъщ на всички банкови операции и може да бъде повлиян от различни специфични за институцията или по-обща пазарни събития включително, но без да се ограничават, до кредитни събития, системни шокове и природни бедствия.

Процесът по управление на ликвидността на банката, се осъществява под надзора на управление "Финансови пазари и инвестиции" и включва:

- ежедневно осигуряване на средства чрез контрол на бъдещите парични потоци, за да бъдат посрещнати нуждите от ресурс. Това включва привличане на средства при падежиране на наличните ресурси или при заемане от клиенти.
- контрол на ликвидните коефициенти от отчета за финансовото състояние срещу вътрешни или регулаторни изисквания; и
- управление на концентрацията и профила на падежиране на задълженията на банката.

Мониторингът и отчитането се осъществява под формата на измерване и прогнозиране на паричния поток към следващия ден, седмица или месец, тъй като това са ключови периоди за управление на ликвидността. Изходната точка за тези преценки е анализ на договорения падеж на финансовите пасиви и очакваната дата за събиране на финансови активи.

Банката разработва подходящи политики, които да осигуряват следното:

- поддържане на достатъчно ликвидни активи, които да покрият съответните пасиви;
- разумно съотношение на средносрочни активи, финансирани със средносрочни пасиви; и
- ежедневен контрол на ликвидността.

Управителният съвет на банката определя Комитета за управление на активите и пасивите (КУАП) като отговорен орган за управление на ликвидността, пазарен, лихвен и валутен риск.

КУАП е постоянно действащ колективен орган, който отговаря за управлението на активите и пасивите, както и за разработването и използването на системата за управление на ликвидността на Търговска Банка Д АД. В качеството си на орган за управление на ликвидността, е компетентен да подготвя планове за действие в случаи на непредвидено изтичане на парични средства, дължащо се на неочаквани събития или неблагоприятни обстоятелства, като отчита възможното въздействие на алтернативни сценарии по отношение на банката или на пазара като цяло, както и комбинация от тях. КУАП анализира всички отчети по ликвидността, стрес-тестовите и сценариите при ликвидна криза в съответствие с изискванията на банковото законодателство и Правилата за управление на ликвидността. Комитетът следи отчетите за валутните структури по активи и пасиви, отчетите за открити позиции и рисковата структура на портфейла от ценни книжа.

Изискванията за ликвидност във връзка с издадени гаранции са значително по-малки в сравнение със сумата на ангажиментите, тъй като банката обичайно не очаква трето лице да изтегли средствата по договора. Общата непогасена договорена сума на тези ангажименти не винаги представлява бъдещи потребности от парични средства, тъй като срокът на голяма

ТЪРГОВСКА БАНКА Д АД
ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ ИНДИВИДУАЛНИЯ ГОДИШЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ ЗА 2017 ГОДИНА

част от тези ангажименти ще изтече или ще бъде прекратен без да бъдат финансирани.

Дирекция “Финансови пазари и инвестиции” контролира непокритите средносрочни активи, нивото и типа на неусвоените кредитни ангажименти, използването на овърдрафти и влиянието на задбалансовите пасиви като гаранции и стенд-бай акредитиви.

Източниците на финансиране се наблюдават редовно с цел поддържане на разнообразие по валути, географско местонахождение, доставчици, продукт и срок.

В таблицата по-долу са представени стойностите в проценти на съотношението ликвидни активи спрямо пасивите на банката:

	2017	2016
	%	%
Към 31 декември	33,48	34,51
Средна стойност за периода	30,20	29,64
Най-високо за периода	33,48	34,51
Най-ниско за периода	27,49	24,77

Таблицата по-долу представя матуритетната структура на финансовите активи и пасиви по балансова стойност и задбалансовите ангажименти на банката към 31 декември по остатъчен матуритет:

31 декември 2017 г.	Балансова стойност BGN '000	По-малко от 1 месец BGN '000	От 1-3 месеца BGN '000	От 3 месеца до 1 година BGN '000	От 1 - 5 години BGN '000	Над 5 години BGN '000
Парични средства и вземания от Централната Банка	155,621	155,621	-	-	-	-
Вземания от банки	38,386	38,386	-	-	-	-
Предоставени кредити и аванси на клиенти	386,166	8,924	23,495	107,512	172,794	73,441
Ценни книжа на разположение за продажба	37,753	2,700	5,366	8,472	19,249	1,966
Ценни книжа държани до падеж	80,641	13,466	241	-	64,761	2,173
Други финансови активи	702	-	702	-	-	-
Общо активи	699,269	219,097	29,804	115,984	256,804	77,580
Задължения към банки	8,836	-	12	1,177	4,706	2,941
Задължения към клиенти	640,346	388,971	39,491	173,245	38,122	517
Други финансови пасиви	3,885	-	3,885	-	-	-
Общо пасиви	653,067	388,971	43,388	174,422	42,828	3,458
Неусвоени ангажименти по кредити и условни ангажименти	95,729	30,327	2,094	13,325	49,347	636

ТЪРГОВСКА БАНКА Д АД
ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ ИНДИВИДУАЛНИЯ ГОДИШЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ ЗА 2017 ГОДИНА

31 декември 2016 г.	Балансова стойност BGN '000	По-малко от 1 месец BGN '000	От 1-3 месеца BGN '000	От 3 месеца до 1 година BGN '000	От 1 - 5 години BGN '000	Над 5 години BGN '000
Парични средства и вземания от Централната Банка	132,492	132,492	-	-	-	-
Вземания от банки	45,966	45,966	-	-	-	-
Предоставени кредити и аванси на клиенти	356,854	10,505	48,286	83,657	144,472	69,934
Ценни книжа на разположение за продажба	40,871	118	75	2,117	36,661	1,900
Ценни книжа държани до падеж	96,871	10,866	241	5,999	54,822	24,943
Други финансови активи	741	-	741	-	-	-
Общо активи	673,795	199,947	49,343	91,773	235,955	96,777
Задължения към банки	10,014	-	14	588	2,353	7,059
Задължения към клиенти	620,767	387,743	69,068	134,280	27,426	2,250
Други финансови пасиви	1,483	-	1,483	-	-	-
Общо пасиви	632,264	387,743	70,565	134,868	29,779	9,309
Неусвоени ангажименти по кредити и условни ангажименти	103,434	23,624	209	26,669	52,261	671

По-долу са представени финансовите активи и пасиви и задбалансовите ангажименти на банката, групирани по остатъчен матуритет, определен спрямо договорения матуритет към датата на отчета за финансово състояние. Таблицата е изготвена на база на недисконтирани парични потоци и най-ранна дата, на която задължението е изискуемо. Сумите включват главници и лихви за балансовите позиции, а неусвоените ангажименти по кредити и условни ангажименти са представени по задбалансовата стойност на ангажимента.

31 декември 2017 г.	По-малко от 1 месец BGN '000	От 1-3 месеца BGN '000	От 3 месеца до 1 година BGN '000	От 1 - 5 години BGN '000	Над 5 години BGN '000	Общо BGN '000
Парични средства и вземания от Централната Банка	155,621	-	-	-	-	155,621
Вземания от банки	38,393	-	-	-	-	38,393
Предоставени кредити и аванси на клиенти	59,623	27,540	120,426	181,414	88,575	477,578
Ценни книжа на разположение за продажба	2,707	5,408	8,728	20,432	2,067	39,342
Ценни книжа държани до падеж	13,589	314	1,125	70,374	2,257	87,659
Други финансови активи	-	702	-	-	-	702
Общо активи	269,933	33,964	130,279	272,220	92,899	799,295
Задължения към банки	12	23	1,276	5,055	3,007	9,373
Задължения към клиенти	386,979	43,070	171,381	33,650	-	635,080
Други финансови пасиви	-	3,885	-	-	-	3,885
Общо пасиви	386,991	46,978	172,657	38,705	3,007	648,338
Неусвоени ангажименти по кредити и условни ангажименти	30,327	2,094	13,325	49,347	636	95,729

ТЪРГОВСКА БАНКА Д АД
ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ ИНДИВИДУАЛНИЯ ГОДИШЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ ЗА 2017 ГОДИНА

31 декември 2016 г.	По-малко от 1 месец	От 1-3 месеца	От 3 месеца до 1 година	От 1 - 5 години	Над 5 години	Общо
	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000
Парични средства и вземания от Централната Банка	132,492	-	-	-	-	132,492
Вземания от банки	45,978	-	-	-	-	45,978
Предоставени кредити и аванси на клиенти	63,413	42,039	94,980	149,614	84,995	435,041
Ценни книжа на разположение за продажба	125	117	2,554	38,307	2,293	43,396
Ценни книжа държани до падеж	11,000	314	7,448	61,932	26,308	107,002
Други финансови активи	-	741	-	-	-	741
Общо активи	253,008	43,211	104,982	249,853	113,596	764,650
Задължения към банки	-	40	912	7,306	8,427	16,685
Задължения към клиенти	395,761	72,827	132,761	21,213	-	622,562
Други финансови активи	-	1,483	-	-	-	1,483
Общо пасиви	395,761	74,350	133,673	28,519	8,427	640,730
Неувоени ангажименти по кредити и условни ангажименти	26,988	6,327	53,764	15,684	671	103,434

3.4. Доверени активи на отговорно пазене

Банката е регистрирана като инвестиционен посредник и извършва операции за клиенти в съответствие с изисквания на Наредба 38 на КФН. Банката има одобрена политика, във връзка с доверителните си операции за клиенти, която е изготвена на база изискванията на чл.28-31 на Наредба 38 на КФН.

3.5. Управление на собствения капитал

От 2014 година е в сила пакет ДКИ IV (Директива 2013/36/ЕС и Регламент (ЕС) № 575/2013), който включва изисквания за изчисляване и отчетност във връзка с капиталовите изисквания и финансовата информация. Обхватът, честотата и сроковете за предоставяне на тази информация пред регулаторния орган са въведени чрез Регламент (ЕС) № 680/2014 от 16 април 2014 г. В резултат на това регулаторните изисквания за капитал на Търговска Банка Д АД са базирани на разпоредбите на пакет ДКИ IV, Отчетни изисквания по Регламент(ЕС) №680/2014 – Собствен капитал и капиталови изисквания – COREP.

(1) Регулаторен капитал

Собственият капитал за регулаторни цели на банката се състои от следните елементи:

- Капитал от първи ред (цялата сума се класифицира като базов собствен капитал от първи ред), който се състои от емитиран капитал, премийни резерви и общи резерви намалени със следните отбивни – положителна репутация, нематериални активи и други регулаторни корекции свързани с елементи, които се включват в счетоводния капитал или активите на банката, но се третират по различен начин за регулиране на капиталовата адекватност.
- Капитал от втори ред: резервите от преоценка на недвижимите имоти, използвани за банкова дейност, намалени с регулаторни корекции свързани с елементи, които

ТЪРГОВСКА БАНКА Д АД
ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ ИНДИВИДУАЛНИЯ ГОДИШЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ ЗА 2017 ГОДИНА

се включват в счетоводния капитал или активите на банката, но се третират по различен начин за регулиране на капиталовата адекватност.

Банката установява отношението на обща капиталова адекватност като процентно съотношение между собствения (регулаторен) капитал и рисково-претеглените активи. Рисково-претеглените активи представляват сумата от рисково-претеглените активи за кредитен, пазарен и операционен риск. Адекватността на първичния капитал е процентното съотношение между капитала от първи ред и рисково-претеглените активи. Отношението на общата капиталова адекватност не може да бъде по-малко от 13,5 %, а на адекватността на първичния капитал – по-малко от 11,5 % .

Капиталови показатели

Собствен капитал (капиталова база)	Базел III	Базел III
	31.12.2017	31.12.2016
	BGN '000	BGN '000
Базов собствен капитал от първи ред		
Изплатени капиталови инструменти	75,000	75,000
Резерви	16,850	15,964
Натрупан друг всеобхватен доход	779	67
<i>Намаления на базовия собствен капитал от първи ред:</i>		
Нематериални активи	(661)	(597)
Други преходни корекции на Базов собствен капитал от първи ред	(17)	227
Инструменти на базовия собствен капитал от първи ред на предприятия от финансовия сектор, когато институцията има значителни инвестиции	(276)	-
Превишение на сумата, която се приспада от позициите на допълнителния капитал от първи ред над допълнителния капитал от първи ред	(132)	(239)
Общо	91,543	90,422
Капитал от втори ред	-	-
Собствен капитал	91,543	90,422
Рисково претеглени активи	31.12.2017	31.12.2016
	BGN '000	BGN '000
<i>Размер на балансова рисково претеглена експозиция</i>	366,771	375,180
<i>Размер на забалансова рисково претеглена експозиция</i>	39,785	41,021
Общо рисково претеглени активи за кредитен риск	406,556	416,201
Общ размер на експозициите към позиционен, валутен и стоков риск	50	2,338
Общ размер на рисковите експозиции за операционен риск	59,700	54,013
Общ размер на рисковите експозиции	466,306	472,522
Капиталови съотношения	31.12.2017	31.12.2016
Отношение на обща капиталова адекватност	19,63%	19,13%
Отношение на адекватност на капитала от първи ред	19,63%	19,13%

Политиката на Търговска Банка Д АД по управление и разпределение на капитала се определя от Управителния съвет на банката. Разпределението на капитала между различните операции и дейности има за задача да оптимизира доходността от алокирания капитал. Процесът се осъществява под ръководството на Комитета за управление на активите и пасивите, като се прави преглед на нивата на поетия от банката кредитен, пазарен и оперативен риск.

4. НЕТЕН ДОХОД ОТ ЛИХВИ

Нетният доход от лихви, включва:

	2017 BGN '000	2016 BGN '000
Приходи от лихви		
Предоставени кредити и аванси на клиенти	20,324	20,684
Ценни книжа, държани до падеж	2,511	3,244
Ценни книжа на разположение за продажба	654	966
Депозити в банки	294	300
	<u>23,783</u>	<u>25,194</u>
Разходи за лихви		
Депозити от клиенти	(2,921)	(3,815)
Текущи сметки в други банки	(328)	(60)
Депозити от банки	(209)	(156)
	<u>(3,458)</u>	<u>(4,031)</u>
Нетен доход от лихви	<u>20,325</u>	<u>21,163</u>

Лихвеният доход включва и начисления лихвен доход по обезценени кредити в размер на 11,020 х.лв. за 2017 г. (2016 г.: 4,695 х. лв.).

5. НЕТЕН ДОХОД ОТ ТАКСИ И КОМИСИОННИ

Нетният доход от такси и комисионни, включва:

	2017 BGN '000	2016 BGN '000
Приходи от такси и комисионни		
Касови операции и парични преводи	4,288	4,045
Такси за комуникации	2,037	1,738
Такси и комисионни по кредитни сметки	2,450	1,305
Обслужване на клиентски сметки	1,085	824
Банкови гаранции и акредитиви	526	507
Други	42	99
	<u>10,428</u>	<u>8,518</u>
Разходи за такси и комисионни		
Такси по електронни дебитни карти	(796)	(689)
Обслужване на ностро сметки в други банки	(126)	(114)
Освобождаване от касови наличности	(41)	(44)
Операции с ценни книжа	(23)	(29)
Други	(69)	(82)
	<u>(1,055)</u>	<u>(958)</u>
Нетен доход от такси и комисионни	<u>9,373</u>	<u>7,560</u>

6. НЕТЕН ДОХОД ОТ ТЪРГОВСКИ ОПЕРАЦИИ

Нетният доход от търговски операции, включва:

	2017 BGN '000	2016 BGN '000
Нетна печалба от операции в чуждестранна валута	4,098	6,324
Нетна печалба от преценка на валутни активи и пасиви	878	67
Нетна загуба от операции с ценни книжа на разположение за продажба	17	44
Реализирана нетна печалба от преценка - при операции с ценни книжа на разположение за продажба (Приложение № 12)	(1)	419
Нетна печалба от операции с ценни книжа държани до падеж	-	2,154
Нетен доход от търговски операции	4,992	9,008

7. ДРУГИ ДОХОДИ ОТ ДЕЙНОСТТА

Другите доходи от дейността на банката включват:

	2017 BGN '000	2016 BGN '000
Приходи от продажба на инвестиционни имоти	2,228	1,856
Балансова стойност на продадени инвестиционни имоти	(2,132)	(985)
Печалба от продажба на инвестиционни имоти	96	871
Приходи от продажба на други активи	1,416	2,400
Балансова стойност на продадени други активи	(565)	(1,181)
Печалба от продажба на други активи	851	1,219
Приходи от продажба на имоти и оборудване	7	7
Балансова стойност на продадени имоти и оборудване	(5)	(6)
Печалба от продажба на имоти и оборудване	2	1
Приходи от продажба на активи държани за продажба	-	4,995
Балансова стойност на продадени активи държани за продажба	-	(4,995)
Резултат от продажба на активи държани за продажба	-	-
Приходи от наеми на инвестиционни имоти	280	216
Приходи от продажба на нефинансови услуги	204	151
Други оперативни приходи	394	544
	1,827	3,002

8. НЕТНИ ЗАГУБИ ОТ ОБЕЗЦЕНКА НА ФИНАНСОВИ АКТИВИ

Нетните загуби за обезценка на финансови активи, включват:

	2017 BGN '000	2016 BGN '000
Начислена обезценка на кредити и аванси	8,453	18,126
Възстановена обезценка на кредити и аванси	<u>(7,056)</u>	<u>(1,170)</u>
Нетно изменение на загуби за обезценка на кредити и аванси	1,397	16,956
Начислена обезценка на други вземания	<u>11</u>	<u>68</u>
	<u>1,408</u>	<u>17,024</u>

Нетното изменение на загубите за обезценка на кредити и аванси е както следва:

	2017 BGN '000	2016 BGN '000
Обезценки по кредити на индивидуален принцип (специфични), нетно	(476)	16,358
Обезценки по кредити, свързани с общ кредитен риск, на портфейлен принцип (колективни), нетно	<u>1,873</u>	<u>598</u>
	<u>1,397</u>	<u>16,956</u>

9. НЕТНИ ЗАГУБИ ОТ ОБЕЗЦЕНКА НА НЕФИНАНСОВИ АКТИВИ

Нетните загуби от обезценка на нефинансови активи, включват:

	2017 BGN '000	2016 BGN '000
Начислена обезценка на инвестиционни имоти	124	27
Възстановена обезценка на инвестиционни имоти	<u>(67)</u>	<u>-</u>
Нетно изменение на обезценката на инвестиционни имоти	57	27
Разходи от обезценка на други активи	53	-
Разходи от обезценка на вземане по ДДС	<u>-</u>	<u>422</u>
Общо	<u>110</u>	<u>449</u>

10. АДМИНИСТРАТИВНИ РАЗХОДИ ЗА ДЕЙНОСТТА

Административните разходи за дейността включват:

	2017 BGN '000	2016 BGN '000
Разходи за персонал	11,088	10,279
Разходи за амортизации	1,666	1,674
Други административни разходи	<u>10,312</u>	<u>10,314</u>
	<u>23,066</u>	<u>22,267</u>

ТЪРГОВСКА БАНКА Д АД
ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ ИНДИВИДУАЛНИЯ ГОДИШЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ ЗА 2017 ГОДИНА

<i>Разходите за персонала</i> включват:	2017	2016
	BGN '000	BGN '000
Текущи възнаграждения	9,126	8,576
Вноски по социалното осигуряване	1,566	1,431
Начислени суми за дългосрочни задължения на персонала при пенсиониране (<i>Приложение № 28</i>)	59	63
Начислени суми за неизползвани отпуски	336	209
Общо	11,087	10,279

<i>Другите административни разходи</i> включват:	2017	2016
	BGN '000	BGN '000
Наем	1,731	1,710
Фонд за реструктуриране на банките	1,377	1,414
Други данъци и такси	1,314	1,161
Комуникации и ИТ услуги	1,110	1,157
Годишна вноска във Фонд за гарантиране на влоговете в банки	1,077	1,158
Охрана и инкасова дейност	1,025	1,087
Материали	695	734
Поддръжка на офис, офис техника, автомобили	463	436
Консултантски, одит и правни услуги	379	452
Реклама и представителни мероприятия	327	184
Застраховки	144	142
Командировки	53	42
Членство	33	33
Други разходи	584	604
Общо	10,312	10,314

Фондът за гарантиране на влоговете в банките определя дължимите премийни вноски за всяка банка, като отчита рисковия ѝ профил и сумата на гарантираните влогове в банката за предходната година, изчислена като средна стойност от размера на гарантираните влогове към края на всяко тримесечие. Премийните вноски могат да бъдат годишни, извънредни, годишни премийни вноски в намален размер.

Начислените разходи за годината за задължителен одит на индивидуален годишен финансов отчет са в размер на 69 х. лв. (2016 г.: 44 х. лв.).

11. РАЗХОД ЗА ДАНЪК ВЪРХУ ПЕЧАЛБАТА

Основните компоненти на разхода за данък за периодите, завършващи на 31 декември са:

	2017 BGN'000	2016 BGN'000
Отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход (печалба или загуба за годината)		
Данъчна печалба за годината по данъчна декларация	12,230	-
Текущ разход за данък върху печалбата за годината – 10% (2016 г.: 10 %)	(1,224)	-
<i>Отсрочени данъци върху печалбата от:</i>		
Възникване и обратно проявление на временни разлики	21	(106)
Общо разход за данък от печалбата, отчетен в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход (в печалбата или загубата за годината)	(1,203)	(106)
<u>Равнение на разхода за данък върху печалбата определен спрямо счетоводния резултат</u>		
Счетоводна печалба за годината	11,933	993
Данъци върху печалбата – 10% (2016 г.: 10%)	(1,193)	(99)
<i>От непризнати суми по данъчни декларации свързани с:</i>		
увеличения – 96 х. лв. (2016 г.: 68 х. лв.)	(10)	(7)
намаления – няма (2016 г.: няма х. лв.)	-	-
Общо разход за данък върху печалбата, отчетен в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход (в печалбата или загубата за годината)	(1,203)	(106)

Данъчните ефекти, свързани с другите компоненти от всеобхватния доход са както следва:

	2017 BGN'000			2016 BGN'000		
	Стойност преди данък	Данъчни ефекти, признати в собствения капитал	Стойност нетно от данък	Стойност преди данък	Данъчни ефекти, признати в собствения капитал	Стойност нетно от данък
Компоненти, които нама да бъдат рекласифицирани в печалбата или загубата						
Последващи оценки на планове с дефинирани пенсионни доходи	(3)	-	(3)	(3)	-	(3)
Компоненти, които могат да бъдат рекласифицирани в печалбата или загубата						
Нетна промяна в справедливата стойност на ценни книжа на разположение и за продажба	715	-	715	(229)	-	(229)
Общо друг всеобхватен доход за годината	712	-	712	(232)	-	(232)

12. ДРУГ ВСЕОБХВАТЕН ДОХОД

<i>Другият всеобхватен доход</i> включва:	2017	2016
	BGN '000	BGN '000
Нетна промяна в справедливата стойност на финансови активи на разположение и за продажба:		
<i>Печалби / (Загуби) възникнали през годината</i>	716	(648)
<i>Намалени с: Рекласификационни корекции на (печалби)/загуби, включени в печалбата или загубата за текущата година (Приложение № 6)</i>	(1)	419
	715	(229)
Последващи оценки на планове с дефинирани пенсионни доходи (Приложение № 28)	(3)	(3)
	712	(232)
Данък върху доходите, свързан с компонентите на другия всеобхватен доход	-	-
Общ всеобхватен доход за годината	712	(232)

13. ПАРИЧНИ СРЕДСТВА И ВЗЕМАНИЯ ОТ ЦЕНТРАЛНАТА БАНКА

	31.12.2017	31.12.2016
	BGN '000	BGN '000
Парични средства в каса (Приложение № 30)	17,693	17,267
Вземания от Централната банка (Приложение № 30), в т.ч.:	137,928	115,225
<i>Разплащателна сметка</i>	8,509	18,962
<i>Минимален задължителен резерв в лева</i>	129,419	96,263
	155,621	132,492

Българската народна банка може да начислява лихва в левове върху задължителните минимални резерви и свръхрезервите в размер, определен от Управителния съвет на БНБ. Лихвата върху свръхрезервите може да бъде отрицателна величина, освен ако свръхрезервите са наложени в резултат на надзорна мярка.

14. ВЗЕМАНИЯ ОТ БАНКИ

	31.12.2017	31.12.2016
	BGN '000	BGN '000
Срочни депозити	14,399	28,083
Разплащателни сметки и депозити на виждане	23,979	17,843
<i>Местни банки</i>	13,780	9,177
<i>Чуждестранни банки</i>	10,199	8,666
Блокирани депозити в чуждестранни банки	8	40
	38,386	45,966

15. ПРЕДОСТАВЕНИ КРЕДИТИ И АВАНСИ НА КЛИЕНТИ

Към 31 декември балансовата стойност на предоставените кредити и аванси на клиенти включва:

	31.12.2017	31.12.2016
	BGN '000	BGN '000
Кредити	418,584	387,632
Вземания по финансов лизинг	6,479	6,760
Обезценка на кредити и вземания по финансов лизинг	<u>(38,897)</u>	<u>(37,538)</u>
	<u>386,166</u>	<u>356,854</u>

Таблицата по-долу представя амортизираната стойност на предоставените кредити по вид клиент:

Анализ по видове клиенти	31.12.2017	31.12.2016
	BGN '000	BGN '000
Предприятия	361,813	342,717
Физически лица		
- потребителски	31,522	27,578
- жилищни ипотечни кредити	28,272	20,760
Общо физически лица	<u>59,794</u>	<u>48,338</u>
Земеделски производители	<u>3,456</u>	<u>3,337</u>
	<u>425,063</u>	<u>394,392</u>

Движението на загубите от обезценка на кредити и аванси на клиенти и вземания по финансов лизинг е както следва:

	2017	2016
	BGN '000	BGN '000
Салдо на 1 януари	<u>(37,538)</u>	<u>(30,238)</u>
Начислена обезценка	(8,453)	(18,126)
Възстановена обезценка	7,056	1,170
Отписани	38	9,656
Салдо на 31 декември	<u>(38,897)</u>	<u>(37,538)</u>

Към 31 декември салдото на обезценката на кредити и аванси на клиенти и вземания по финансов лизинг, включва:

	31.12.2017	31.12.2016
	BGN '000	BGN '000
Обезценки на индивидуална основа (специфични)	36,145	36,625
Обезценки на портфейлна основа (колективна)	2,752	913
	<u>38,897</u>	<u>37,538</u>

ТЪРГОВСКА БАНКА Д АД
ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ ИНДИВИДУАЛНИЯ ГОДИШЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ ЗА 2017 ГОДИНА

Нетната инвестиция във финансов лизинг представлява разликата между брутната инвестиция във финансов лизинг, намалена с нереализирания финансов приход и начислената обезценка и е както следва:

Нетна инвестиция във финансов лизинг	31.12.2017	31.12.2016
	BGN '000	BGN '000
Брутна инвестиция във финансов лизинг	9,677	10,934
Нереализиран финансов доход	(3,142)	(4,151)
Нетни минимални лизингови плащания	6,535	6,783
Обезценка	(56)	(23)
Нетна инвестиция във финансов лизинг	6,479	6,760

Нетната инвестиция във финансов лизинг се разпределя, както следва:

	31.12.2017	31.12.2016
	BGN '000	BGN '000
Нетна инвестиция във финансов лизинг		
С падеж до 1 година	53	-
С падеж от 1 до 5 години	-	26
С падеж над 5 години	6,426	6,734

Концентрацията на банката в десетте най-големи групи експозиции към клиенти е както следва:

	31.12.2017	31.12.2016
	BGN '000	BGN '000
Обща брутна балансова стойност на десетте най-големи експозиции към клиенти *	149,320	156,089
Процент от сумата на брутните кредити и задбалансовите ангажименти (Приложение № 3.1)	28,67%	31,34%

* С включени свързани клиенти, баланс и задбалансов ангажимент

16. ЦЕННИ КНИЖА НА РАЗПОЛОЖЕНИЕ ЗА ПРОДАЖБА

Ценните книжа на разположение за продажба към 31 декември, представени по оригинален матуритет, са както следва:

	номинална стойност	справедлива стойност	лихвен процент (купон)	ефективен лихвен процент	падеж
	31.12.2017 BGN '000	31.12.2017 BGN '000	31.12.2017 BGN '000	31.12.2017 BGN '000	31.12.2017 BGN '000
Държавни облигации – Република България					
Краткосрочни облигации, деноминирани в лева	2,530	2,545	1.10 %	0.68%	януари 2018
Средносрочни облигации, деноминирани в лева	3,490	3,663	1.85%	1.00%	февруари 2020
Средносрочни облигации, деноминирани в евро	3,619	3,600	-0.25%	0.45%	януари 2019
	9,639	9,808			
Държавни облигации – Република Турция					
Средносрочни облигации, деноминирани в евро	4,890	5,442	4.35 %-5.88 %	1.76 %-2.43 %	април 2019- ноември 2021
Корпоративни акции					
Акции деноминирани в лева	20	107	-	-	-
Акции деноминирани в евро	-	34	-	-	-
	20	141			
Корпоративни облигации					
Краткосрочни облигации, деноминирани в евро	13,542	13,624	0.00% - 2.671%	0,78% - 2.80%	март 2018 - юли 2018
Средносрочни облигации, деноминирани в евро	6,748	6,704	0.141 % - 4.875 %	1.51 %-4.57%	март - август 2021
Дългодрочни облигации, деноминирани в евро	1,662	2,034	6.00 %	4.69%	април 2023
	21,952	22,362			
Общо	36,501	37,753			

	номинална стойност	справедлива стойност	лихвен процент (купон)	ефективен лихвен процент	падеж
	31.12.2016 BGN '000	31.12.2016 BGN '000	31.12.2016 BGN '000	31.12.2016 BGN '000	31.12.2016 BGN '000
Държавни облигации – Република България					
Средносрочни облигации, деноминирани в лева	6,020	6,243	1.10 %-1.85%	0.67 %-0.99 %	януари 2018- февруари 2020
Средносрочни облигации, деноминирани в евро	5,429	5,375	-0.13%	0.45%	януари 2019
	11,449	11,618			
Държавни облигации – Република Турция					
Средносрочни облигации, деноминирани в евро	4,890	5,358	4.35 %-5.88 %	1.68 %-2.38 %	април 2019- ноември 2021
Корпоративни акции					
Акции деноминирани в лева	20	58	-	-	-
Акции деноминирани в евро	-	33	-	-	-
	20	91			
Корпоративни облигации					
Краткосрочни облигации, деноминирани в евро	1,956	1,955	0.00%	0.67%	ноември 2017
Средносрочни облигации, деноминирани в евро	20,290	19,880	0.00 % -4.875 %	0.79 %-4.56%	март 2018 - август 2021
Дългодрочни облигации, деноминирани в евро	1,662	1,969	6.00 %	4.65%	април 2023
	23,908	23,804			
Общо	40,267	40,871			

ТЪРГОВСКА БАНКА Д АД
ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ ИНДИВИДУАЛНИЯ ГОДИШЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ ЗА 2017 ГОДИНА

Към 31.12.2017 г. банката няма блокирани ценни книжа, предоставени като обезпечение на бюджетни сметки (31.12.2016 г.: няма).

Таблицата по – долу представя равнение между началните и крайните салда на справедливите стойности на инвестициите на разположение за продажба:

	31.12.2017	31.12.2016
Салдо на 1 януари	40,871	58,734
Увеличение (покупки)	3,069	18,431
Намаление (продажби и/или падежиране)	(6,773)	(35,860)
Нетно увеличение от преоценки на ценни книжа на разположение за продажба до справедлива стойност	715	154
Изменение в начислените лихви	(129)	(374)
Курсови разлики от валутни преоценки	-	(214)
Салдо на 31 декември	37,753	40,871

17. ЦЕННИ КНИЖА ДЪРЖАНИ ДО ПАДЕЖ

Към 31 декември балансовата стойност на ценните книжа, държани до падеж, включва:

	номинална стойност	амортизирана стойност	справедлива стойност	лихвен процент (купон)	ефективен лихвен процент	падеж
	31.12.2017 BGN '000	31.12.2017 BGN '000	31.12.2017 BGN '000	31.12.2017 BGN '000	31.12.2017 BGN '000	31.12.2017 BGN '000
<i>Държавни облигации</i>						
Държавни облигации – Република България - в лева	43,501	45,042	47,883	2.50% -5.00 %	2.10 %-5.17 %	януари 2018- юли 2023
Държавни облигации – Република България - в евро	34,791	35,599	37,071	2.00 % -4.50 %	2.18 % -2.91 %	януари 2019- март 2022
	78,292	80,641	84,954			
	31.12.2016 BGN '000	31.12.2016 BGN '000	31.12.2016 BGN '000	31.12.2016 BGN '000	31.12.2016 BGN '000	31.12.2016 BGN '000
<i>Държавни облигации</i>						
Държавни облигации – Република България - в лева	52,951	55,045	58,574	2.50% -5.00 %	2.10 %-5.18 %	януари 2017- юли 2023
Държавни облигации – Република България - в евро	40,659	41,826	43,452	2.00 % -4.50 %	2.18 % -3.87 %	юли 2017- март 2022
	93,610	96,871	102,026			

Инвестициите, държани до падеж, представляват краткосрочни и средносрочни дългови ценни книжа, които банката има намерението и възможността да държи до падеж.

ТЪРГОВСКА БАНКА Д АД
ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ ИНДИВИДУАЛНИЯ ГОДИШЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ ЗА 2017 ГОДИНА

Към 31.12.2017 г. инвестиции държани до падеж на обща стойност 68,981 х.лв. (31.12.2016 г.: 71,209 х.лв.) са блокирани за обезпечаване на бюджетни средства.

18.ИНВЕСТИЦИИ В ДЪЩЕРНИ ДРУЖЕСТВА

Балансовата стойност на *инвестициите в дъщерни дружества* към 31 декември включва инвестиции в следните дружества:

	Държава	31.12.2017 BGN '000	Участие %	31.12.2016 BGN '000	Участие %
Д Лизинг ЕАД	България	1,200	100%	1,000	100%
Д Застрахователен брокер ЕООД	България	24	100%	24	100%
Д Имоти ЕООД	България	10	100%	10	100%
Платено, все още нерегистрирано увеличение на капитала в Д имоти ЕООД	България	4,090		-	
		<u>5,324</u>		<u>1,034</u>	

Банката притежава пряко контрол върху изброените по-горе дружества.

Предметът на дейност на дъщерните дружества и датата на придобиване е както следва:

- Д Лизинг ЕАД - предоставяне на финансови услуги, без застраховане и допълнително пенсионно осигуряване. Дата на придобиване 29.07.2014 г.;
- Д Застрахователен брокер ЕООД - спомагателна дейност във финансовите услуги и застраховането. Дата на придобиване 09.07.2013 г.;
- Д имоти ЕООД - сделки с недвижимо имущество. Дата на придобиване 14.10.2013 г.

Движението на инвестициите в дъщерни дружества е представено по-долу:

	2017 BGN '000	2016 BGN '000
Цена на придобиване		
Салдо на 1 януари	<u>1,034</u>	<u>1,034</u>
Увеличен капитал на Д Лизинг ЕАД	200	-
Платено, все още нерегистрирано увеличение на капитала на Д Имоти ЕООД	<u>4,090</u>	-
Салдо на 31 декември	<u>5,324</u>	<u>1,034</u>
Начислена обезценка към 31 декември	-	-
Балансова стойност на 31 декември	<u>5,324</u>	<u>1,034</u>

ТЪРГОВСКА БАНКА Д АД
ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ ИНДИВИДУАЛНИЯ ГОДИШЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ ЗА 2017 ГОДИНА

Обезценка на инвестиции в дъщерни дружества

На всяка дата на отчета за финансовото състояние ръководството прави оценка дали съществуват индикатори за обезценка на неговите инвестиции в дъщерни дружества. Като основни индикатори за обезценка се приемат: значително редуциране на обема или преустановяване дейността на дружеството, в което е инвестирано; отчитане на загуби за продължителен период от време, както и отчитане на отрицателни нетни активи или активи под регистрирания основен капитал.

Тестовите и преценките на ръководството за обезценка на инвестициите са направени през призмата на неговите прогнози и намерения относно бъдещите икономически изгоди, които се очаква да бъдат получени от дъщерните дружества, включително осигуряване на позиции на българския пазар, очакванията за бъдещи продажби и пр.

В резултат на направените изчисления през 2017 г. не е установена необходимост от признаване на обезценка на инвестициите в дъщерни предприятия (2016 г.: няма).

19.ИНВЕСТИЦИОННИ ИМОТИ

	2017 BGN '000	2016 BGN '000
<i>Отчетна стойност</i>		
Салдо към 1 януари	<u>16,654</u>	<u>14,795</u>
Придобити	-	2,852
Отписани	(2,280)	(993)
Салдо към 31 декември	<u>14,374</u>	<u>16,654</u>
<i>Амортизация и загуби от обезценка</i>		
Салдо към 1 януари	<u>1,179</u>	<u>924</u>
Амортизация за периода	285	236
Отписани	(148)	(8)
Обезценка	57	27
Салдо към 31 декември	<u>1,373</u>	<u>1,179</u>
Балансова стойност към 1 януари	<u>15,475</u>	<u>13,871</u>
Балансова стойност към 31 декември	<u>13,001</u>	<u>15,475</u>

Към 31.12.2017 г. справедливата стойност на инвестиционните имоти е 18,052 х.лв. (2016 г.: 16,716 х.лв.) (Приложение № 2.25.3.2).

20.ИМОТИ И ОБОРУДВАНЕ

	Земя и сгради		Информационно оборудване		Стопански инвентар		Други		В процес на придобиване		Общо	
	2017 BGN '000	2016 BGN '000	2017 BGN '000	2016 BGN '000	2017 BGN '000	2016 BGN '000	2017 BGN '000	2016 BGN '000	2017 BGN '000	2016 BGN '000	2017 BGN '000	2016 BGN '000
Отчетна стойност												
Салдо на 1 януари	27,105	27,105	4,286	3,990	3,120	3,084	3,925	3,927	782	578	39,217	38,684
Придобити	-	-	-	82	-	-	-	-	1,172	536	1,172	619
Отписани	-	-	(272)	(75)	(128)	(8)	(4)	(3)	(169)	-	(572)	(86)
Трансфер	-	-	787	289	150	43	108	-	(1,044)	(332)	-	-
Салдо на 31 декември	27,105	27,105	4,801	4,286	3,142	3,120	4,028	3,925	741	782	39,817	39,217
Амортизация и загуби от обезценка												
Салдо на 1 януари	1,056	672	3,667	3,376	2,501	2,196	3,489	3,284	-	-	10,713	9,528
Начислена амортизация за годината	385	384	388	366	248	309	169	207	-	-	1,190	1,268
Отписани	-	-	(265)	(75)	(128)	(5)	(4)	(3)	-	-	(397)	(82)
Салдо на 31 декември	1,441	1,056	3,790	3,667	2,621	2,501	3,654	3,489	-	-	11,506	10,713
Балансова стойност												
Балансова стойност на 31 декември	25,664	26,049	1,011	619	4211	619	374	436	741	782	28,311	28,504
Балансова стойност на 1 януари	26,049	26,433	619	614	619	888	436	643	782	578	28,504	29,156

Към 31.12.2017 г. дълготрайните материални активи на банката включват: земи на стойност 2,137 х.лв. (31.12.2016 г.: 2,137 х.лв.) и сгради с балансова стойност 23,527 х.лв. (31.12.2016 г.: 23,912 х.лв.).

Към 31.12.2017 г. в състава на дълготрайните материални активи са включени активи с отчетна стойност в размер на 8,097 х.лв. (31.12.2016 г.: 6,633 х.лв.), които са напълно амортизирани, но продължават да се използват в дейността на банката.

21.НЕМАТЕРИАЛНИ АКТИВИ

	Софтуер	
	2017 BGN '000	2016 BGN '000
Отчетна стойност		
Салдо на 1 януари	1,406	1,097
Придобити	255	424
Отписани	(42)	(114)
Салдо на 31 декември	1,619	1,406
Амортизация и загуби от обезценка		
Салдо на 1 януари	809	753
Начислена амортизация за годината	191	170
Отписани	(42)	(114)
Салдо на 31 декември	958	809
Балансова стойност на 1 януари		
	597	344
Балансова стойност на 31 декември		
	661	597

22. ТЕКУЩИ ДАНЪЧНИ ВЗЕМАНИЯ

Текущите данъчни вземания включват:

	31.12.2017 BGN '000	31.12.2016 BGN '000
Корпоративен данък	27	127
Данък върху добавена стойност	-	66
Общо	27	193

23. ДРУГИ АКТИВИ

Другите активи включват:

	31.12.2017 BGN '000	31.12.2016 BGN '000
Активи придобити от обезпечения	11,675	5,918
Начислена обезценка	(53)	-
	11,622	5,918
Гаранционни депозити при доставчици	341	331
Предплатени разходи	222	233
Други активи	424	503
Общо	12,609	6,985

	31.12.2017 BGN '000	31.12.2016 BGN '000
От които:		
Нефинансови активи	11,907	6,244
Финансови активи	702	741
Общо	12,609	6,985

24. ЗАДЪЛЖЕНИЯ КЪМ БАНКИ

Задълженията към банки представляват привлечени средства, свързани с кредитни линии с балансова стойност към 31 декември 2017 г.: 8,836 х.лв. (31.12.2016 г.: 10,014 х.лв.).

Договорените условия по задълженията към банки са както следва:

	Размер	Валута	Падеж	31.12.2017 BGN '000	31.12.2016 BGN '000
Българска банка за развитие АД	10,000	BGN '000	31.05.2025	8,836	10,014
Общо				8,836	10,014

ТЪРГОВСКА БАНКА Д АД
ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ ИНДИВИДУАЛНИЯ ГОДИШЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ ЗА 2017 ГОДИНА

Промени в пасивите, произтичащи от финансова дейност

В следващата таблица е представено равенството между началните и крайните салда в отчета за финансовото състояние на пасивите, произтичащи от финансова дейност за годината, приключваща на 31 декември 2017 г.:

	<i>01.01.2017</i>	<i>Изплатени лихви</i>	<i>Изходящи парични потоци</i>	<i>Начисления по метода на ефективен лихвен процент</i>	<i>31.12.2017</i>
Задължения към банки	10,014	(155)	(1,176)	153	8,836
Общо пасиви от финансова дейност	10,014	(155)	(1,176)	153	8,836

25.ЗАДЪЛЖЕНИЯ КЪМ КЛИЕНТИ

	31.12.2017	31.12.2016
	BGN '000	BGN '000
Физически лица		
- срочни	213,067	186,309
- спестовни	73,948	73,024
- безсрочни	41,655	31,721
	328,670	291,054
Частни предприятия и ДФИ		
- срочни	79,869	82,585
- безсрочни	231,807	247,128
	311,676	329,713
	640,346	620,767

Към 31 декември 2017 г. от общата сума на задълженията към клиенти 8.00 % (31.12.2016 г.: 8 %) представляват средствата на акционера-едноличен собственик и на свързани с него лица.

В депозитите от клиенти са включени блокирани от банката средства на клиенти: за обезпечение на кредити и на издадени банкови гаранции в размер на 14,037 х. лв. (31.12.2016 г.: 19,354 х. лв.), както и сметки при по-специални условия: набирателни сметки в размер на 304 х. лв. (31.12.2016 г.: 2,589 х.лв.).

26. ТЕКУЩИ ДАНЪЧНИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ

Текущите данъчни задължения, включват:

	31.12.2017 BGN '000	31.12.2016 BGN '000
Данък добавена стойност	178	-
Окончателен данък върху доходите	46	61
Данък при източника	36	27
Еднократни данъци върху разходите	17	16
Данък върху доходите на физически лица	4	2
	<u>281</u>	<u>106</u>

До датата на издаване на настоящия отчет са извършени ревизии и проверки както следва:

- по ДДС – до 31.12.2009 г.;
- пълна данъчна ревизия – до 31.12.2009 г.;
- Национален осигурителен институт – до 31.01.2015 г.

Данъчна ревизия се извършва в петгодишен срок от изтичане на годината, през която е подадена данъчната декларация за съответното задължение. Ревизията потвърждава окончателно данъчното задължение на данъчно задълженото лице, освен в изрично предвидените от законодателството случаи.

27. ОТСРОЧЕНИ ДАНЪЦИ

Отсрочените данъци върху печалбата към 31 декември са свързани със следните обекти в отчета за финансовото състояние:

	временна разлика	данък	временна разлика	данък
	31.12.2017 BGN'000	31.12.2017 BGN'000	31.12.2016 BGN'000	31.12.2016 BGN'000
Имоти, оборудване и инвестиционни имоти	(3,218)	(322)	(2,580)	(258)
Общо пасиви по отсрочени данъци	(3,218)	(322)	(2,580)	(258)
Данъчна загуба	-	-	97	10
Начисления за неизползван отпуск на персонала и бонуси	424	43	259	26
Дългосрочни задължения към персонала при пенсиониране	378	38	322	32
Други вземания	700	70	700	70
Финансови активи на разположение за продажба	883	88	168	16
Общо активи по отсрочени данъци	2,385	239	1,546	154
Нетни активи (пасиви) по отсрочени данъци върху печалбата	(833)	(83)	(1,034)	(104)

ТЪРГОВСКА БАНКА Д АД
ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ ИНДИВИДУАЛНИЯ ГОДИШЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ ЗА 2017 ГОДИНА

При признаване на отсрочените данъчни активи е взета предвид вероятността отделните разлики да имат обратно проявление в бъдеще и възможностите на банката да генерира достатъчна данъчна печалба.

Изменението в салдото на отсрочените данъци за 2017 година е както следва:

<i>Отсрочени данъчни (пасиви)/активи</i>	<i>01.01.2017</i>	<i>Признати в</i>	<i>31.12.2017</i>
	<i>BGN '000</i>	<i>текущата</i> <i>печалба и загуба</i>	<i>BGN '000</i>
Имоти, оборудване и инвестиционни имоти	(258)	(64)	(322)
Начисления за платен отпуск на персонала и бонуси	26	17	43
Дългосрочни задължения към персонала при пенсиониране	32	6	38
Данъчна загуба	10	(10)	-
Други вземания	70	-	70
Финансови активи на разположение за продажба	16	72	88
Общо	(104)	21	(83)

Изменението в салдото на отсрочените данъци за 2016 година е както следва:

<i>Отсрочени данъчни (пасиви)/активи</i>	<i>01.01.2016</i>	<i>Признати в</i>	<i>31.12.2016</i>
	<i>BGN '000</i>	<i>текущата</i> <i>печалба и загуба</i>	<i>BGN '000</i>
Имоти, оборудване и инвестиционни имоти	(204)	(54)	(258)
Начисления за платен отпуск на персонала и бонуси	21	5	26
Дългосрочни задължения към персонала при пенсиониране	28	4	32
Данъчна загуба	51	(41)	10
Други вземания	21	49	70
Активи, държани за продажба	46	(46)	-
Финансови активи на разположение за продажба	39	(23)	16
Общо	2	(106)	(104)

28. ДРУГИ ПАСИВИ

Другите пасиви включват:

	31.12.2017	31.12.2016
	BGN '000	BGN '000
Преводи за изпълнение	2,341	279
Предплатени такси за управление на кредитни сметки	619	606
Получени аванси по продажба на активи, придобити от обезпечения	537	74
Текущи задължения към персонала и социалното осигуряване	386	220
Дългосрочни задължения към персонала при пенсиониране	378	322
Гаранции по договори за цесии и акредитиви	89	232
Други задължения	1,245	1,201
	5,595	2,934

<i>От които:</i>	31.12.2017	31.12.2016
	BGN '000	BGN '000
Финансови пасиви	3,885	1,483
Нефинансови пасиви	1,710	1,451
	5,595	2,934

Текущите задълженията към персонала включват начисления по непозлзвани отпуски и свързаните с тях социалните осигуровки.

Дългосрочните задължения към персонала при пенсиониране включват сегашната стойност на задължението на банката за изплащане на обезщетения на лица от наетия персонал към датата на отчета за финансово състояние при настъпване на пенсионна възраст.

Съгласно Кодекса на труда в България всеки служител има право на обезщетение в размер на две брутни заплати при пенсиониране, а ако е работил при същия работодател през последните 10 години от трудовия му стаж, обезщетението е в размер на шест брутни заплати към момента на пенсиониране. Това е план с дефинирани доходи. (*Приложение № 2.20*).

За определяне на тези задължения банката е направила актюерска оценка към 31.12.2017 г., като е ползвало услугите на сертифициран актюер.

Изменението в сегашната стойност на задълженията към персонала при пенсиониране е както следва:

	2017	2016
	BGN '000	BGN '000
Сегашна стойност на задължението на 1 януари	322	280
Разход за лихви	5	5
Разход за текущ трудов стаж	54	58
Плащания през годината	(6)	(24)
Ефекти от последващи оценки за годината	3	3
Сегашна стойност на задължението на 31 декември	378	322

ТЪРГОВСКА БАНКА Д АД
ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ ИНДИВИДУАЛНИЯ ГОДИШЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ ЗА 2017 ГОДИНА

Начислените суми в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход по дългосрочни доходи на персонала при пенсиониране са както следва:

	2017 BGN '000	2016 BGN '000
Разход за текущ стаж	54	58
Разход за лихви	5	5
Компоненти на разходите по планове с дефинирани доходи, признати в печалбата или загубата (Приложение № 10)	59	63
Ефекти от последващи оценки на задълженията към персонала при пенсиониране в т.ч. от:		
<i>Актюерски загуби от промени във финансовите предположения</i>	19	25
<i>Актюерски загуби от промени в демографските предположения</i>	(71)	(1)
<i>Актюерски загуби от корекции, дължащи се на минал опит</i>	55	(21)
Компоненти на разходите по планове с дефинирани доходи, признати в други компоненти на всеобхватния доход (Приложение № 12)	3	3
Общо	62	66

При определяне на стойността към 31.12.2017 г. са направени следните актюерски предположения:

- смъртност – по таблицата за смъртност на НСИ за общата смъртност на населението в България за периода 2013 г. - 2015 г. (31.12.2016 г.: 2013 г. - 2015 г.);
- темп на текучество – приложена е вероятност за предсрочно напускане преди пенсиониране в размер на 2,00% годишно (2016 г.: между 0 и 15 % в зависимост от пет обособени възрастови групи).
- дисконтов фактор - използвана е норма на база ефективен годишен лихвен процент 1.50 % (31.12.2016 г.: 2.00 %). Той се основава на доходността на емисиите на дългосрочните ДЦК (с 10 годишен матуритет). Като се има предвид, че средният срок до пенсиониране е по-дълъг от 13 години, дисконтовата норма е определена чрез екстраполация;
- предположението за бъдещото ниво на работните заплати се базира на предоставената информация от ръководството на банката и е в размер на 2 % годишен ръст за 2017 г. и всяка следваща година спрямо предходния отчетен период (2016 г.: 5 %).

29. КАПИТАЛ И РЕЗЕРВИ

Основен акционерен капитал

Към 31.12.2017 г. регистрираният акционерен капитал на Търговска банка Д АД възлиза на 75,000 х.лв. (31.12.2016 г.: 75,000 х.лв.), разпределени в 75,000 обикновени поименни безналични акции с право на глас с номинална стойност хиляда лева за акция.

ТЪРГОВСКА БАНКА Д АД
ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ ИНДИВИДУАЛНИЯ ГОДИШЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ ЗА 2017 ГОДИНА

Структурата на основния акционерен капитал е както следва:

Акционер	Притежавани акции към 31.12.2017	Процент	Притежавани акции към 31.12.2016	Процент
Фуат Гювен	50,000	66.67%	50,000	66.67%
Фортера АД	25,000	33.33%	25,000	33.33%
Общо	75,000	100%	75,000	100%

Няма промяна в основния акционерен капитал и броя акции през 2017 г. и 2016 г.

Резерви

Резервите на банката са обобщено представени в таблицата по-долу:

	31.12.2017 BGN '000	31.12.2016 BGN '000
Законови резерви (Фонд резервен)	16,850	15,964
Резерв по финансови активи на разположение и за продажба	747	32
Общо	17,597	15,996

Законови резерви (Фонд Резервен)

Законът за кредитните институции не предвижда специални правила относно формирането на *Законови резерви (Фонд Резервен)*. Банката формира този вид резерв по общия ред на Търговския закон, а именно: да заделя най-малко една десета от печалбата след данъци, средствата платени над номинална стойност при емитиране на капитал, сумата на допълнителните плащания направени срещу предоставени им предимства за придобитите акции, други източници предвидени в устава или по решение на общото събрание, докато средствата на фонда не достигнат до 1/10 от определения по устав капитал. Също така съгласно Закона за кредитните институции банките не могат да изплащат дивиденди преди да са акумулирали изисквания по закон или устав минимален размер на резервите им, или при условие, че с изплащането на дивидентите ще се наруши спазването на регулаторните съотношения за обща капиталова адекватност.

Банката може да използва средствата от *Законови резерви (Фонд Резервен)* за покриване на текущи загуби или за покриване на загуби от предходни периоди като не могат да бъдат използвани за разпределяне на дивиденди без разрешение на БНБ.

Към 31.12.2017 г. *Законовите резерви (Фонд Резервен)* на банката е в размер на 16,850 х.лв. (31.12.2016 г.: 15,964 х. лв.) като минимално изискваната сума по Търговския закон е достигната.

Движението на *Законовите резерви (Фонд резервен)* е както следва:

	2017 BGN '000	2016 BGN '000
Салдо на 1 януари	15,964	15,431
Разпределение на печалбата	886	533
Салдо на 31 декември	16,850	15,964

ТЪРГОВСКА БАНКА Д АД**ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ ИНДИВИДУАЛНИЯ ГОДИШЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ ЗА 2017 ГОДИНА**

Резервът по финансови активи на разположение за продажба е формиран от ефектите при последваща оценка на инвестициите на разположение за продажба по справедлива стойност.

Към 31.12.2017 г. той е в размер на 747 х. лв. (31.12.2016 г.: 32 х.лв.).

Движението на *резерва по финансови активи на разположение за продажба* е както следва:

	2017 BGN '000	2016 BGN '000
Салдо на 1 януари	<u>32</u>	<u>261</u>
Загуби от преоценка до справедлива стойност, възникнали през годината	716	(648)
Кумулативно (печалби)/загуби, рекласифицирани към текуща печалба или загуба при продажба/реализация на финансови активи на разположение за продажба	<u>(1)</u>	<u>419</u>
Салдо на 31 декември	<u><u>747</u></u>	<u><u>32</u></u>

Към 31 декември 2017 г. *неразпределената печалба* е в размер на 10,762 х.лв. (31.12.2016 г.: 921 х.лв.).

Движението на *неразпределената печалба* е както следва:

	2017 BGN '000	2016 BGN '000
Салдо на 1 януари	<u>921</u>	<u>570</u>
Нетна печалба за годината	10,730	887
Разпределение на печалбата за резерви	(886)	(533)
Актюерски загуби от последващи оценки	<u>(3)</u>	<u>(3)</u>
Салдо на 31 декември	<u><u>10,762</u></u>	<u><u>921</u></u>

30. ПАРИЧНИ СРЕДСТВА И ПАРИЧНИ ЕКВИВАЛЕНТИ

За целите на отчета за паричните потоци, паричните средства и паричните еквиваленти включват следните салда с оригинален срок до 3 месеца:

	31.12.2017 BGN '000	31.12.2016 BGN '000
Парични средства в каса (<i>Приложение № 13</i>)	17,693	17,267
Разплащателни сметки при Централната банка (<i>Приложение № 13</i>)	8,509	18,962
Минимален задължителен резерв (<i>Приложение № 13</i>)	129,419	96,263
Вземания от банки с оригинален матуритет до 90 дни (<i>Приложение № 14</i>)	<u>38,378</u>	<u>45,926</u>
Парични средства и парични еквиваленти посочени в отчета за паричните потоци	<u><u>193,999</u></u>	<u><u>178,418</u></u>

31. УСЛОВНИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ И АНГАЖИМЕНТИ

Гаранции и акредитиви

Банката предоставя гаранции и акредитиви, с цел гарантиране за изпълнението на ангажименти на свои клиенти пред трети страни. Тези споразумения имат фиксирани лимити и обикновено имат период на валидност до една година.

Сумите по сключени споразумения за поети ангажименти и условни задължения са представени в таблицата по-долу.

	31.12.2017 BGN '000	31.12.2016 BGN '000
Условни задължения		
Банкови гаранции и акредитиви		
- в лева	45,026	43,629
- в чуждестранна валута	2,315	9,304
	<u>47,341</u>	<u>50,932</u>
Неотменяеми ангажименти		
Неусвоен размер на разрешени кредити		
- в лева	25,491	27,777
- в чуждестранна валута	22,897	22,725
	<u>48,388</u>	<u>50,502</u>
	<u>95,729</u>	<u>103,434</u>

Характер на инструментите и кредитен риск

Тези ангажименти с условен характер са носители на задбалансов кредитен риск, тъй като само таксите за ангажимент и провизиите за евентуални загуби се отразяват в отчета за финансовото състояние до момента на изтичане срока на поетия ангажимент или неговото изпълняване. Сумите, отразени в таблицата по-горе като гаранции, представляват максималната счетоводна загуба, която би била призната към датата на финансовите отчети, ако контрагентите не изпълнят изцяло договорните си задължения. Срокът на много от условните задължения ще бъде изтекъл без същите да бъдат частично или изцяло авансирани. Ето защо, сумите не представляват очаквани бъдещи парични потоци. Обезпеченията за издаване на банкови гаранции и акредитиви е 100% и представлява основно блокирани депозити в банката, ипотекирана недвижима собственост, банкови гаранции от други банки и записи на заповед.

При възникване условия за активиране на издадена гаранция банката преценява възможността за регресно вземане към контрагента и евентуално реализиране на предоставените обезпечения.

Съдебни производства

Към 31 декември 2017 г., респ. към 31 декември 2016 г., няма предявени съществени съдебни иски срещу Търговска банка Д АД, които биха могли да имат значителни последици за банката и/или за финансовото ѝ състояние.

32. СДЕЛКИ СЪС СВЪРЗАНИ ЛИЦА

(а) Открити разчети със свързани лица

Вид сметка	Вид на свързаност	31.12.2017 BGN '000	31.12.2016 BGN '000
Депозити, разплащателни и набирателни сметки	Предприятие под общ контрол чрез основен акционер	45,001	45,132
Депозити и разплащателни сметки	Акционер	4,938	2,303
Депозити и разплащателни сметки	Дъщерни дружества	4,496	633
Депозити и разплащателни сметки	Ключов управленски персонал	1,864	1,580
		<u>56,299</u>	<u>49,649</u>
Предоставени кредити	Предприятие под общ контрол чрез основен акционер	3,911	4,268
Предоставени кредити	Дъщерни дружества	845	1,208
Предоставени кредити	Ключов управленски персонал	423	441
Предоставени кредити	Акционер	3	2
		<u>5,182</u>	<u>5,920</u>
Издадени гаранции и акредитиви	Предприятие под общ контрол чрез основен акционер	1,379	1,513
Издадени гаранции и акредитиви	Дъщерни дружества	-	1,076
		<u>1,379</u>	<u>2,589</u>

(б) Сделки със свързани лица

Вид приход/разход	Вид на свързаност	2017 BGN '000	2016 BGN '000
Приходи от лихви	Предприятие под общ контрол чрез основен акционер	152	152
Приходи от лихви	Дъщерни дружества	41	39
Приходи от лихви	Ключов управленски персонал	15	18
		<u>208</u>	<u>209</u>
Приходи от комисионни	Предприятие под общ контрол чрез основен акционер	50	63
Приходи от комисионни	Дъщерни дружества	11	12
Приходи от комисионни	Ключов управленски персонал	1	1
Приходи от комисионни	Акционер	1	1
		<u>63</u>	<u>76</u>
Други доходи от дейността	Дъщерни дружества	7	7
Разходи за лихви	Предприятие под общ контрол чрез основен акционер	118	489
Разходи за лихви	Акционер	15	68
Разходи за лихви	Ключов управленски персонал	11	13
Разходи за лихви	Дъщерни дружества	1	1
		<u>145</u>	<u>572</u>

(в) Възнаграждения на ключов управленски персонал

	2017 BGN '000	2016 BGN '000
Възнаграждения на ключов управленски персонал	1,330	1,017

Съставът на ключовия персонал е оповестен в Приложение № 1.

33. СЪБИТИЯ СЛЕД ДАТАТА НА ФИНАНСОВИЯ ОТЧЕТ

На 13.12.2017 г. на основание чл.148, ал.1, т.2 от Търговския закон е взето решение от Едноличния собственик на "Д Имоти" ЕООД за увеличение на капитала на дружеството чрез записване на нови 818 (осемстотин и осемнадесет) дяла, всички по 5,000 лв. Увеличението на капитала е извършено чрез парична вноска в размер на 4,090 хиляди лева. Вписването в Търговския регистър на увеличението на капитала на дъщерното дружество Д Имоти ЕООД е извършено на 11 януари 2018 година.

След датата на изготвяне на отчета не са настъпили други събития, които да имат ефект върху финансовите отчети на банката към 31.12.2017 година.

